

I.AGRARIENISM

Doctrine, Sinteze, Memorii , polemici , politici ,

I.AGRARIENISM.....	1
Doctrine, Sinteze, Memorii , polemici , politici ,.....	1
1) Virgil Madgearu, "Agrarienism, Capitalism, Imperialism " ,1927.....	5
I. Procesul lichidării vechiului regim agrar.....	5
II.Revoluția agrară și starea țărănimii.....	5
▫ "Evoluția agriculturii urmează căile ei proprii" (pag.33-.....	5
III.Revoluția agrară în răsăritul Europei.....	6
▫ Regimul agrar românesc.....	6
▫ Regimul proprietății românești.....	7
▫ Mediul agrar-țărănesc în răsăritul Europei " (pag.119--.....	7
2) Const.Garoflid , "Chestia agrară în România " ,1920.....	8
▫ Chestiunea agrară.....	8
▫ Legislația agrară	8
▫ Proprietatea agrară.....	8
▫Boierimea mică și mijlocie.....	9
3) Șt.Zeletin , "Neoliberalism",1926.....	9
▫ Dezvoltarea capitalului național [Conf.la Inst.Soc.,7 febr.'26].....	9
IV.Starea actuală:duelul oratoric (pag.42-49).....	10
4.) Costin C.Kirițescu (dr.șt.econom.Berlin,Referent BNR).....	10
▫ "Criteriul omenesc în orientarea politicii economice a României",1940.....	10
▫ România-stat agrar.....	10
▫ Suprapopulația agrară.....	10
▫ Dispersarea proprietății agrare.....	11
▫ Agricultură extensiv-cerealieră.....	11
▫Suprapopulație și subproducție agricolă.....	11
5) C.Garoflid , "Regimul agrar din România" ,1938.....	12
▫ Legile din 1908,1912.....	12
▫ Legea din 1912,.....	12
▫ Scrisoarea lui I.C.Brătianu: 1913,promite exproprierea și votul univ.....	12
▫ Războiul.....	12
▫ Guv,Marghiloman : legea arendării și a muncii obligatorii.....	12
▫ Guvernul Brătianu :decretul de expropriere a marii proprietăți.....	12
▫ Guvernul Averescu,decretul de împrumut.....	13
▫ Structura proprietății agrare.....	13
C.Gr.C.Zotta,N.Tulceanu,.....	13
"Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934.....	13
6)Liga Agrară (președ.C.Garoflid).....	13
▫ Programul Ligii :	14
7.Partidul Național Agrar,(președ.O.Goga) (p.44-49).....	15
#Programul partidului :	15
8.Partidul Național Democrat (președ.N.Iorga) (p.50-53).....	15
9. Partidul Național Liberal (președ.Const.I.C.Brătianu) (p.54-62).....	15
10. Partidul Național Liberal (președ.Gh. I. Brătianu) (p.63-81).....	16
11.Partidul Social-Democrat (p.90-94).....	16
12. Partidul Țărănist-Radical (președ.Gr.Iunian) (p.99-103).....	17
13. Uniunea agrară (președ.C.Argetoianu) (p.104-105).....	17
#Program:.....	17
14. Al.Averescu,Manifestul Ligii Poporului ,23 dec.1918.....	18
15. PNȚ-Maniu, Programul ,1926 ,17.....	19

16)	Manifestul Guv. Tătăărăscu, 22 nov. '37.....	19
▫	Guvern de înnoire: drumul reformelor.....	19
17)	Constantin Argetoianu, "Memorii. Pentru cei de mîine, amintiri din vremea celor de ieri," Vol. I-VIII.....	19
▫	Întîlnirea cu Stere. Hotărîrea de a determina PNL și PNȚ să adopte o conduită comună față de "chestiunea Carol ".....	23
▫	5 iun '27 .Brătianu ,sprijinit de Știrbei și regina Maria,.....	24
▫	Ministrul agricult și domeniilor.....	26
▫	Ministerul de externe,.....	26
▫	Escapada Principele Regent Nicolae, cu Doletti (p.220-221).....	26
▫	Guv. PNL.....	27
18)	Nicolae Iorga, "România contemporană dela 1904 la 1930. SUPT TREI REGI,.....	28
▫	Argetoianu, ieșise "cu zgomot " dela liberali ,.....	29
19.)	N. Iorga, DOI ANI DE RESTAURAȚIE. Ce a fost Ce am vrut Ce am putut.....	29
▫	Conversiunea (p.109).....	29
20)	Grigore Gafencu, " <i>Însemnări politice</i> ", 1929-1939 ,Ed. Humanitas. 1991.....	30
21.)	L. Kalustian, " <i>Conspirații sub cer deschis</i> ", [1936-'38] ,Ed. Eminescu, 1976.....	31
22.)	N. Carandino, "De la o zi la alta", Memorii, Cartea Românească, 1979.....	31
	-----	31
	Guvern Maniu .Sesiunea '29-'30.....	31
	-----	31
23.)	Virgil Madgearu.....	31
▫	Creditul Funciar Rural. (PNL).....	31
▫	Creditele agricole.....	32
▫	Creditul Rural Românesc (PNȚ) (cu capital străin).....	33
24)	P. C. Andrei.....	33
▫	Agrarienism = Țărănism ? (vezi pe larg la Țărănism).....	33
▫	Agrarienism=țărănism ? Ascensiunea lentă	34
25.)	Lotar Rădăceanu.....	34
▫	Problema agrară.....	34
26)	N. Iorga ,(PND, deputat Brăila; supleant la Dolj);, discurs la mesaj, 9 dec. '29.....	35
▫	Agricultura. Țăranul.....	35
27.)	Pamfil Șeicaru.....	36
▫	Agrarienism	36
28.)	Mihail Ghelmegeanu.....	37
▫	Stat "agrar" -Stat "industrial".....	37
▫	2 Europe : "occidentală" - "orientală".....	38
▫	Legea circulației bunurilor.....	38
▫	Țărănime "Țărănism" PNȚ.....	39
29.)	Manifestul-program PNL.....	39
▫	Agrarienism .Țărănism ?.....	40
▫	Cooperăția	40
	-----	40
	Guvern GG Mironescu. Legislatura I-PNȚ, sesiunea III, 1930/'31.....	40
	-----	40
	Guvern Iorga - Argetoianu .Legislatura I .Sesiunea extraordinară, iun. '31.....	40
	-----	40
30.)	George Grigorovici (PSD), discurs la mesaj, 26 iun. '31.....	40
▫	Reforma agrară .Agricultura . Țăranii	40
31.)	Camerele agricole . Legislație, modificări, dezbateri , 11-12 iul. 1931.....	41
▫	G. Ionescu-Sisești / iul. '31.....	43
▫	Doctrina agrară.....	43
▫	Doctrina agrară.....	44
32.)	D. Busuiocescu, (Liga Agrară- Garoflid) , discurs la mesaj, 25 iunie '31.....	45
▫	Agricultura.....	45
	-----	45

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	45
-----	45
33.) Deschiderea Parlamentului.Mesajul Regal, 15 nov.'31.....	45
[Agricultura].....	45
▣ Liga Agrară [vara 1928 ?].....	46
▣ Politici agrare.....	46
▣ Liga Agrară - continuare.....	47
▣ Protecționism agricol.....	47
35.) dr.N.Lupu (PTJ), discurs la mesaj, 3 dec.'31.....	48
▣ Conversiunea.....	48
▣ Autocritică față de moșieri!.....	48
36.) IG.Duca (PNL) , Replică - protest, 3 dec.1931.....	48
▣ Politica agrară - Ionescu-Sisești.....	49
▣ Politica agrară.....	49
38.) N.Cornățeanu (Liga Agrară -Argetoianu) ,.....	49
▣ Agrarism-industrialism.....	50
▣ Conversiunea.....	50
▣ Conversiunea	50
39.) Reuniune cooperatistă internațională //exportul de grâu // 16-18 apr.'32.....	51
▣ Rezoluția	51
40.) " Congresul noului partid național-agrar " : PNA.....	51
Goga / apr.'32.....	52
▣ Ideea agrară.....	52
▣ Programul PNA.....	52
▣ Politica agrară.....	52
-----	52
Căderea gov.Iorga.....	53
Guv.de alegeri Vaida.....	53
Guvern Al.Vaida Voevod . Legislatura II.Sesiunea extraordinară,10 aug-oct .'32.....	53
-----	53
41.a) M.Negură (PNL) ,.....	53
41 b) Victor Iamandi (PNL-1) , discurs la mesaj, 22 aug.'32.....	53
42.)I.Mirescu (PSD) , discurs la mesaj, 23 aug.'32.....	54
▣ Asociația țărănească de muncă.....	54
43.) H.Otto Roth (PNG) , Declarație la mesaj, 24 aug.'32.....	55
44.) Adam Popa (PNȚ) discurs la mesaj, 25 aug.'32.....	55
▣ Retro *	55
▣ Problema agrar țărănească după unire.....	56
45.) Adonis Gr.Popov (PTJ-Lupu) , discurs la mesaj,.....	57
46.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32.....	57
▣ Țărănismul PNL ▣ Legislația agrară.....	57
▣ 1919 : Exproprierea.....	58
▣ Politici agrarieni- țărănești la PNL.....	59
▣ Politica de național-țărănizare a PNȚ.....	59
47.a) Lot.Rădăceanu (PSD) discurs la mesaj, 31 aug.'32.....	60
47.b) G.Serbeniuk (P.Ucrainean, cartelat cu PNȚ) , discurs la mesaj, 31 aug.'32.....	60
▣ Revizuirea reformei agrare !.....	60
47.c) V.Rădulescu (PNȚ, raportor) , discurs concluzie la mesaj, 1 sept.'32.....	61
▣ Marile reforme democratice - polemică(p. 588 -592).....	61
I.G.Duca / 1 sept.'32.....	62
▣ Ionel Brătianu -reforme.....	62
▣ Reformele -Parlamentul de la Iași.....	63
I.Mihalache / 1 sept.'32.....	63
▣ PNL -reforme democratice.....	63
▣ Regele Ferdinand și reformele.....	64

▫ PNL: reformele , războiul.....	64
▫ PNL : războiul.....	64
Gh.Brătianu / 1 sept.'32.....	65
▫ PNL- reformele democratice.....	65
V.Rădulescu / 1 sept.'32.....	65
▫ Votul universal.....	65
▫ Mihalache, țărăniștii - conservatorii	66
▫ Maniu, ardelenii - Brătianu , liberalii.....	67
▫ Moralitate - avere.....	67
48) Ștefan Holban (PNȚ.basarabean) , intervenție, Legea control avere ... , 23 sept.'32.....	68
GGMironescu , sept-oct.'32.....	69
▫ Legea asanării datoriilor agricole ,.....	69
Vezi la fișier Legislație și partidele respective.....	69
49.a) Eduard Abrudbanyay (PNM) , discurs, la Conversiune , 3 oct.'32.....	69
▫ Conversiunea GGM.....	69
▫ Proprietatea mijlocie : moșia.....	70
49.b) Gh.A.Cuza (LANC) , discurs la Conversiune , 4 oct.'32.....	70
49.c) Teod.Roznovan (PSD) , discurs la Conversiune , 4 oct.'32.....	71
50.)CIC Brătianu (PNL-1) , discurs la Conversiune , 4 oct.'32.....	71
▫ Originile , cauzele și scadența datoriilor agricole	71
51.) Al.Ceaușian (PNȚ, ardelean) , discurs la Conversiune , 5 oct.'32.....	71
52.) D.Moldovan (PNȚ, bucovinean) , discurs la Conversiune , Cameră, ? oct.'32.....	72
▫ Conversiunea.....	72
▫ Țărănist desamăgit - ▫ PNȚ și Conversiunea	72
▫ Țărănism - ▫ Cauzele sărăcirii Spectrul bolșevic.....	72
▫ Stat țărănesc ? stat agrarian? Stat capitalist ?.....	73
▫ Țărănism " de munte " . - ▫ Câmpulung Moldovenesc.....	74
▫ Stat agrarian (dacă nu țărănesc).....	74
53.) Dr.Voicu Nițescu, 5 oct.'32: Pr. de lege ptr. modificare și abrogarea unor dispoziții din Legea ptr. reforma agrară ;.....	74
▫ Expunerea de motive.....	74
▫ Avizul Uniunii Camerelor de agricultură.....	75
-----	75
Guvern Maniu .Legisatura II .Sesiunea ordinară . 15 nov-dec.'32.....	75
-----	75
54.....	75
-----	75
Guvern Al.Vaiada .Legisatura II .Sesiunea ordinară - continuă ian.- 15 apr.'33.....	75
-----	75
55.) Legea pentru organizarea cooperăției , Senat, 28 mart.'33.....	75
▫ Legislația Cooperatistă.....	76
Ștefan C.Ion / 28 mart.'33.....	77
▫ Legea cooperăției.....	77
▫ Etatismul legislației PNȚ.....	77
▫ Cooperatismul liberal - ▫ Cooperatismul național-țărănesc.....	78
▫ Proprietățile devălmașe (Regat) - ▫ Composesoratele (din Ardeal).....	78
▫ Oficiul Național al Cooperăției Române.....	79
▫ Gr.Mladenatz.....	79
Elemer Gyarfás / 28 mart.'33.....	79
▫ Legea cooperăției.....	79
NP Niculescu -Lungu (raportor la lege).....	80
▫ Obștiile devălmașe, composesoratele.....	80
▫ Legea cooperăției - ▫ Răspuns lui Ștefan Ioan.....	80
56.)Istoricul Ministerului Agriculturii , 5 iun.'33.....	80
57.) Conferința Blocului țărilor agricole, București, 5 iun.'33.....	82
▫ GGMironescu (vice prim ministr, ministru Interne) :.....	82

▣ Virgil Madgearu	82
Madgearu / 5 iun.'33.....	83
▣ Defensiva blocului agrar.....	83
▣ Mentalitatea mercantilă.....	83
▣ Industrializarea forțată.....	83
▣ Politica de deflație.....	83
▣ Retragerea capitalurilor străine	84
▣ Contractarea de împrumuturi.....	84
▣ Sacrificiile suportate de România.....	84
▣ Stare de război economic.....	84
▣ Scepticism	84
▣ Anularea datoriilor de război !.....	84
▣ Balanța comercială activă !.....	84
▣ Înlăturarea barierelor comerciale !.....	84
▣ Conferința de la Londra.....	85

1) Virgil Madgearu, "Agrarism, Capitalism, Imperialism " ,1927

I. Procesul lichidării vechiului regim agrar

Istoricul și specificul rev.agrarare în diverse țări (Anglia,Franța,Germania).

Rev. franceză a oferit o soluție care, endosată de Napoleon, a fost **acceptată pe rînd de toate țările apusene**, încît **acolo s-a încheiat era feudalismului agrar** .

/ Impulsul procesului de lichidare a vechiului regim în România ,pornind de la Pacea de la Adrianopol (1829), Regulamentul Organic, 1848, Reforma agrară 1864, Recursul este structurat ,punctual, în **polemică cu Zeletin** , făcînd apel științific la Sombart ,Marx,R.Rosetti, ș.a.) (pag.5-17)

II.Revoluția agrară și starea țărănimii

/**Zeletin ,ca și dascălul Marx**,este în eroare cînd afirmă că pretutindeni, la începuturi,**tranziția spre capitalism se face prin emanciparea țăranilor** dar a fost fatalmente însoțită de mizerie și sărăcie ,luînd exemplul **Angliei** (argumente,exemple:Franța ,Danemarca, Germania). (pag.17-

/ Împroprietărirea din 1864 a înzestrat țăranii români cu cîte o bucată de pămînt, dar a creat **condițiile pentru regimul de muncă neoibag**

(citează pe **Garoflid "Problema agrară și dezlegarea ei "**,1908)

deoarece a revoluționat doar raporturile de proprietate , nu și cele de muncă.

"Proprietatea a devenit burgheză, munca a rămas feudală"(p.24-25)

"Regimul neoibag a fost numai consfințit prin legiuirea muncilor forțate."

"România a fost și a rămas ,pîna la războiul mondial ,în această situație , datorită **regimului neoibag al muncii "** (p.28)

/**Credința lui Marx** ,formulată ca o **"lege naturală "**,cum că nimicirea

"industrii casnice rurale " produce dispariția proprietății parcelare și **crearea de proletari,nu este exactă.** (invocă studiile lui Ed.David)

Forțați de realitate ,marxiștii au recunoscut că pămîntul nu s-a concentrat în proprietăți mari, și că agricultura se va "industrializa "

în contact cu capitalismul orașului pe alte căi.(pag.30-32)

Madgearu /1927

▣ **"Evoluția agriculturii urmează căile ei proprii" (pag.33-**

În loc de concentrarea exploatărilor, se observă o tendință contrară.

/ **Ed. David** constată că " <Oriunde nu stau în cale piedici politice sau juridice, și unde împrejurările generale economice cer și răsplătesc o cultură intensivă, exploatarea mică învinge >."

/ Secretul succesului stă nu în "hrană subomenească și muncă supraomenească" ci în sporirea productivității muncii. (explică, argumentează, compară)

/ În industrie progresul se obține prin tehnică, automatizare, mașini... În agricultură :

/ **K. Bucher** "<Exploatarea agricolă devine, cu creșterea intensității, tot mai artistică, munca individuală cere mai multă îngrijire, mai multă dragoste de lucru. Fiecare parcelă, fiecare fruct, fiecare animal, are nevoie de un tratament potrivit firii sale speciale.>"

/ **Ed. David** : "<tendința către o intensitate mai ridicată a folosirii pământului se desprinde din însăși ființa gospodăriei familiare țărănești [...] este legea de viață a ei .>"

/ "Aceste împrejurări evidențiază că **tendința naturală de evoluție a agriculturii**, care corespunde cu necesitățile progresului, mână cu o forță elementară spre **dominația exploatării mici**" (pag.35-36)

Madgearu /

III. Revoluția agrară în răsăritul Europei

/ **Zeletin** afirmă că agricultura, ca și clasa țărănească, devine o simplă anexă a capitalismului. (pag.36--)

/ Cercetarea comparativă a evoluției agriculturii după emancipare, a demonstrat că "**legea evoluției**" **statornică de Marx după ex tipic englez, n-a aflat aplicație în alte părți ale lumii.** (p-37)

/ **Karl Bucher**: " **Agricultura îndeplinește în viața socială o funcție primordială; natura ei proprie îi imprimă** - în limitele interdependenței create prin procesul diviziunii sociale a muncii pentru fiecare gen de activitate - **o mișcare proprie istorică economică**, care culminează în împrejurarea că **<agricultura, ca exploatare, nu se angrenează niciodată complet în sistemul capitalist .>** "

/ **Influența capitalismului în sistemul agrar**, depinde de regimul agrar creat de emancipare, iar progresul ei **nu este legat de industrializare.**

Ex., Danemarca, Franța, Germania, țările din răsărit,

În Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia, ț. Baltice, și

/ ROMÂNIA - Reformele agrare au fost direct **influențate de ambianța revoluționară.**

Tendința noii revoluții agrare, a fost **democratizarea agriculturii** prin acțiunea simultană de **consolidare și extensiune a proprietății țărănești**

și partajarea marilor domenii feudale (p.38)

/ Punctul de plecare a fost, pretutindeni, **exproprierea proprietății funciare**

(contra unei indemnități calculate) și **împărțirea lor în loturi țărănești.**

/ Procesul de formare al noului așezământ agrar are loc, în același timp,

cu o reformă a dreptului de proprietate.

/ **Proprietatea "funcție socială"**, nu mai este privită ca o instituție din care decurg numai drepturi, ci care creează obligații față de societate.

/ **Leon Deguit**: Aplicația acestui nou drept de proprietate, în ce privește pământul, se evidențiază în **<tendința de înlocuire a proprietății de exploatare, prin proprietatea țărănească de muncă .>** (p.40)

Madgearu /1927

▣ Regimul agrar românesc

/ "**Noul regim agrar din România**, deși nu este o încorporare ideală a noii concepții de **proprietate de muncă**, este produsul aceleiași tendințe.

Măsurile privitoare la circulația și folosința loturilor țărănești

(vinderea, ipotecarea, succesiunea limitativă, exploatarea obligatorie de către

împroprietăriți) ,**asigură** ,deocamdată (5 ani de la împroprietărire)
conservarea structurii agrare întemeiată pe proprietatea de muncă.
Vînzarea loturilor țărănești,după 5 ani, și cumpărarea este îngăduită
în limita a **25 ha**(la munte) și **100ha** (la șes).*

* **Limita maximă a proprietății funciare** diferă dela țară la țară.

/În Cehoslovacia,150ha arabil,250ha total

/În Polonia ,oscilează între 80-180 ,și excepțional 500ha

/România

Vechiul Regat :100-150- 250-300-400 și excepțional 500ha

Transilvania:100 (munte)- 200-500 (șes)

Basarabia :100 ha

Bucovina :250ha

/În Lituania ,până la 80ha

/Estonia și Letonia :expropierea totală a moșiilor. (pag.39)

Madgearu /

▣ **Regimul proprietății românești**

În România , proprietatea mică și mijlocie va poseda întinderi însemnate .

Dacă regimul agrar va rămâne neschimbat ,)

vor exista **trei regimuri de proprietate și exploatare:**

Proprietatea și exploatarea țărănească

Proprietatea mare și mijlocie (sub regimul învoielilor)

Proprietatea mare și mijlocie (cu lucrători agricoli și argați) (pag.40-41)

/Regimul proprietății țărănești crează condițiile - materiale și morale -de natură să sporească

capacitatea de producție a țăranilor plugari de sine stătători (p.42) **Vezi fișier Tărănism**

Madgearu/ 1927

▣ **Mediul agrar-țărănesc în răsăritul Europei "** (pag.119--

/Capitalismul în occident (**fișier Liberalism**)

/ "Sociologul cu privire deschisă asupra realităților socială ,descoperă în răsăritul

Europei existența unui **mediu social agrar-țărănesc** , care implică dezvoltarea unei ordini economice **deosebită de ordinea economică capitalistă.**

/Dacă se desparte harta Europei printr-o linie ,care pornește dela Baltica și coboară către Adriatică ,toată întinderea dinspre răsăritul ei este alcătuită de țări ,a căror organizație socială este dominată de **economii rurale țărănești ."**

/Revoluțiile agrare care au avut loc între 1917-1922 în Rusia,Estonia, Lituania,

Iugoslavia,Cehoslovacia și România ,prin lichidarea definitivă a resturilor feudale și prin

extensiunea proprietății țărănești , au avut drept urmare

desăvîrșirea **structurii social-agrare țărănești.**

"Este deci timpul ca , **fără balastul teoriilor economice clasice sau marxiste**

[...]să se cerceteze **realitatea agrar -țărănească din răsăritul Europei "**

Tradiția din știința economică contemporană,dela **Ricardo** încoace, de a socoti regimul actual exclusiv capitalist ...**trebuie părăsită. (pag.136)**

/În toate țările agrare ,modul de producție dominant nu este al economiei capitaliste, ci al **economiei familiare țărănești.**

În fața acestei **realități social-economice** din țările răsăritene,

se impune o revizuire a orientării lor politice. (p.137)

Orientarea politicii de stat ,nu poate fi în dezacord

cu structura social-economică a societății.

/ "**Ordinii economice social-agrare,necapitaliste, îi corespunde regimul cooperatist ."**

Regimul cooperatist ,luând în posesiune toate **căile comerțului și creditului** ,

care stabilesc **contactul cu piețele mondiale** de mărfuri și capitaluri,

salvează **famiiliile rurale** de pauperizare , și , organizînd producția pe baze **raționale** , asigură dezvoltarea maximă a forțelor de producție națională "(pag 138)
V.Madgearu / 1927

2) **Const.Garoflid** , "Chestia agrară în România ",1920

Prefață (pag.I,II,III) (datată ianuarie 1920)
Retro /1918

▣ Chestiunea agrară

Volumul cuprinde "reimpresiunea" lucrărilor lui asupra Chestiei Agrare, de la 1907 pînă la 1918 ,**preocupat de mărirea producție agrare** , pentruca reforma soială să fie rodnică.

"Acest mod de a privi deslegarea chestiunii sociale agrare ,
nu a fost împărtășit de guvernul liberal din 1918.

Punctul de vedere social și politic a fost atunci precumpănitor , iar acum se pare că **noile partide izvorite din votul obștesc** îl vor accentua."

Înfăptuirea **Decretului de expropriere** din 1918, are ca rezultat că din **2.200.000 ha expropriate** , 350.000 au rămas la Stat,

iar 250.000 ha semănate cu grîu de mării proprietari au trecut la țărani.

Împroprietărirea s-a făcut de țărani, fără nici un criteriu de alegere.

Din aceste **două greșeli capitale,exproprierea peste necesități și împărțirea parcelară,chestia agrară rămîne nedezlegată** ,

cauza ei **în viitor** nemai fiind repartiția pămîntului ci **producțiunea lui.**

Un domeniu public de 4 ori mai mare ca înainte,va rămîne neproductiv ;

Marea proprietate redusă la **limite prea joase** ,pentru a fi productivă ;

Mica proprietate ,care va ocupa **9 zecimi din totalul suprafeței arabile**, va determina **o micșorare a producției agricole.**

Dacă am fi numai un **Stat de țărani** ,izolat de restul lumii,

poate că acest **ideal** -împărțirea parcelară - **ar putea fi o concepție politică simplistă.**

Dar ,pe deasupra claselor rurale ,sunt celelalte categorii economice, întreaga organizație administrativă și militară...

/ În România ,unde **numărul lucrătorilor agricoli este de 82,5% din întreaga populație**,care multă vreme va rămîne o **țară agicolă** ,problema agrară re o deosebită importanță (pag.I-III)

Garoflid /1907

▣ Legislația agrară .

/ **Împroprietărirea dela 1864** nu a dat rezultatul închipuit, a fost făcută din **motive politice și sentimentale,nu a fost cerută de țărani ci în numele lor** (Xenopol,Cuza etc.)a fost înainte de vreme,avem prea mulți țărani pe întinderi mici de pămînt. Împroprietărirea **nu a rezolvat "problema țărănească "** ,ci doar libertatea lui nominală,pentru că el tot **a rămas legat de pămînt..** (pag.8-13)

/ **Legile de tocmeli agricole** (1866 ,1884,1893,1908.)au introdus **obligativitatea silită a muncii ,claca și boierescul**,care ,apoi vor descrește treptat

Prin legile agrare din 1864,și următoare,**burghezia a cîștigat,țăranii,nu** (p.8-21)

Legea agrară din 1889 ,a ministr.Al Lahovary (controversa loturilor de 5-7-10-25 Ha)

a legat țăranul de pămînt. (p.22-28)

Garoflid /1907

▣ Proprietatea agrară.

"Ferma țărănească " în România a fost **neagricol constituită** .

Stabilirea locuitorilor țărani în **sate compacte** are o explicație istorică și socială.Prin legea din 1889 ,**satele noi** au fost croite

după sistemul celor vechi,avînd centrul geometric pe lotul împărțit,

la capătul moșiei sau lângă apă. (pag.28-29)

Nu toți țărăni să fi devenit proprietari mizeri,ci trebuia ca o bună parte să fi devenit proprietari deplin i iar ceilalți,salariați agrari

/ Proprietatea de peste 100 ha, cu o suprafață de 3.810.000 ha (48,69% din suprafațaagricolă),era în stăpînirea a 5000 de persoane.

Extrem de întinsă și de concentrată ,nu-i găsim asemănare decât în Anglia,Rusia ,Irlanda.Adevărate latifundii,moșii care depășeau 500ha pămînt arabil.

Ele au avut un **efect rău asupra populației** ,făcînd imposibilă stabilirea gospodăriilor țărănești ,determinînd migrarea ,**rărînd populația.**Au mai produs și "**absenteismul** " moșierilor,arendarea,subarendarea.A fost nerentabilă din p.d.v.economic.

Latifundiile ,deci,sunt nerentabile.

Dacă ar fi fost exploatate în **mici ferme arendășești** , iar **arendașii ar fi fost țărani** , aceste neajunsuri nu ar fi fost.

Cele două categorii ce-și împart pămîntul țării **-latifundiară și parcelară - , sunt egal de neagricole,de nerentabile.**

Această extremă repartiție a proprietății,trebuie schimbată , nu din motive sentimental-justifiare,ci din rațiuni economice.

Schimbarea trebuie făcută prin **reducerea celor două extreme de proprietate.**

Proprietatea mică ,parcelară,este o mare greutate care apasă deslegarea problemei țărănești,și,din nenorocire,ea este f. întinsă.

Ea trebuie rezolvată prin **înlăturarea clauzelor care se opun înstrăinării**,

prin dreptul la vînzare/ cumpărare de catre un singur cumpărător,

prin interzicerea arendării. (pag 40)

Garoflid /1907

»Boierimea mică și mijlocie

Dacă latifundiile trebuie să dispară ,marea proprietate trebuie să rămînă.

Ea este necesară evoluției agriculturii.(p 31-.48-51)

/ Moșiile pîna la 500 ha,nu trebuiesc știrbite.

Clasa boierilor mici și mijlocii ,care a însemnat atît de mult în viața noastră politică și intelectuală din trecut,trebuie păstrată și în viitor . (p.215)

/ **Proprietatea mijlocie** care ,în alte țări,formează reazemul agriculturii , la noi **aproape nu există.**

Garoflid / 1920

3) Șt.Zeletin , "Neoliberalism",1926

» Dezvoltarea capitalului național [Conf.la Inst.Soc.,7 febr.'26]

II.Prima etapă:invazia străinilor și distrugerea tradiționalismului (pag.34-

/Orice capitalism se dezvoltă pe ruinele societății agrare.

O **societate agrară** este aceea în care **axa vieții sociale este pămîntul**,

iar în capitalism este **banul**.

/**Agrarianul** își face o mîndrie de a trăi în spiritul datinelor străbune,a le păzi cu sfințenie de orice atingere.

Agrarienism și tradiționalism înseamnă același lucru.

Trecerea la capitalism este un salt din imperiul tradiționalismului în imperiul veșniciei nestatornicii.

Zeletin /neo

IV.Starea actuală:duelul oratoric (pag.42-49)

/Împărțirea băncilor din România în două constelații: /națională

\străină

Între ele există un duel zgomotos,dar forțele lor sunt aproape egale.

/Reacțiunea agrară își îndreaptă privirile către "burghezia exotică", care ,la rândul-i ,o proclamă "**salvatoarea democrației**" ,**a tradiției,a datinilor..**
Noua reacțiune agrară ,în formă "țăărănească",își caută sprijin la burghezia exotică, la organizații țărănești străine,mai ales în afară,oriunde ,**numai la țărani nu.**(pag.48)
=====

4.) Costin C.Kirițescu (dr.șt.econom.Berlin,Referent BNR)

▣ "Criteriul omenesc în orientarea politicii economice a României",1940

[Vol.III, P.II, "Zece ani de domnie..."] (p.363-392)

/Politica economică a unei țări **nu urmărește numai adaptarea economiei** naționale la diversele situații, pe care la determină neconținutul a istoriei,

ea trebuie să urmărească și anumite constante,anumite linii mari de dezvoltare.

Viitorul își găsește sprijinul în trecut,dacă acest trecut este bine folosit.

/După război,politica economică a României a fost o preocupare constantă.(vezi fișier

Economie)

Kirițescu /

▣ România-stat agrar

România deși și-a îndoit teritoriul, deși a procedat la reforma agrară

deși a încurajat industria

a rămas un stat agrar: 79,8% din populația totală este rurală.

Această **problemă demografică**,această densitate de **65,8 locuitori pe Km2**

nu este gravă în sine.(Franța cu 76/ Km ; Ungaria cu 96/Km. ;

Italia cu 137/Km ;Germania cu 143/Km ; Olanda cu 250/Km ;

Anglia cu 270/Km),**dar ...**

▣ Suprapopulația agrară

dacă raportăm **numărul lucrătorilor rurali** (97,02%) la **suprafața cultivabilă(134.708 Km2)**

se ajunge la constatarea contrarie : **România ,iugoslavia,Bulgaria,**

este țara cu cea mai deasă populație din Europa,

cu o suprapopulație agricolă . (p.368-371) (grafic -vezi!)

Suprapopulația agricolă a României este o realitate.

Kirițescu /

Această situație s-a menținut și în perioada 1930-1939.(p.373-376)

Populația rurală a crescut cu 1.903.721 locuitori,

iar creșterea suprafețelor a fost redusă. (p.372)

Este **o mișcare contrarie** celei ce se observă **în țările industriale.**

(statistici,diagrame cu privire la repartizarea propriet.agricole

19.750.000 ha,împărțită la 3.280.000 exploatatori.

Suprafața mijlocie - **6ha** (Polonia-9ha ; Franța -11ha ; SUA -63ha)

Proprietatea peste **50 ha**,mai însemnată decât în Iugoslavia

Proprietatea de peste **500ha**,stăpânind **17,1%** din totalul exploatărilor.

Proprietatea mică și mijlocie,inferioară celei din Iugoslavia -de **24,3%**

Kirițescu/**Concluzii** (p.376-380)

▣ Dispersarea proprietății agrare

/Fenomenul **dispersării proprietății agrare** este mai puternic decât cel al concentrării.

Operațiile expropriării nu au fost încă terminate (1940!)

-3.900 moșii ,încă nu au defalcate suprafețele expropriate;

-434.000 ha,nu au proiectate calculele de parcelare.

-440.000 ha nu au fost parcelate pe teren (Cf.Ionescu-Sisești)

Dar chiar parcelarea lor nu ar modifica cu mult situația. (demonstrează)

/Structura agrară a României este armonică,dar nu ideală.

(statistici, calcule, diagrame, p.377-380)
Kirițescu/

▣ **Agricultură extensiv-cerealieră**

Suprafața cultivabilă a României, nu poate constitui baza de existență a țăranilor noștri. Astfel se ajunge la **problema rentabilității agrare.** Agricultura rom. este **extensivă și cerealieră.** România are **o producție inferioară la ha.,** față de celelalte țări europene.

Randamentul ei nu a crescut, pînă în 1939, exceptînd anul 1938, cu o producție de excepție la grîu, și în '39 la porumb. Ele s-au datorat factorului natural, nu îmbunătățirii tehnice.

"Pentruca **suprapopulația să fie absorbită** prin puterile agriculturii, [...] ar trebui ca în această ramură să se producă **o adevărată revoluționare a tehnicii de producție, și, bineînțeles, a mentalității producătorului.**"

Nici una nici alta, **nu se obțin prin ofensivă agricolă** din partea oficialității.

Nu există agricultură rațională și intensivă, fără sate sănătoase, fără drumuri îngrijite, fără silozuri îndestulătoare, fără debușee interne și externe, fără prețuri remuneratorii.

/Aceasta presupune ca **țara să fie bine gospodărită, să fie utilată** cu bunuri de folos obștesc, să aibă asigurat consumul în orașe și **industrii prospere,** legături economice cu alte țări (p.38181-384)

Kirițescu/

▣ **Suprapopulație și subproducție agricolă**

Producția inferioară a pămîntului cultivat, insuficiența suprafeței față de nr. celor care lucrează (suprapopulația agricolă) au făcut ca **în unele regiuni ale țării,** venitul obținut să nu acopere nevoile cele mai reduse ale familiilor țărănești.

/Studiile pe teren ale **Secției de economie agrară a Institut. de cercetări Agronomice,** au arătat că, **în 1935, venitul agricol al gospodăriilor** cercetate, inclusiv veniturile anexe, **nu a fost suficient pentru consumul familiei:**

În Muntenia și Oltenia la șes, în Muntenia și Oltenia, la coline, în Dobrogea, Moldova, și Bucovina, în general... deși ne aflăm într-o conjunctură economică ascendentă.

/Același dezechilibru între venituri și nevoi, este dovedit și de cercetările monografice recente ale **Institutului Social Român.**

Suprapopulația și subproducția agricolă, au dat ca rezultat **o sărăcire lentă a țărănimii,** cu toate aspectele ei **economice** (destrămarea proprietății, îndatorare, scăderea inventarului) și **biologice** (subalimentare, slăbirea rezistenței la boli)

Kirițescu/

Această constatare aduce **o serioasă desmințire a teoriei de nuanță socialistă** conform căreia **omul, sporirea populației,** ar putea fi o sursă de bogăție.

(opusă teoriilor malthusieniste)

/În România, s-a constatat că, în timpul crizei economice, **nr. șomerilor a fost extrem de redus;** De asemenea, România are și azi **nr. cel mai impunător de populație activă din lume** (78,2 % din total populație; 64% masculin, 52% feminin)

...dar și **cel mai redus venit național, ceea ce înseamnă o muncă sterilă.** (p.385-386)

Agricultura nu utilizează decît 55-60 % din puterea de muncă

a celor aproape 10 milioane persoane active.

Cel puțin **40% din această putere de muncă este pierdută** pentru economia națională a României.

Kirițescu / 1940

=====

5) C.Garoflid, "Regimul agrar din România", 1938

[Enciclopedia României, Vol. I] (p.577-586)

▣ **Legile din 1908, 1912**

Legislația dela 1908, nu schimbuse prea mult situația agrară. Nemulțumirile țăranilor erau

aceleași, și ecoul lor, deseori mărit, agita lumea orășenească. Sguduirea dela 1907 fusese prea mare, pentru a putea fi uitată. "Chestia țărănească" era preocuparea tuturor.

▣ **Legea din 1912,**

trece în mîna statului **moșiile de mîna moartă**. Aceste moșii urmau să fie împărțite la țărani, în loturi de 5 ha (indivizibile) și 15-20 ha (divizibile) care puteau fi vîndute în loturi de 5 ha.

▣ **Scrisoarea lui I.C.Brătianu: 1913, promite exproprierea și votul univ.**

Susținătorul cel mai de talent și pasionat al **programului liberal** era **C.Stere**. Înainte de a manifesta, el susținuse în "Viața Românească" necesitatea **exproprierii a 1 milion de ha**.

▣ **Războiul**

a amînat hotărîrile Ad. Constituante, și abia în pribegia dela Iași, în 1917, Parlamentul a luat în discuție proiectul Guvernului. "Tragedia războiului și influența revoluției rusești, au grăbit o soluție radicală a problemei. Constituanta a hotărît exproprierea a 2 mil. ha. (din moșiile particulare, din Domeniile Coroanei, Casei rurale, a supușilor străini și a absenteiștilor.)

A lua 2 milioane din proprietate, a fost, poate, prea mult.

Garoflid/

▣ **Guv. Marghiloman : legea arendării și a muncii obligatorii**

În tragedia de atunci, ca o măsură trecătoare, a dat **legea arendării obligatorii** (a moșiilor de peste 100 ha) și **vînzării voluntare** a unei părți din marile moșii. (ministr. agr. era chiar el, **Garoflid**), care să permită vînzarea doar a 1.500.000 ha din marea proprietate. A fost ca o tranziție, ca o "repetiție generală a împrumutării", ca o "școală a împrumutării". (argumentează) (p.580)

Guv. a mai dat și **legea muncii obligatorii**, inițiată în 1916, pentru starea de război, înăsprită în 1917, împlînzită în 1918. Munca obligatorie a salvat atunci armata și populația dela foamete. (p.580-581)

Garoflid/

▣ **Guvernul Brătianu : decretul de expropriere a marii proprietăți**

Revenit, reia firul constituțional, și cf. **art.19 modificat**

din Constituție, dă **Decretul de expropriere a mării proprietăți** (15 dec. '19)

, fără să fie reglementată împrumutarea (care urma să fie legiferată ulterior),

țărani urmînd să-l lucreze în obștii.

Exproprierea se face după o scară matematică, aplicată uniform tuturor moșiilor,

fără să țină seama de realități. Rezultatul a fost că, în regiunile cu populație rară, cca 600.000 ha au rămas nelucrate (abia după colonizare, acest pămînt s-a lucrat)

Și așa, nu s-au putut **expropria decît 1.5000.000 ha**.

Țărani erau nemulțumiți, nerăbdători, voiau pămîntul.

Garoflid /

▣ **Guvernul Averescu, decretul de împrumutarea**

Venit în 1920, (ministru agricult. Garoflid?)

a publicat **Decretul de împrumutarea** (2 aprilie 1920), alcătuește Comisiile și, în toamna 1920, începe împărțirea pămîntului.

Prima comună, Gurbănești (jud. Ilfov) (explică cum-a aplicat)

Tot atunci s-a dat și **legea islasurilor comunale**. (p.581-583)

În 1921, au fost date și **legile pentru reforma agrară** din celelalte provincii:

-Pentru **Bucovina**, la fel ca în Vechiul regat.

-În **Ardeal**, se înfăptuise reforma, după prevederile dela Alba Iulia, dezvoltate și precizate prin decretul din 1919.

-În **Basarabia**, a fost ratificată în anul 1920 (modificată în 1924)

Garoflid/

▣ Structura proprietății agrare

În urma reformelor ,s-au expropriat:

Vechiul regat ---2.776.401,43 ha.

Ardeal-----1.663.809,03ha

Bucovina-----75.967.,35ha

Basarabia-----1.491.920,24ha.

Total...6.008.098.,05ha. (p.584)

Garoflid /

Structura proprietății.

Înainte de reformă

După reformă.

a)Proprietățile sub 100ha

-Vechiul Regat : 4.593.148 ha(57,5%) 7.369.549 ha (92,22%)

-Basarabia : 2.337.811ha (55,9%) 3.829.731 ha (91,7%9)

-Transilvania :4.689.855 ha (63%) 6.353.664 ha (85,38 %)

-Bucovina : 405.000 ha (78%) 480.967 ha (92,49%)

Total propr.m :12.025.814(59,77%) 18.033.911ha (89,56%)

b)Proprietatea peste 100 ha.

-VechiulRegat: 3.397.851 ha (42,5%) 621.450 ha (7,78%)

-Basarabia : 1.844.539 ha (44,1%) 352.619.ha (8,43%)

-Transilvania 2.751.457 ha (37%) 1.087.648 ha (14,62%)

-Bucovina 115.000ha (22%) 39.033 ha (7,51%)

Total propr.M : 8.108.847 (40,23%) 2.100.750ha (10,4%) (p.584)

Garoflid /

=====

C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,

"Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934

6)Liga Agrară (președ.C.Garoflid)

C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,"*Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.*",1934

(p.11-16)

Criza agrară,care începuse încă din 1926,culminînd cu 1929,a dus la o scădere catastrofală a prețurilor agricole,pierderea debușeurilor.**Partidele politice**,cu mici excepții,au dus o politică diametral opusă intereselor agricole./Idea conducătoare a lui Garoflid,a fost că este nevoie ca **agricultorii**,indiferent de partid politic, să se unească într-o **organizație politico**

-profesională,care să întocmească un **program de revendicări**, care să fie impus guvernelor.

/Pentru aceasta, **agricultorii trebuiau să pătrundă în Parlament**,,independent, pentru a susține **programul Ligii**.Prin asta se deosebește Liga ,de alte organizații profesionale.

/**Liga,nu revendică puterea**,ci doar adoptarea unui **program agrar**,

prin **colaborarea cu partidele** care se angajează să-l sprijine.

▣ Programul Ligii :

1)Dezvoltarea și întărirea proprietăților rurale mici și mijlocii.

Introducerea în Vechiul Regat și Basarabia

a **cărților funduare** și a **cadastrului**.

2)**Reducerea datoriilor** la puterea de plată a debitorilor.agricoli ,
în condițiile scăderii prețurilor produselor agricole.

3)Restabilizarea monedei

4)Înființarea unui **credit ipotecar agricol și viticol** ,cu dobînzi mici,

5)**Credit mobilier** agricol și viticol pe termen scurt.

7)Sprijinirea și dezvoltarea **cooperativelor agricole**

8)**Organizarea producției** agricole,zootehnice,viticole,pomicole,silvice,

- piscicole raționale, cu sprijinul Statului.
- 9) **Sindicate agricole**, viticole, pomicole.
- 10) **Valorificarea** producției agricole, prin **prețuri minimale**.
- 11) **Organizarea exportului** agricol, carne, vin, fructe, ouă.
- 12) **Liberarea** exportului agricol **de orice taxe**
- 13) **Stimularea exportului**, prin convenții comerciale cu avantaje reciproce. Prime de export.
- 17) Reorganizarea **Camerelor de agricultură și Comerț**.
- 18) **Eliminarea spirtului de cereale din băuturi**, dușmanul de moarte al vinului nobil, și care, alcoolizând poporul, degradează națiunea și omoară neamul.
- Exproprierea fabricilor mici**, pentru înlăturarea fraudelor.
- 19) Până la modificarea **Legii monopolului spirtului**, cu privire la eliminarea spirtului industrial din consumație, ca o măsură de **dreptate pentru viticultori și pomicultori**, să se aplice legea existentă, cu controlul...
- 20) Întrebuințarea numai a **spirtului de vin** în băuturi (rom, liqueur, rachiu)
- 21) Încurajarea **industrii oțetului din vin**.
- 22) Autorizarea în sate și cătune, de **cîrciumi** numai cu vin din sate și cătune...
- 27) **Lege** pentru interzicerea plantării hibridilor,
- 28) **Sindicalizarea** obligatorie a **podgorenilor**.
- 31) **Organizarea** mutuală a **asigurărilor culturilor** agricole, viilor, vitelor...
- 32) **Organizarea** unei bune **asistențe veterinare**...
- 33) **Organizarea** de **cooperative pescărești** Credit ieftin, modificarea legii
- 34) **Organizarea** **exploatării lemnului**. Organizarea **micii industrii** a lemnului, **pe bază cooperatistă**, în regiunea muntoasă.
- 35) Reorganizarea **CFR** pentru **transport**, export de vite, carne, ouă..
- 36) **Reducerea impozitelor și taxelor** pentru produsele agricole..
- 39) **Subvenționări din bugetul statului** :
- /îmbunătățiri funciare: irigații, îndiguiri, regularizări de ape
- /crame pentru vinificația în comun
- /industria fructelor și conservelor
- /motocultură și silozuri de nutreț
- /silozuri pentru cereale
- /electrificarea rurală.
- 40) **Desființarea taxelor** de bariere, oboare, abatoare, din orașe.
- 43) Desființarea **cartelurilor**
- 45) Îmbunătățirea și sporirea **șoselelor**.
- 47) **Îndrumarea învățămîntului** către meseri, agricultură, industrii.
- 48) Dezvoltarea **învățămîntului agricol** de toate categoriile.
- 57) **Organizarea presei agricole**
- 58) Organizarea **asistenței juridice** pentru micii agricultori
- 59) **Oficiu de studii** pentru programele agrare, la Liga Agrară.
- Liga Agrară - Garoflid / 1927 ?

=====
6) C. Gr. C, Zotta, N. Tulceanu,

7. Partidul Național Agrar, (președ. O. Goga) (p.44-49)

#Programul partidului :

/Lozincă partidului în materie agrară este : **rod bun și cu preț**, îndrumarea **inițiativelor individuale** prin coordonarea și sistematizarea lor pe baza unui **plan agricol unitar**, prin conlucrarea activă a unităților cooperativei, a capitalurilor naționale și străine,

pentru realizarea unor **exploatări agricole intensive și mecanizate.**

/Încurajarea **creșterii și exportului vitelor..**

/Politica forestieră, pentru valorificarea și comercializarea acestei bogății, și prin dezvoltarea industriei lemnului.

/Mica proprietate țărănească, considerată și apărută pentru că constituie temelia economiei agrare naționale; păsuirea datornicilor agricoli, cu stabilirea unei dobânzi; Credit agricol ieftin; Organizarea cooperăției;

=====
Zotta, Tulceanu/

8. Partidul Național Democrat (președ. N. Iorga) (p. 50-53)

[...] Programul PND : (numerotare L.D.)

1) Chestiune agrară :

- întărirea **proprietății țărănești**, prin cultivarea rațională,
- comasarea **micilor moșii risipite**, într-o mare sferă de producție agricolă,
- împăduriri** în zonele lipsite de păduri,
- crearea unui **Minister al Agriculturii**, care să îndrume dezvoltarea agriculturii:
 - /reglementarea culturilor
 - / Camere Agricole
- Irigarea, îndiguirea**, regularea cursurilor de ape
- Reorganizarea **înv. agricol**
- Îndrumarea **industriei sătești**, pentru reintroducerea **portului național**, menținerea **tradiției în fabricarea stofelor, pânzeturilor.**
- Credit** agricol și viticol
- Judecătorii** speciale pentru cauzele agricole.

=====
C. Gr. C, Zotta, N. Tulceanu,

9. Partidul Național Liberal (președ. Const. I. C. Brătianu) (p. 54-62)

Programul PNL (oct. '33)

8) Agricultură -pe primul plan al acțiunii de stat, prin susținerea ei împotriva crizei, prin : degrevări fiscale, revizuirea de taxe și tarife, procurare de semințe și reproducători, dezvoltarea învățământului agricol, valorificarea produselor, organizarea pieței de desfacere, construirea de silozuri și abatoare, încurajarea viticulturii, pomiculturii, creșterea vitelor, sporirea industriei agricole, politică forestieră, păduri comunale, ...

=====
C. Gr. Zotta, N. Tulceanu,

10. Partidul Național Liberal (președ. Gh. I. Brătianu) (p. 63-81)

/Frațiune ruptă din PNL (președ. Vint. Brătianu) în iunie 1930.

/Programul, votat la **Congresul din 8 nov. 1931 (numerotare L.D.)** [...]

9) Conversiunea datoriilor agricole, pe termen lung, cu dobânzi mici

10) Regruparea metodică, treptată și nesilită, a agricultorilor mici, în jurul **bunelor gospodării**,

spre a realiza unele **operațiuni în comun.**

Comasarea proprietății pentru **exploatarea în comun**, va fi încurajată în funcție de condițiile locale și regionale.

11) Regim forestier rațional; replantarea pădurilor distruse;

Generalizarea pe regiuni a **tipurilor superioare de vite.**

Îmbunătățirea **islazurilor comunale;**

regim de protecție pentru agricultură;

încurajarea industr. agrare;

12) Reorganizarea radicală a Ministerului Agriculturii;

=====
C. Gr. Zotta, N. Tulceanu,

11. Partidul Social-Democrat (p.90-94)

(Sursa: Ilie Moscovici, Conf. la Fundația Carol, București, 1923)

Exproprierea întregului pământ

aflător încă în **proprietatea capitaliștilor**, și servind pentru stoarcerea de venituri fără muncă.

Pământul expropriat, va fi dat **țăranilor săraci**,

care vor fi organizați în **asociații agricole**.

PSD recunoaște și apără **proprietatea de muncă țărănească**.

Pentru a face ca ea să poată profita de toate foloasele tehnicii moderne, el **stăruie** pentru constituirea, prin liberă voință și înțelegere a țăranilor,

în **asociații agricole**, prin care se va introduce **spiritul colectivist**,

Statul va întocmi, pe **cale de lege**, un plan de **reorganizare agrară**,

menite să asigure asociațiilor agricole, adeziunea țăranilor,

pentru a face din aceste asociații, factori covârșitori ai producției agrare.

Pentru aceasta :

a) Acțiune permanentă de **propagandă** pentru îndemnarea țăranilor la asoc.

b) Avantajii fiscale, tarifale, și vamale.

c) despovărea de datorii.

d) Institut de credit agricol, pentru finanțarea asociațiilor.

Învățământul agricol reorganizat din temelii, adaptat necesităților de

dezvoltare tehnică, și **asociere colectivă** a gospodăriilor țărănești.

Învățământ complementar obligator, școli agricole inferioare, școli agricole

medii, universități populare, cursuri serale, expoziții agricole, instructori

agricoli ambulanți.

- **Pădurile** aflate în proprietate particulară, cu **excepția celor țărănești**,

vor fi **expropriate**, și vor fi exploatate prin **cooperative țărănești**.

Industria forestieră va fi **naționalizată**.

Orice privilegii asupra pășunilor și pădurilor (composesorate, răzășești)

vor fi desființate.

Statul va supraveghea sever **politica de credit**, va combate camăta, .

Prestația în natură va fi complect înlăturată.

Naționalizarea morilor și comunalizarea brutăriilor.

Desființarea tuturor rămășițelor feudale în agricultură.

=====
C. Gr. Zotta, N. Tulceanu,

12. Partidul Țărănist-Radical (președ. Gr. Iunian) (p.99-103)

Rupt din PNȚ, avînd pe **Iunian** (ex. ministr. de Just., în Guv. Maniu, în 1928)

Se înfățișează ca reprezentant și apărător

al **cls. producătoare și muncitoare**, care formează majoritatea populației.

Programul oficial al PȚR: [numerotare L.D.]

[...]

/PȚR consideră **definitiv cîștigată conversiunea de drept** acordată unei categorii de debitori

agricoli [varianta PNȚ, cu contribuția lui]

Aceasta **trebuie extinsă** și la alte categorii de debitori.

/ **Revalorizarea leului**, cu altă **valoare leu/aur**, la **cursul valorii din 1929**.

8) PȚR pentru propășirea **agriculturii țărănești** propune:

/Îndrumarea agricultorilor pentru îmbunătățirea prod. agr.

/Înlesniri pentru **credit agricol**, cu **dobînzi ieftine**,

prin modificarea statutelor BNR.

/Valorificarea **produselor agricole**

/dezvoltarea **industriilor accesorii agriculturii**.

/Dezvoltarea **mișcării cooperative**.

=====
C. Gr. Zotta, N. Tulceanu,

13. Uniunea agrară (președ.C.Argetoianu) (p.104-105)

La 8 iunie 1932, în casele lui **Nona Ottescu** (ex.subsecretar de stat la Interne în **cabinetul lorga-Argetoianu**), s-au întrunit un nr. de persoane, **agricultori și liberi profesioniști**, au bazele **Uniunii Agrare**, sub conducerea lui **Argetoianu**, autorul **Conversiunii din 1932**.

Delegați permanentă: col. Savian Bădulescu (secretar general N. Racoviță, av. Tr. Alexandrescu, prof. univ. Em. Antonescu, prof. univ. Romulus Candea, tr. Constantinescu (deputat), Vld. Cristi (ex. ministru), Nona Ottescu, I. Pangal (ex. ministru) Al. Radian (ex. ministru), G. Radovici (deputat), Prof. univ. V. Stanciu (ex. subsecretar de Stat), prof. univ. C. Tătaru (ex. subsecretar de Stat).

S-a dresat un **Proces-verbal** care / Proclamă faptul că "**fiecare**, nu mai trăește din venit, ci **din capital** și că **agricultura**, **singura sursă din trecut**, nu mai rentează sau nimic, sau foarte puțin. **Industria** petroliere și a lemnului, sunt falimentare, **comerțul** concordatar, **banul** ascuns în safeuri, **Bugetul**, deficitar.

/ **Problema agrară** figurează și în programul altor partide, alături de problemele industriei și comerțului, dar nimeni n-a subordonat agriculturii, celelalte ramuri ale producției, pe baza căruia să fixeze un program.

"Numai înapoiindu-ne la pământ, se poate reintra într-o nouă și temeinică așezare economică."

#Program:

I) Subordonarea întregii politici a Statului Român, **intereselor agrare**.

/ **Agricultura** este **singura ramură** de producție ce **poate trăi**, indiferent dacă are sau nu clientelă internă, fiindcă **toate produsele sale sunt exportabile**.

/ **Celelalte ramuri de producție**, neputând exporta nimic, **prosperitatea** lor depinde de **veniturile agricultorilor**, statul nostru este **un stat agrar**.

/La noi nu s-a făcut o politică naturală, ci **s-a făcut o politică favorabilă băncilor, a industriilor**, de întreținere artificială a orașelor.

De aceea se impun câteva măsuri:

-modificarea statutelor BNR, pentru a o face proprie **economiei agrare**.

-modificarea tarifului vamal și CFR.

-specializarea **agricolă** a funcționarilor administrativi.

-așezarea pe **baze agrare a întregului învățământ**.

-promovarea **ideologiei agrare** în conducerea statului

II) Eliberarea agricultorilor și proprietăților agricole de **obligațiile oneroase și de servituțiile impuse** de diferite legi demagogice, adică **acordarea conversiunii generale a datoriilor**.

/ Punerea în valoare și cu capitalul, a **bunurilor agricole**, prin eliberarea servituțiilor pentru păduri, bălți, moșii, în favoarea **cooperativelor și obștiilor**, organizate în întreprinderi de interes personal.

/ **Libertatea arendărilor și vânzărilor** bălților, pădurilor, moșiilor...

III) Revalorizarea pământurilor și a produselor agricole,

prin măsuri de ordin intern, prețuri convenabile, scutiri de taxe, credite pe termen lung cu dobânzi mici,

IV) Refacerea calitativă și cantitativă a producției agrare.

Mica proprietate a dus la o **producție rudimentară**, trebuie să se facă măsuri:

-satele agricole dotate cu **mașini agricole** strict necesare, administrate de un **comitet agricol sătesc**.

-este necesară **refacerea "curții boierești"**,

care ar putea deveni **depozit de inventar**.

-centre agricole sătești, cu stațiuni de selecționare de semințe,

ferme de crescut păsări, de exportat ouă, brânzeturi,

administrat de proprietar și comitetul agricol.

V) Înființarea de instituții de credit, cu gaj pe recolte.

VI) Asigurarea continuității de politică agrară, pe timp îndelungat.

Politica agricolă este făcută de **agronomi-birocrați**,

adevărații agricultori stau neutilizați.

/Serviciile de Stat, administrații, posturile politice, trebuie ocupate de agricultorii practicieni, care să formeze

un baraj tendințelor de artificializare a vieții economice a țării.

Rostul **Uniunii Agrare** este acela de a crea o **ideologie agrară.**

Zotta, Tulceanu/

Într-o conferință la cercul Analelor din Brăila (5 iul.'33) **Argetoianu**, propagând **ideea statului agrar**, arăta că acesta

nu este sinonim cu statul țărănesc, formulă politică vînturată după război. "**Statul țărănesc**" subordonează toate interesele **celor țărănești.**

Statul agrar nu cunoaște **deosebiri de clasă**,

nu diferențiază pe agricultori în funcție de origina lor,

impune o **perfectă armonizare socială**,

urmărește doar **ridicarea agriculturii**, în înțelesul etimologic al cuvîntului.

Pentru a da **României caracterul agrar**, este de ajuns:

1) să se îndrepte cîteva greșeli ale trecutului.

2) să ne îndreptăm pe calea **firească, dreaptă, luminoasă.**

Totul să conveargă pentru **ajutorarea și propășirea agriculturii.**

14. Al. Averescu, Manifestul Ligii Poporului, 23 dec. 1918

("Îndreptarea", 23 dec. 1918) [Documentar ISISP, L.D.] [...]

2. Reforma agrară.

/Înfăptuirea neîntîrziată a **împroprietăririi țăranilor**, pe baza constituției, modificate în 1917, lărgind-o la nevoie,

pentru ca toate familiile rurale să aibă o proprietate, de **cel puțin 5 ha.**

/Înscrierea în Constituție a **dreptului permanent de expropiere** de către **stat în viitor**, a tot ce ar trece, fie prin moștenire, fie prin cumpărături, **peste 500ha, și a oricărei parcele sub 2,5ha.**

/Exproprierile realizate,

vor fi o îndrumare **spre socializarea pămîntului, chestiune care va fi studiată în amănunte.**

/Pămîntul aparține numai celor ce-l muncesc. **Arendarea pămîntului** nu se va admite decît obștiilor țărănești.

=====

15. PNȚ-Maniu, Programul, 1926, 17

! LD. adu de la PNȚ ...completează

16) Manifestul Guv. Tătărașcu, 22 nov. '37

("Dimineața", 24 nov. '37) [Documentar ISISP, p. 383-389]

▣ Guvern de înnoire: drumul reformelor

/Va deschide **drum reformelor**,

posibile în procesul consolidării economice și sociale, avînd drept țel **ridicarea și înstărirea** claselor producătoare;

Pentru **plugărim**e, sporirea veniturilor prin

raționalizarea, zootehnicizarea, industrializarea agricolă;

Un prim **credit extraordinar de 1 miliard**, va fi acordat în 1938, ptr. asta;

Extinderea, valorificarea **plantelor textile** (înlocuirea bumbacului costisitor, cu cînepă, în și bumbac românesc)

Susținerea **prețurilor agricole**

și **ieftinirea articolelor industriale** destinate agriculturii.

Credite anuale ieftine; **Impozite** micșorate;

Sprîjinirea **coloniștilor**; **Viața satului**-preocupare principală.

=====

17) Constantin Argetoianu, "Memorii.Pentru cei de mîine,amintiri din vremea celor de ieri," Vol.I-VIII

Ediție și indice,Stelian Neagoe,Edit.Machiavelli,1991-1997

Vol.VII,Partea VI (1923-1926)

Vol.VIII,Partea VII (1926-1930)

Observ.L.D.:avînd în vedere că memoriile lui **C.A.**sunt scrise tîrziu,avînd în vedere caracterul lui pătimaș și pronunțat -subiectiv ,avînd în vedere labilitatea lui politică,care l-a desemnat ca tip caracteristic de "fripturist",de "zburător" prin mai toate partidele,voi lua cu toate rezervele posibile ,opiniile lui .În măsura în care ele corespund și unor caracterizări obiective sau au pecete evocatoare pitorească....le voi folosi ...

Argetoianu spune (Vol.VIII,p.256),că scrie acele rînduri ['despre '28]

la "vremuri de mari lipsuri și de mare sărăcie"...

în oct.1943,dar alte date despre momentul cînd scrie ,nu am găsit.

Stăruința depusă de Argetoianu ,după ieșirea din **P.P.**,pentru formarea unui pol de putere opus lui Brătianu.

/ Fuziunea cu **Iorga**,apoi cu **Maniu** și formarea **PN**.(1924-'25)

Argetoianu ,Vol.VII,1925/ (p.224-230)

[Context:tratativele pentru **fuziunea P.N** cu **PT**,

oct.-dec.'25,

discuțiile programatice din casa lui Argetoianu]

/ Tratativele **P.N**.cu **P.Ț** . pentru fuziune și preluarea succesiunii guvernului Brătianu (1925-'26)

Argetoianu ,Vol.VII,1925/ (p.224-230)

[Context:tratativele pentru **fuziunea P.N** cu **PT**,

oct.-dec.'25,

discuțiile programatice din casa lui Argetoianu]

/"**Bomba**" **Carol** (dec.'25-ian.'26 cu renunțarea la Tron)și **aducerea lui Averescu la guv.**

(mart.'26)

Argetoianu/ (/ p.262)

"Ce era mai nostim ,era că duceam ponosul unor învinuiri închipuite.

Căci nu eram carliști,nimeni,dela Partidul Național ! Nu era carlist nici Iorga,nu eram carlist nici eu,și mai puțin Maniu ! A fi fost carlist ar fi însemnat să fi îndrumat o activitate pentru restabilirea situației dinainte de 4 ianuarie. [...]"

Manifestările lor fuseseră pur "sentimentale", nu regretau plecarea lui,nimeni nu gîndea la restaurare,în 1926.

Dar toate îl îndîrjiseră pe Brătianu care,din acel moment,a făcut totul pentru a împiedica succesiunea la guvernare.

De aceea l-a adus pe Averescu!

Argetoianu/: (cap.XX,p.279 -280)

[context martie 1926 :plecarea lui Brătianu,succesiunea,"defectiuni"în P.N.,**Iorga-Maniu**,naționali-țărăniștii]

la ora 7 s-a aflat formarea guv....:**Averescu !!!** Stupoare,revoltă,urlate,blesteme,înjurături :

"lovitură de stat!" ,"revoluție!" "bătaie de joc!"

A doua zi **Iorga** i-a povestit lui Argetoianu cum a decurs audiența la rege.

"Iorga își plătitse polițele și Regelui și lui Maniu și își freca mîinile."

Argetoianu/VII, (p.284-287)

Lovitura a fost atît de cruntă,încît i-a trebuit 2 zile ca să-și revină.

Nu putea pricepe.

De ce-i spusese regele că era hotărît să cheme P.N.la putere?

De ce-l autorizase să-i comunice acest lucru lui Maniu?

De ce-l trimisese pe Sfircea cu același mesaj la Maniu?

De ce discutase Tancred Constantinescu(PNL)cu P.N.

legea electorală ,convins că va urma guv.Brătianu?

Jucase "comedie" Știrbei,complicele credincis al lui Brătianu?

Se înșelase Costică Hiott (Casa regală) ?

...Încet și târziu s-a lamurit :

"Ne curățase **Prințul Carol** [...] **Lovitura Prințului** a schimbat fața lucrurilor [...] **Chestiunea Carol** a devenit din ianuarie 1926 înainte **pivotul politicii românești** [...]

Vezi diverse fișiere problematice: **Sist.de partid**; **Etica** ; **Carol II** ; **PND-Iorga** **PNT**

Argetoianu/ VII,mart.'26:

"Pentru mine, **înfrîngerea a fost mai mult o înfrîngere de amor propriu** decât una politică. Politicește **pierdusem partida** de cînd mă convinsesem că nu era nimic de făcut cu tovarășii cu care plecasem la drum.

Una urmărisem eu și alta ajunsesem.

Nădăjdusesem pentru a doua oară [prima, a fost aduverea la guv. a lui Averescu, în 1922] **să pot realiza cu oameni noi, un Guvern** de mari înfăptuiri, și **ajunsesem să mă conving** că nu duceam în spinare decât ambiții meschine și lăcomie fără frîu. [...] Îmi dam seama că pe acest drum voi duce cîțiva oameni la izbîndă, dar **ideile mele, nu.**

E mai mult ca sigur că **decepția dela sfîrșitul lui martie 1926,**

m-a scutit de decepții mai mari mai târziu. Amorul meu propriu ar fi suferit mai puțin dacă beneficiarul loviturii ar fi fost altul decât Averescu [...] **triumful lui Averescu mi-a fost atît de dureros,**

încît am înlăturat toate pornirile de părăsire a politicii

și am rămas ca să mă răz bun.

Cu această **memorabilă înfrîngere** s-au încheiat pentru mine **doi ani și mai bine de trudă** ce ar fi meritat o soartă mai bună. "

Argetoianu/:

...dacă ar fi ascultat de îndemnul inimii, s-ar fi retras la Breasta (Dolj) să nu mai audă de politică și de nimeni. Dar ...

Argetoianu/ : **Vol.VIII**

Convorbirea cu Maniu (Sinaia, 23 aug.'26) (vezi **fișier PNT**)

a determinat o **cotitură în linia lui politică.**

Fuziunea cu țărăniștii devenea o realitate, i-o anunțase șeful partidului .

"Ori, nicio clipă nu m-am gîndit că aș putea sta într-un partid alături de

Mihalache, de Stere, de Lupu, și de atîția alții, mai de sînga decât ei.

Voi fi schimbat eu multe partide în viață,

dar convingerile și ideile mele fundamentale , niciodată.

Am rămas în toată cariera mea politică "conservatorul "

broșurii din 1913, **împotriva exproprierii,**

și ministrul cu mîină de fier care a restabilit ordinea în 1920.

Omul își schimbă cămașa, dar pielea și-o schimbă numai șarpele.

Despărțirea mea de P.N. după fuziunea cu P.Ț , a fost hotărîtă în gîndul meu [...]"

(Vezi fișier **Sisteme de partid, PNT și PNL**)

Argetoianu/. VIII, p.35

15? Sept.'26 : **Duca** a venit la el să-l întrebă dacă nu vine la PNL.

< Argetoianu, vino cu noi; locul dtale e lîngă noi -nebunii cu nebunii și oamenii cuminți cu oamenii cuminți > **"Brătianu nu uita**

că restabilisem ordinea și scăpasem țara de comunism."

Argetoianu, VIII, p.38-39

21 sept.'26 **Ajun de fuziune .**

Programul era cel din '24, cu termeni tot atît de generali și vagi

"Cu el în mîină se putea păși , indiferent, spre dreapta sau spre sînga"

Ioanițescu vine să-l prevină că s-ar putea ca să nu mai fie desemnat vicepreședinte, fiind preferat G.G.Mironescu "fiindcă dă parale".

Bietul Ioanițescu! Nu avea de unde ști că el renunțase deja... dar știrea l-a încîntat, putea să-i servească de pretext.

26.sept.'26, la București, **ședința P.N.** Pofit dar neașteptat, deși anunțase că nu vine, **Iorga** a fost prezent. **Argetoianu**, prezent. Atmosferă încordată.

Incidente penibile de procedură.

/Argetoianu a vorbit și și-a dat votul **pentru fuziune.**

/Iorgheștii au revenit cu o **scrisoare-lorga** (citită de Gh.Taşcă),care repeta chestia cu congresul,dar care ,de fapt,

a pecetluit despărțirea lui de P.N. (vezi fișier lorga)

/Argetoianu a cerut și a obținut analiza programului de către o **Comisie** prezidată de el, (care a durat cam 30 minute!),care a prezentat un raport de câteva rînduri...

/S-a hotărît **fuziunea** ,prin "consens unanim" (aclamare cîțiva argetoianiști contra,iorgheștii s-au abținut,alții au tăcut.

"Și astfel s-a întemeiat ,aproape în silă,

marele Partid Național Tărănesc ,care n-ar fi dus-o departe

-cum au dus-o - dacă nu murea un an și ceva mai tîrziu Ionel Brătianu..."

Argetoianu/VIII,p.47-60; 82-83)

Argetoianu a plecat la Breasta de unde a scris o **scrisoare** lui **Maniu**,

(dă scrisoarea și alte documente ,în întregime,unde descrie contribuția sa d 2 ani la construirea P.N. și la perfectarea programelor,

la pregătirea și perfectarea fuziunii cu P.Ț.,

cu multe episoade de culise,de sforării ,reproșuri,precizări)

"În asemenea circumstanțe,**mă văd silit**,scumpe dle Maniu,

să mă dau dela început deoparte și să nu aștept ceasul cînd vor pleca și alții [...]**Am**

consolarea ,în tristețea despărțirii [...]că "defecțiunea" mea ,pe deoparte ,**va deschide multora ochii**,iar pe de altă parte,

va înlesni cristalizarea diverselor noastre forțe politice [...]

(Scrisoarea a părut în mai toate ziarele ,suscitînd polemici,controverse replici,vîlvă enormă.)Cîteva reacții:

Adversarii :că a vrut să torpileze fuziunea;că a vrut să rupă șalele lui Maniu;că este omul lovturilor ;că s-a supărat pentrucă nu l s-a dat vicepreședinția;etc etc.

/El a explicat pe larg gestul său în "Cuvîntul" (interviu integral)

/El a explicat colegilor și prietenilor că **"a terminat-o cu partidele"**,

că cei ce vor,să rămînă în partidul fuzionat (așa a rămasD.R.Ioanițescu

Citta Davilla ș.a.), pentrucă intenția lui este să nu mai facă politică de partid și partizanii lui să nu se dea la fund cu el.

/Cei mai loiali,s-au întîlnit în casa lui **Nicu Ottescu** și au hotărît să se dea deoparte,ca el . Li s-a alăturat **Jean Pangal**

(rătăcit în "plutonul dr.Lupu",a profitat de fuziune ca s-o

rupă cu Lupu, nemai dorind să facă politică de partid;

vîrît pînă-n gît în **Masonerie** pe care a reînviat-o ,după o

lungă adormire, avea puternice legături cu masoneria

franceză,engleză, americană,legături care le vor fi de

mare folos în viitor ;l-a primit în cercul intimilor și nu s-au

mai despărțit).

Argetoianu / p.82-83

/Cel mai aprig era **Alex.Perișeanu** care i-a cerut ca ,fără să facă un partid,să fim **"un grup de oameni solidari"** ,să înființăm o gazetă.

Astfel s-a născut **"Săptămîna politică"** ,prețuită de intelectualitatea romnească. Ne adunam aproape săptămînal,la unul și la altul, în șuete zilnice ,dimineața la Argetoianu.*

***Notă** La 8 mai 1927,**Perișeanu** îmi spunea într-o scrisoare:

" [...]la consultația la care realmente ai chemat pe prietenii noștri ai urmat fără șovăire opinia majorității [...]

Am rămas în expectativă și am decis scoaterea revistei.

Intenția mea era de a vedea **ce valoare prezintă grupul nostru** și

dacă această valoare e de natură a face din noi **o rezervă gata de a intra în acțiune** ,la orice chemare sinceră pentru serviciul țării.

Din nenorocire,convingerea mea este astăzi că **grupul nostru**

nu reprezintă o valoare reală.

După apariția a **22 de numere de revistă**,nu văd nici un elan **țișnind** nici din capul ,nici din inima colegilor noștri.[...]

lată de ce m-am decis să-ți scriu scrisoarea de față.

Convins că **am greșit în ziua când te-am sfătuit să rămii în espektativă,**

Vin astăzi **să-ți redau** ,în ceea ce mă privește,**libertatea** ce poate ai crezut și cu drept cuvânt angajată de solidaritatea grupului. [...]

Intrarea d-tale în Partidul Liberal mi se pare că se impune în momentul de față.[...]e mai ușor să trecem unul câte unul,decît toți în front. Poți fi sigur că,în ziua când vei crede util să mă chemi,voi răspunde la apel[...]"

/El nu a ascultat de sfaturile prietenilor,nu s-a înscris în PNL,pentru a vedea cum se poate lucra cu brătienii.

Argetoianu ,VIII ,[dec.'26] (p.83-84)

Hotărîndu-se să nu mai facă politică de partid,Argetoianu a căutat să se împace și cu "semizeul " Iorga .A vorbit cu coana Catinca

(Iorga nu pune telefonul la ureche sau gură de frica microbilor!) și a primit o carte de vizită în care Iorga i-a scris că

pot vorbi oricînd și orice,în afară de "viața politică " (subl.Iorga)

"Prieten personal!Orice chestiune ,în afară de politică!

DI prof.voia să-mi indice că **nu mai voia să facă politică cu mine,**

și nimic nu putea să mă încînte mai mult!

(Notă C.A.:Din nefericire a revenit asupra acestei hotărîri în 1931!) Ezitasem două luni să-l întîlnesc numai de frică să nu-mi ceară să continui alianța încheiată cu dînsul în1924[...]**Bine că nu mai voia !**

Nimic nu ne mai împiedica să ne pupăm! "

/S-a dus la el,s-au lămurit,i-a explicat hotărîrea sa de a nu mai avea partid politic,și regretul că nu vor mai colabora .

"A crezut-o,cum credea tot ce-i gîdila vanitatea,și s-a împlînzit."

-Iorga : <Ei dragă ,ai dreptate,**țara nu mai are nevoie de partide,**

n-are nevoie de oameni,n-are nevoie de un om!>

-Argetoianu: < Dragă domnule Iorga,**politică voi mai face,**

dar **politică de partid nu,m-am săturat.**

Țara românească nu are nevoie de partide care să o zăpăcească,

ci de guvernare - de o guvernare care să-i facă toaleta

și s-o așeze în rîndul țărilor europene,

din care astăzi face parte numai cu numele.

Dacă vei fi solicitat într-o zi,să te înhami **la această operă**

după cm nu mă îndoiesc -

și vei avea nevoie de mine,**voi fi omul dumitale! >**

-Iorga : < Fără dta nici n-aș înțelege să iau o răspundere politică ;

ai să vezi **la Guvern ce bine avem să ne înțelegem .>**

...În 1931 ,cînd Carol I-a aruncat în brațele lui Iorga,

și-a adus aminte de această convorbire

și de zicătoarea franceză " il ne faut jurer de rien!"

Argetoianu /VIII,(p.58-74)

▣ **Întîlnirea cu Stere.Hotărîrea de a determina PNL și PNȚsă adopte o conduită comună față de "chestiunea Carol "**.

/Tratative cu Maniu (trei variante,de preferat **varianta Carol**)

/Tratative cu Brătianu (**<Nu,nu și nu!pentru nimic în lume nu voi pe Carol să revie în țară[...]** și cu 12 puști țintite spre pieptul meu ,tot n-aș ceda!Decît să văd pe Carol pe tronul româniei,mai bine să fiu împușcat>)

"Am plecat cu coada între picioare [...]"

.... M-am gîndit că,datorită atitudinii ireductibile a lui Brătianu,și ,pe dealtă parte ,a quasi-indiferenței lui Maniu

[...]s-ar putea ajunge la o altă înțelegere între cele două partide pe baza unei **formule fără Carol.**

/Tratative cu Brătianu (<La național-țărăniști sunt două curente :

țărăniștii înclină la o formulă fără Carol;dar **naționali** sunt carliști [...]

și mai e și **Iorga** care va face mai degrabă carism [...].și toți la un loc vor să pescuiască în apă tulbure>;boala lui Ferdinand;acțiunea dr.Romalo ,carlist convins, și influența sa asupra lui Maniu ;

/ Agravarea bolii lui Ferdinand; iertarea și binecuvîntarea Papei (apr.'26)deoarece Biserica catolică îl exclusese (la botezarea lui Carol ca ortodox)și moartea sa eroică,ca un sfînt,fără revoltă,ca dovadă a puterii credinței;ultimele luni de viață (vara /toamna '26)

Argetoianu/VIII,(p.75--

/Discuția cu **Brătianu** despre cele aflate dela Dinu Cesianu

(tînăr carlist,intors dela Paris)despre intenția lui Carol de a divorța de principesa Elena ,și desamăgirea tinerilor pentru relația cu Lupeasca

/Discuția cu **Goga** ,care a venit cu ideea de a o proclama pe regina Maria " regină de-a-binelea".

...Argetoianu : "Repet,**singurul om care n-a șovăit** în pragul agoniei regelui Ferdinand a fost **Brătianu**.Fără dînsul,nu cred că am fi ajuns la regență.Dînsul a galvanizat pînă în ultimul moment voința regelui,dînsul

i-a impus faimosul testament [...]"

După moartea lui Alecu Constantinescu,Brătianu și l-a apropiat pe Argetoianu.

/Național-țărăniștii i-au transmis lui Brătianu să nu se încreadă în Argetoianu,fiindcă vrea să-i înșele;

Brătianu i-a ironizat și le-a transmis condițiile:menținerea statu-quo-ului legal fără nici o rezervă;revenirea la normalitatea constituțională (respectul indicațiilor electorale)din care decurgea și posibilitatea debarcării luiAverescu.Dar ,după porcăria făcută de Maniu,Argetoianu a renunțat să încerce aducerea lui Maniu pe aceeași linie politică cu Brătianu ,în chestiunea succesiunii.Discuțînd doar cu Stere,acesta i-ar fi spus că Maniu nu va accepta "să-și taie craca de supt picioare" în perspectiva revenirii lui Carol,și nici Brătianu nu va accepta să se combine cu PNȚ.De aceea ,el a lăsat la voia întîmplării rezolvarea acestei chestiuni,și n-a mai tratat cu PNȚ. Argetoianu/ VIII, (p.86-87)

/ În acest "ghiveci național",**bucata de rezistență era Brătianu.**

Era **singurul om capabil să împiedice anarhia.**

"În politică,ca să ajungi la ceva,trebuie totdeauna să întărești pe cel mai tare ,să cauți să întărești pe cel slab,este o greșală. "

(vezi pe larg **fișier PNL , PNȚ , P.P.-Averescu**)

Argetoianu (p.97-100)

apr.'27, Hotărîrea lui Brătianu de a debarca pe Averescu .

(vezi pe larg **fișier PNL ,PNȚ și PP-Averescu)**

Argetoianu /VIII,(p.106-107)

#Tratativerile Averescu - PNȚ .

Maniu,n-a aprobat colaborarea,pentrucă s-a "amestecat puțin și nenea **Ionel Brătianu**" ,care a trimis și el emisari la Maniu pentru "guvern național",

#Asigurat că Averescu n-avea nici o șansă,Brătianu și-a pus toți agenții

-Știrbei,regina Maria,Costică Hiott,Prezan -să convingă pe **Rege**

că era datoră lui "**să nu lase**" țara în mîna unei fracțiuni,ci

să-și încredințeze moștenirea numai unui **Guvern de unire națională.**

Argetoianu ,VIII,(p.107-110)

L.D.Atenție ! culmea ipocriziei și machiavellismului lui Argetoianu !:

"Această luptă în jurul patului unui muribund conștient de sfîrșitul său,această competiție bizantină a unor năzuinți personale și meschine,

ascunse sub vălul cunoscutelor interese naționale gata să acopere toate fățărniciiile,constituie unul din capitolele cele mai tragice și mai dureroase ale istoriei noastre contemporane.

Mulțumesc lui Dumnezeu că n-am fost amestecat întru nimic în această acțiune

îngrozitoare în care moartea unui om a fost speculată în fața lui însuși,penru satisfacerea unei nemăsurate ambiții.[...]

și cine știe dacă **sfîrșitul atît de neașteptat al lui Ionel Brătianu ,**

cîteva luni după al regelui său,**n-a fost o pedeapsă a Providenței**

pentru tortura sufletească pe care a impus-o altuia.

[...]mulțumesc lui Dumnezeu că colaborarea mea la evenimentele din iunie și iulie 1927 a fost îndreptată în alte direcții [...]"

Argetoianu / VIII,(p.112---

▣ **5 iun'27 .Brătianu ,sprijinit de Știrbei și regina Maria,**

luase în ajun toate măsurile pentru a precipita demiterea lui Averescu.

/Dar,la Scroviște, **Ferdinand nu l-a vrut pe Prezan,**
și Regina l-a determinat să-l numească pe Știrbei.

(vezi **fișier PNL**)

Argetoianu / VII, p.119-122

"Numirea lui Știrbei era aproape o sfidare a aruncată de **puterile oculte** în obrazul tuturor.Dacă această numire n-a fost primită mai rău de opinia publică,faptul se datorește [...]unanimei antipatii de care se bucura Guv.Averescu [...] **instinctului sănătos al românului** [...] fusese în fond o înfrîngere a lui Brătianu și o încercare de **emancipare a Coroanei.**

/Pe 6 iunie '27,Știrbei a depus jurământul ,la Scroviște,la lumina lumînării,ca într-o dramă shakespeareană.(Argetoianu,ministr.la Domenii)

Atenție L.D : acesta era Argetoianu !

Argetoianu,VIII,p.123-125)

"Am dormit somnul dreptului,pentrucă ,**pentru mine dreptate se făcuse.**

Averescu ,care cu un an înainte mă porcăise,

fusese concediat ca un rândaș și vîrît cu nasul în dejecțiile tuturor.

Eram răzbunat.[...]urcasem din nou la putere .

Restul, mi-era indiferent.

Că **Brătianu fusese păcălit** nu mă dureau prea mult.

O mică lecție nu strica prezumției sale.

Guvern Știrbei,Guvern Prezan,Guvern Brătianu,erau pentru mine ,la urma urmelor,echivalente și indiferente.[...] fiindcă nici o patimă politică nu mă mai agita :**ultima mea dorință pe acest plan, sfărîmarea lui Averescu**,fusese realizată și încă într-o formă atît de înjositoare încît nici nu aș fi îndrăznit să o nădăjduesc.

Eram pe deplin satisfăcut,și nu mai aveam nici o pretenție."

Argetoianu ,VIII,p.130-131,138--

Guv.Știrbei nu a durat decît 15 zile.După care ,de conivență,

s-a format guv.Brătianu. (22 iunie1927-dec.'28) (vezi **fișier PNL**)

Ei a comis cîteva acte politice,

(a comunicat cu prietenii politici,împărtășindu-le confidențial ,la fiecare în parte, colaborarea cu Brătianu.Ei au fost de acord.)

S-a împăcat cu patriarhul ,regentul Miron Cristea :

La șed.din 4 ian.'26,stătuseră alături,și cînd ,la apelul nominal,**patriarhul a răcnit "pentru",**

Argetoianu i-a strigat **"să-ți fie rușine ,popo! "**,și a plecat scuișind...

De atunci nu-l mai văzuse.În iun.'27,după jurămint,și-a depus cartea de vizită la mitropolie...

patriarhul i-a răspuns ,ceea ce a produs împăcarea .

Pe timpul regenței,și mai tîrziu sub Carol al II-lea,

a avut cele mai bune raporturi cu el.

Argetoianu /,VIII,p.147

În **guvernul I.Brătianu**,Argetoianu a deținut **Internele**[?apoi Domeniile?]

Ei a căutat să facă o "echipă tehnică" a guvernului,fiind folosită pentru prima oară expresia de

"miniștri tehnici" (Ziarele i-au caracterizat pe **Argetoianu,Mrazec ,Stelian Popescu și**

Titulescu ca **"miniștri tehnici"**

pentrucă nu fuseseră desemnați de partide,ci pe temeiul capacităților personale)Ei l-a adus pe

Gr.Periețeanu,subsecretar de stat la comunicații (după multe insistențe,deoarece nu voia),dar experiența a fost dezastroasă,pentrucă era violent și s-a certat cu toată lumea.

Argetoianu,VIII,p.156

-La insistențele lui **Pangal**,intrase în **Masoneria Națională**,ajungînd mare patron al Supremului Consiliu Român.Prin aug.'28,a venit la București Coroles (șeful masoneriei americane,controla 5200 ziare americane),

și a fost decorat cu Marele Cordon al Coroanei (făcînd apoi mari servicii imaginii țării).Vintilă Brătianu,și regenții (Prințul Nicolae și Buzdugan)au fost de acord cu decorarea lui Coroles.Cu patriarhul a fost mai greu să-l convingă!A trebuit să meargă la Dragoslavele(unde petrecea

vara), să-i facă o conferință despre deosebirea dintre Masoneria Națională și Marele Oriente, și l-a convins.

Argetoianu /VIII,(p.164-175)

++20-24 nov.'27 .Boala și moartea lui Ionel Brătianu .

/ "Am avut limpede senzația că Ionel Brătianu nu a avut ,personal ,niciun prieten.Dr.Angelescu,Costinescu,toți Săvenii,toți Tancrezii,toți Chirculeștii,toți Tătăreștii,toată haita celor ce ajunseseră să se sature pe urmele lui ,nu găseau un cuvânt de durere în clipa marii despărțiri -

preocupați numai de noua conjunctură pe care ne aștepta nenorocirea ce ocrea.Pînă și frații lui ,Dinu și Vintilă,mi-au părut mai atinși de nenorocirea politică decît de cea familială.

(vezi **fișier PNL**)

Argetoianu /VIII,(p.173-174)

/Sub impresia morții lui I.B.,la invitația lui Vintilă,în primul Consil.de min.,

Argetoianu a intrat în PNL. "Omul face o prostie într-o clipă ,și o regretă o viață.După înscrierea mea în PL,nu mi-am maivenit în fire.

Rezistasem cît trăise Ionel Brătianu,

cu care tot mai aveam nădejdea să ajung la ceva,

și m-am aruncat în brațele lui Vintilă cu care nu mă înțelegeam deloc!

Drama la desfășurarea căreia asistasem trebuie să mă fi tulburat adînc,

Pentruca sentimentul să fi covîrșit în așa măsură rațional,și să mă fi împins la un gest ,pentru mine fără niciun rost,pe care l-am plătit scump următorii ani."

Plictisit...a plecat la Viena (unde părinții lui stăteau cu fie-sa; la Viena ,peste cîteva luni,mart.'28,a murit tatăl lui,la 89 de ani).

S-a întors după Bobotează (ian.'28),unde și-a reluat lucru ...

Argetoianu /VIII.(p.178-201)

▣ Ministrul agricult și domeniilor

unde a lucrat 2 ani și 2 luni"[...]se va vedea că **nu am fost cel mai prost ministru al agriculturii**, ceeace nu a împiedicat pe **fondatorii Academiei de Agricultură** să numească printre **membrii** noii instituții ,**pe toți foștii miniștri ai agriculturii afară de mine.[...]n-am ținut niciodată onorurile academice [...]** Dar **omiterea mea la crearea Academiei de Agricultură ,e o modîrlănie** pe care agricultorii n-ar fi trebuit să o săvîrșească,fiu și numai din sentiment de recunoștință că i-am scăpat de faliment prin **conversiunea datoriilor...**"

Enumeră realizările lui:cu ajutorul medic.veterinar Ionescu-Brăila ,în special hergheliile dela Slobozia,Rădăuți,Parța,Mangalia ;

organizarea fermelor model ale statului,cu ajutorul ing.Dinu Căruntu,

dar și cu sprijinul lui Ionel și Vintilă Brătianu,mari pasionați de agricultură,

(cele din 1880 dela Studina-Romanați ,Laza- Vaslui și altele de după împroprietărire-Băneasa, Institutul de cercetări agr.dela Herestrău,,sub conducerea lui Ionescu-Sisești,cînd s-a construit clădirea ;

învățămîntul agricol,camerele de agricultură ,pescăriile,delta, parcurile naționale ,etc,etc.

/Implicarea lui la reconstrucția "Arcului de triumf " și a palatului regal.(cu tot felul de episoade legate de antreprenori și licitații)

...Multe din inițiativele lui au fost preluate și continuate de I.Mihalache și miniștrii ce au urmat.

▣ Ministerul de externe,

interimatul ,4 aug.-dec.'28 (p.202-279),timp de trei luni grele,la insistențele lui Vintilă și Duca,în urma demisiei lui Titulescu .(vezi **fișier Polit.ext.**)

Argetoianu /

▣ Escapada Principele Regent Nicolae,cu Doletti (p.220-221)

Boala regelui.Criza dinastică.Culise.Rolul lui Argetoianu

Al doilea scandal provocat de Dinastia noastră.

După ce a "**ridicat "** pe tînăra Dumitrescu-Tohan,alias **Doletti** ,din brațele **soțului Radu**

Săveanu (Argetoianu numindu-l viceconsul la Bruxelles,dîndu-i și o sumă de bani pentru

stingerea datoriilor făcute cu dama !), **Prințul Nicolae** a plecat cu dînsa (fără să previe pe cineva) la Paris, oprindu-se prin Budapesta și Viena.

Ziarele (mai ales engleze) au dat drumul la tot felul de reportaje...

despre înflînirea "**fraților emancipați**", deoarece **Carol** luase sub protecția lui pe fratele **Nicolae!**

/Argetoianu a plătit o sumă pentru a opri campania .Vintilă era fiert ...

Argetoianu / implicarea lui la **Regență și Interne. (p.224-225)**

Șantajul PNȚ pe chestiunea Carol .

-**Vintilă și Duca**, "mureau de frică", " trăiau în tranșee", "atmosferă de panică", au fost terorizați tot anul 1928.

-Singurul care se purta cu bărbăție a fost el, **Argetoianu** , care considera că **PNL trebuie să-și ducă la capăt guvernarea** , că **PNȚ nu o va lua decît prin "revoluție"** sau... "**răbdare**"

Argetoianu / (p.225--

▣ **Guv.PNL.,**

pînă la 10 apr.'27, nu a luat nici o măsură oficială.

Față de știrile tot mai îngrijorătoare din Ardeal și Paris,

Vintilă a hotărît convocarea unui **Consil.de min. pentru a interzice, la nevoie "manu militari", adunarea dela Alba Iulia.[...]**

/ **Argetoianu** s-a eschivat să vorbească în Consiliu, dar apoi i-a spus lui Duca < Hai la Interne, să stăm în liniște de vorbă > , unde i-a prezentat p.d.v.:

1. **Întrunirea politică, nu trebuie oprită.**

2. **Pericolul Carol** nu venea dela Adunarea dela Alba Iulia, ci dela "**voința Prințului de a-și călca angajamentele și de a-și cere drepturile** "

Măsurile nu trebuie luate în țară, ci în străinătate[...]"

#Vintilă a convocat un nou Consiliu, fiecare și-a susținut opiniile, iar **Argetoianu** pe a lui, avînd pe **Duca și Tătărescu de partea sa.**

...După 3 ședințe , Guvernul a adoptat **varianta Argetoianu.**

Argetoianu / , VIII, (p.251-252)

Adunarea dela Alba Iulia a avut loc la 6 mai.

Toată vara PNȚ a organizat duminică de duminică adunări la București, la multe participînd și Maniu.

La Interne, **Duca**, Tătărescu, Franasovici, uneori și Arget., siliți să stea la minister toate week-endurile[...]

Argetoianu, VIII, p.258-259)

"Cei doi osîndiți la moarte [Buzdugan, sfârșit'29, Vintilă sfîrșit'30]

s-au înțeleș încetul cu încetul ,și **retragerea noastră ca și chemarea lui Maniu au fost hotărîte pentru începutul lui noiembrie**, înainte de deschiderea Camerelor.[...] Am aflat despre

angajamentele lui Vintilă față de Buzdugan, prin Dinu Brătianu , care lucra cu mine la Pescării [...] și prin însuși Buzdugan, convins și el că eram la curent ,căci [...]

Vintilă, Duca și cu mine,

eram socotiți ca **cele trei capete ale Guvernului"**

(vezi **fișier PNȚ PNL Carol II**)

Argetoianu/ , VIII, (p.256-259 și urm.)

/La 6 nov.'28 , fruntașii partidului (300 tacîmuri!) au dat un mare banchet în cinstea lui ,și la **9 nov. ...Guvernul a demisionat.**

"Scriu aceste rînduri la vremuri de mari lipsuri și de mare sărăcie[oct.'43],

cînd un simplu aperitiv costă 1000 lei., și nu mă pot abține de a reproduce savurosul "menu" pe care ni l-a servit Capșa în sala cea mare a Athene-Palace-ului. Scriindu-l parcă mai simt pe limbă deliciosul contact al unor mîncări cu care nu m-am mai întîlnit de ani de zile.

Reproduc "menu-ul" , dar trec sub tăcere discursurile care s-au rostit

-a trebuit să vorbesc și eu -

căci n-ar mai trezi nici un ecou în sufletele nimănui! "

(icre proaspete, Julien darbray, sturion a la Siberienne, sos remulat, fileu de vițel a la forestier, aspic de ficat gras en bell-vue, salate de sezon, înghețată nesselrode, coșuri cu fructe, cafele, vinuri de Drăgășani, Nicorești, șampanie Capșa etc..)

/Lui **Argetoianu** i-a părut rău doar de faptul că nu a dus la bun sfârșit reformele de la Agricultură, dar s-a consolată că succesorul lui le va continua. S-a înșelat! **"[Mihalache]** în cutele simbolicele cămăși, succesorul meu adăpostea **mai multă patimă decît minte"**

/ Duminecă, 11 noiembrie 1928 , **Guvernul Maniu a depus jurămîntul.**

Argetoianu / VIII, (p.259 și urm.)

/În alegeri, [dec.'28] la sugestia PNL, **a candidat în Vlașca** (Giurgiu) , deoarece la Dolj , Neamțu nu i-ar fi cedat capul de listă. D. Luca (viitor ministru sub Tătărescu, căsătorit cu cîntăreața Rita Doria, a murit tînăr) l-a primit excelent, **dar a pierdut** : naț. -țărăn. au luat toată lista!

8 zile cît a stat la Giurgiu, n-a putut ieși în județ, la sate, deoarece oamenii îi primeau cu huidueli, iar partizanii lui Mihalache , cu ciomege.

"Am rămas dela aceste alegeri cu o oroare fizică față de bivolarii vlășceni,

[...] îmbrăcați în dimie neagră de parcă erau cîrduri de ciori.

Erau urîți foc, aveau niște mutre bestiale lipsite de orice caracter românec și urlau într-una

"Trăiască Maniu!", "Trăiască Mihalache!", "Jos Brătianu!"

/ A mai **candidat la Bârșovia** (Caraș), unde împrăprietărise , cu trei luni în urmă , țărani, desființînd o fermă inutilă de stat.

"Bârșovenii îmi juraseră credință pe viață, dar m-au trădat numaidecît, [...] nu mi-au dat nici măcar un vot."

/Deși n-a sperat, **a fost ales senator de Dolj!**

Această alegere a fost **cel mai mare succes electoral** pe care l-a înregistrat **în întreaga sa carieră politică** . (explică)

Argetoianu / VIII, (p.261-și urm.)

/ 1929 a fost , pentru el, anul cel mai liniștit, aproape singurul fără emoții din cariera sa. **Cu PNL se împăca greu**. Singurul cu care se înțelegea (cerebral dar nu sentimental) era Duca. Cu Brătienii (Vintilă, Dinu) raporturile nu se strînseseră. "Soarta ironică mă aruncase în Partidul Liberal tocmai în clipa în care singurul din frații Brătianu cu care aș fi putut lucra , dispărea. [...]"

/Cu toate acestea, **nu s-a gîndit nici o clipă să părăsească PNL.**

, **pînă la Restaurație**, nu din simpatie , ci din indiferență.

"Îmi pierise orice poftă de combinații politice , nu mai aveam nici o iluzie asupra posibilităților partidelor noastre și echilibristica lor pe coarda puterii mă lăsa cît se poate de rece.

Încercasem pe rînd cu toate partidele și nu reușisem ceva cu nici unul. Neastîmpărul meu politic, însă, nu mă lăsa în pace.

Nemaiputînd manevra pe alții , m-a pus dracul să mă mișc de unul singur [...] [pe probleme financiare a atăcat pe dl. Rist !;

varianta Conversiunii sale nu era împărtășită de liberali ! ;

raporturile cu Germania, pe care el le dorea strînse, cu Titulescu !!!]

/Dacă **n-a fost "executat" din PNL**, era de ochii opiniei publice.

El nu a mai făcut activitate politică "de partid". Avea conducerea organizației din Caraș și Severin (părăsise Doljul), și Comisiile de Agricultură și Polit ext., la centru. (vezi **fișier PNL**)

"Execuția " va fi făcută abia la sfîrșitul anului 1930, chiar cu contribuția lui.

Argetoianu, VIII, (p.278-279)

" Totul se pregătea încet dar sigur , pentru întoarcerea lui Carol."

Singurul care mai rezista era **Vintilă Brătianu** A mers pînă la odios și ridicol: A tipărit **o broșură** în care a înșirat toate porcăriile ce se puneau pe seama Prințului, și a însărcinat **fruntașii liberali** să o împartă pe stradă;

El, Argetoianu, a protestat, aducîndu-le aminte că **prințul este tatăl regelui Mihai !** "[...]

împușcați-l , dar nu-l acoperiți cu lături"

..Cînd Carol a revenit, unii s-au grăbit să-l pîrască că a vrut să-l împuște!

El i-a spus : "Da, Sire, e adevărat , **am vrut să te împușc ca să te scap de infamiile pe care le**

colportau cei ce m-au denunțat Majestății Tale! "

=====

18) Nicolae Iorga, "România contemporană dela 1904 la 1930. SUPT TREI REGI,

Istorie a unei lupte pentru un ideal moral și național."

București, 1932

▣**Cartea a III-a:CELE DOUĂ LUMI DIN NOU FATĂ-N FATĂ** [...]

6.Revoluția țărănistă

(vezi fișier **Carol II ,PND-Iorga și PNT**)

Iorga /:**Guv.Iorga -Argetoianu** (p.444-462)

Atenție LD! Nici nu face capitol separat .

Tratează episodul la capit."revoluția țărănistă" !!!

[14 Aprilie'31:demisia Manoilescu,apoi guv.Mironescu]

/Titulescu ,omul "coalițiilor naționale", a fost chemat la București ,de data asta cu siguranța unei reușite într-un **regim de "mămăligă cu ceapă"**,

a unei **echipe de "hamali"** ,fără pretenții de genialitate,fără nicio cruțare față de opinia publică,prin care **se putea mîntui țara.**

/Titulescu voise să pună pe Argetoianu la Finanțe.

▣ **Argetoianu,ieșise "cu zgomot " dela liberali ,**

pe chestia legăturilor cu finanța germană,care întemeiase o nouă bancă. (p.444-445)

Pentru Prinț,**Argetoianu** reprezenta

"omul prin care se putea începe o eră a autorității.

Numele lui era pe buzele viitorului Suveran,de cîte ori era vorba de un **îndrăzneț plan pentru viitor.**Întors din străinătate,în momentul cînd se instala Domnia nouă,**el i-a oferit servicii** pentru refacerea materială a țerii ,dincolo de care nu mai era teren decît doar pentru **ironia sa** cunoscută ,deși **nu totdeauna de cea mai bună calitate.**

/El îi prezentase regelui,în aug.'30,**un întreg program**,fără a-i reține atenția;publicase în "Universul" o "**schiță**" a unei guvernări în **alt stil.**

În apr.'31, **n-avea calitatea de șef de partid pentru a fi consultat** ("desfăcut din mai multe legături succesive"),dar îi declarase lui Titulescu că **acceptă să se subordoneze** unui conducător de guv.

/ **Rezistența absolută a lui Maniu față de persoana lui Argetoianu,**

"crud și pătimaș caracterizat ",a oprit hotărîrea lui Titulescu, care a renunțat să facă guvern de "concentrare"

/Atunci **regele a apelat la Iorga...**(Vezi fișier PND)

=====

19.) N.Iorga, DOI ANI DE RESTAURAȚIE. Ce a fost Ce am vrut Ce am putut

Vălenii de Munte,iunie 1932

LD:carte scrisă cu năduf,după debarcarea dela guvern.

Voi intercala la fișele precedente,eventualele lucruri deosebite.

Iorga/ :**Argetoianu** (p.17-18)

/**Argetoianu** căruia **Prințul îi rezervase cîndva rolul lui Mussolini** ,pe care îl vizitase în Italia."Omul acesta, de **mari calități** ,care **ambicionează** ,firește,**rolul care se potrivește cu temperamentul său** și e tare pe un **crez pur materialist**,în serviciul căruia pune abilități neobișnuite de vechi diplomat,**caută sus o bază** pe care încă n-a găsit-o ,și-l doare "

Iorga / (p.62)

/Notă jurnal,28 iul.'31:< Spun generalului Popovici [...] că ,de fapt,

nu eu guvernez și că din planurile mele de început,puțin a rămas.

Dacă nu plec înaintea curtenirii național-țărăniștilor[...] e ca să nu fie după mine și mai rău.**Nu am nici un amestec dincolo de margenele Ministerului meu. >**

Începe **campania virulentă a cadrelor didactice...**

(vezi **fișier Etică**)

Iorga/

▣ **Conversiunea (p.109)**

[23 mart.'32]

În fața unei disperate situații financiare, amenințați de curente "de stînga", în vuietul de pietre și ciomege ale studenților (din care unii se pun la dispoziția lui Goga!),

se votează în Cameră ,cu învoirea tuturor partidelor

(afară de conservatori),**conversiunea.**

/Pentru ministrul de finanțe,**Argetoianu,**

care a făcut din ea baza viitoarei sale politici

-va întemeia ,după cădere ,o Uniune Agrară -o ultimă mîngîiere.

(p.123)

Iorga / : (p.124-125)

[2iun.'32].Omul "crizelor insolubile" sosește dela Geneva.

"[...] **în loc de a se vedea** ,peste încercarea lui ,menită fatal să dea greș,

în neputința "marilor partide",**sucesiunea,firească,a dlui Duca,**

apare ideea unui "guvern de tranziție",

pe care le-ar presida imparțialul domn **Vaida,**

[4 iun.'32]/Notă Jurnal :

Regele mă întreabă ce atitudine iau.[...]

/ **Iorga** îi mai amintește regelui :că **în timpul guvernării i-au fost închise**

Internele,Finanțele,Siguranța,Poliția,Sănătatea, Legația dela Paris;

că acum regele este "într-o mare încurcătură",că "apucă pe o cale greșită"

că oamenii la care se gîndește "nu pot da nimic"; că "**omul zilelor rele[...]tot eu sunt."**

Iorga / **Guv.Vaida**

[5 -6 iun.'32]

/Titulescu și-a depus mandatul;Regele a făcut din **Vaida,singur-singurel,**

un **guvern de "alegeri".**

=====

20) Grigore Gafencu, "Însemnări politice", 1929-1939 ,Ed.Humanitas.1991

(Ed.Machiavelli-Stelian Neagoe)

Gafencu /**Alegeri "Argetoianu"**

[iunie'31] (Caliacra)... " Și apoi a venit cealaltă față a Orientului :

mai grozavă decît năvălirea tătarilor sau invazia lăcustelor,

a venit **ziua alegerilor** (vezi **fișier PND** și **fișier Etică**)

[23 iun.'31] de ce ține regele la Argetoianu ? de ce a întemeiat pe el noua guvernare ? "**Carol a**

descoperit în Argetoianu -un "prieten" - un dictator inteligent,abil,care poate să mascheze

guvernul personal,

forma de guvernămînt cea mai **apropiată de sufletului regelui,**prin toate aparențele regimului parlamentar ,necesară pentru străinătate.

/Faptul că **Argetoianu nu a produs încă nimic,**că a dăinuit în multe rînduri pe băncile

ministeriale,"nu a dat de gîndit regelui care a confundat

brutalitatea cu forța,**cinismul** cu energia."

/Mai are și o altă însușire : "**e capabil de orișice**" (ex.declarațiile brutale,ofensatoare ,despre prințesa Elena la "Universul")

" **Jocul lui Argetoianu** e clar: simțînd, cu intuiția justă a robustului său oportunism,că grija cea mare ,cea mai chinuitoare a regelui e îndepărtarea Elenei,a hotărît să exploateze această grijă regală pentru a ajunge la putere.Calculul lui a fost just :problema Elenei e tot atît de hotărîtoare azi ,cum a fost pe vremea războiului troian." **Maniu** a pierdut încrederea regelui pentru că a sprijinit-o pe prințesă.**Argetoianu** a cîștigat,fiindcă a jerfit-o.(vezi **fișier Etică**)

Pîna unde merge înțelegerea dintre rege și Argetoianu? Va schimba el statutul casei regale?

"**Setea de putere** e mai mare la A. decît la orice politician. Simțul familiei ,al moralității,al responsabilității,e cît se poate de redus.E un disprețuitor al oricărui scrupul.Nu cunoaște nici o îngrădire de conștiință.Nu e un om rău,e capabil de emoții și de înduioșări sentimentale .D ar n-are jenă.Nu simte imposibilități morale .

Și disprețuește din fundul sufletului opinia publică."

"E cu puțință ca guvernarea de azi să nu aibă altă explicație ,decît obligația pe care și-ar fi luat-o Argetoianu să puie regulă în chestiunile intime ale regelui." (vezi **fișier PND-Iorga**)

=====

21.) L.Kalustian,"**Conspirații sub cer deschis**",[1936-'38] ,Ed.Eminescu,1976.

Prefața V.Râpeanu

Kalustian /

[25 nov.'36,"Zorile",p.254-256]

"DI.Argetoianu acuză"

" **Președintele Partidului Agrar**,nu este un temperamental.

Nici un impulsiv și evident,mai puțin un repezit.[...] este prin excelență ,

un om calm,un sceptic,un flegmatic,cărui nimeni nu-i poate nega o periculoasă **inteligentă**,

[...] în arena noastră politică ,în șahul vieții publice românești,**DI Argetoianu reprezintă** - el

singur - dincolo de gruparea sa care nu are nici o însemnătate numerică,**o importanță** pe care

numeni nu o neglijează,**un pion** care nimeni nu face imprudența să-l disprețuiască.

În disputele politice,[...] dsa a dat și a primit lovituri [...] [dar] s- a ferit de violențe,să evite

vehemența de ton și vocabular.[...]DI Argetoianu își abandonează tradiția și acuză!" [guv.liberal]

=====

22.) N.Carandino, "De la o zi la alta",Memorii,Cartea Românească,1979.

Argetoianu .Avea ieșiri cinice, "stil Falstaff,de gentilom rustic,reaționar,abuziv,dar,în mod categoric , și seducător."

...odată,de pe banca ministerială, i-a spus lui Madgearu:

<Să mă pupi în c...>! Omul era ,totuși cultivat.**Doctor în litere(fusese coleg cu d'Annunzio) și medicină la Roma**,avea o pană alertă și un spirit care nu trebuia să recurgă,pentru a străluci,la expresii grosolane.

...Argetoianu era fermecător la bufet.Știa să povestească și să asculte.

Butade reușite.(p.198)

Guvern Maniu .Sesiunea '29-'30

23.)Virgil Madgearu

(ministr.Finanțe), răspuns la Interpelare,12 dec.'29

(DAD, MO.12, șed. din 12 dec.'29, p. 243-248)

Madgearu /'29

▣ **Creditul Funciar Rural. (PNL)**

/ Prin **Legea din iunie, s-au luat** de la Creditul Funciar Rural

unele operațiuni cari "**nu cadrează**" cu CFR.

a) Prin legea din 1923 (votată în absența opoziției)se dăduse CFR ,

monopolul indiguirilor. Din 1924, la zi, CFR nu a făcut nimic,penrucă nu a avut susținere

financiară. PNȚ, prin **Legea pescăriilor și terenurilor inundabile,**

a lăsat pe seama **inițiativei private, întovărășită cu a Statului**, să rezolve această mare problemă de economie națională, anulând "un privilegiu".

b) A luat de la CFR și **dreptul de a construi și exploata antrepozie și magazine generale**, pe aceleași considerente. Problema antrepozitării și înmagazinării cerealelor și altor produse agricole, este o problemă prea generală, prea complexă, pentru a fi soluționată de o singură instituție.

c) A luat de la CFR **monopolul asigurărilor agricole**, deoarece PNȚ are în programul său o organizare "pe baze mutuale" a asigurărilor agricole. (aplauze PNȚ)

În schimb, a lăsat CFR toate celelalte atribuțiuni: creditul ipotecar și pe gaj; finanțarea de întreprinderi agricole; operațiuni de bancă; deși nici ele nu cadrau cu o instituție de credit ipotecar.

d) A scos **dispozițiunea** după care **BNR** era obligată să reescompteze polițele CFR, cu simplă semnătură. După stabilizare, **BNR nu poate să facă decât operațiunile firești**, care, după război, au fost deformatе, fără consultarea Parlamentului.

(explică, argumentează)

Madgearu /'29

"Prin urmare, nu este vorba de nimic altceva, decât de **a încadra această instituție, CFR**, în cadrul general de **operațiuni legiuite și permise ale Băncii Naționale a României.**" (p.244) (aplauze PNȚ)

Dar CFR nu este deprins cu aceste operațiuni, pentru că "a fost învățat" cu ceva mai ușor.

(explică reescontul, "operațiunea" făcută în 1923 de CFR, de la alte bănci etc), ceea ce nu mai poate continua.

e) În 1925, conducerea liberală a BNR a înlesnit creațiunea unor **Casse de credit agricol județean**. Aceste casse de credit au devenit, de fapt, filiale ale CFR (secțiua bancară). Legea PNȚ **reduce** de la 1/2 - la 1/3 din valoarea mărfurilor, **împrumuturile pe gaj**, din prudență, deoarece există o mare fluctuație la prețurile cerealelor,.

f) În 1925, se spune, **CFR-București** ar fi renunțat **la monopolul pe întreaga Românie**, în schimbul celor **3 privilegii** (a,b,c,). Dar acest "troc" dintre guvern și CFR, nu se putea face deoarece între Vechiul Regat și România Mare există o schimbare de situație. Această "operație" nu putea trece dincolo de Carpați! În realitate, prin aceasta, **"s-a deschis robinetul BNR"**, deviind funcțiunile sale, ceea ce a fost "o enormitate", făcută pentru salvarea unor bănci particulare grevate de creditele ipotecare.

Madgearu /'29

Domnii de la CFR ar trebui să fie "recunoscători" că li s-a lăsat secțiunea bancară, pentru că **"cine ridică steagul răzvrătirii, sub acest steag pierе"** (aplauze PNȚ)

"[...] n-am făcut **legea din iulie** trecut dintr-un **spirit de meschină răzbunare**, nu avem să ne răzbunăm nici măcar păcatele guvernelor trecute, **atâcînd instituțiile de folos obștesc**. Noi luptăm în politică, în cîmp deschis, **noi nu luptăm în politică în beciurile băncilor**" (aplauze PNȚ) (p. 245)

(Explică legiferarea PNȚ nu ca un exces, ci ca o necesitate) Vezi la **Legislație**.

Madgearu /' 29

▣ **Creditele agricole.**

Într-un moment de dezvoltare a **noii agriculturi țărănești**,

a constatat că Societatea de Credit Funciar Rural a acordat **credite** de numai

1.178.000.000 lei; Bănci de credite - 1.800.000.000; Băncile Populare- 1.598.000.000;

Centrala Cooperativelor sătești- 400.000.000; Casele de împrumut pe gaj- 221.000.000;

În total, 4.416.000.000 lei (**140 milioane lei aur**).

/ Atît era **creditul pe care agricultura României întregite**, în momentul examinării

problemei. Față de situația **dinainte de război**, cînd, pentru proprietatea mare numai din **Vechiul Regat** (cea mică nu primea credite) se ridica la **725 milioane lei aur!**

/ 40 % din întregul scont al BNR, era imobilizat pentru creditele agricole;

40 % pentru industrie;

20% rămînea pentru comerț.

Lui Madgearu i s-a părut că aceasă **situație era anormală**,

că trebuiau **găsite alte credite** pentru agricultură, pentru **a nu fi gîtuită în fașă**.

/ **Îndiguirile**, cu termene de investiții în 30-40 de ani, cu capitaluri imobilizate, de câteva miliarde, nu puteau fi lăsate la CFR (p. 245)
(explică concepția sa - vezi la **Legiferare**)
Madgearu /'29

▣ **Creditul Rural Românesc(PNȚ) (cu capital străin)**

/ "[...] numai **aceia care nu văd**, care nu văd, pentru că nu au văzut niciodată, sau care nu văd, pentru că sunt **oameni de rea credință**, numai aceia **ar putea să afirme**, fluturînd ca totdeauna, tricolorul național, că **trebuie să așteptăm** pînă vom putea avea **un capital național**, pentru ca să-l aruncăm și **să devină mănos pentru agricultura țării.**" (p. 246) (aplauze PNȚ)

/ "Noi suntem deschiși cu **ochii asupra realității** ; noi nu avem **interese lăturalnice**, care ne conduc în acțiunea noastră politică, și, rotindu-ne ochii de jur împrejur, am văzut că, după război, din cauza aceluiaș **fenomen, al devalorizării capitalurilor**, în Germania, în Austria, în Polonia, în Cehoslovacia, în Jugoslavia, în Bulgaria și în alte părți, s-a făcut exact acelaș lucru, **s-au creat noi reforme juridice**, pentru a se pune la îndemînă **noi obligațiuni funciare**, care să poată să fie **acceptate pe piețele internaționale**, pentru ca **să vină capitalurile din afară și să fructifice agricultura din această țară.**" (aplauze la PNȚ)

/ Prin legea de astă vară [**LD: dar eu nu știu precis despre care lege este vorba , a CRR ?**], **"Voim să dăm acces agriculturii române la piețele străine de capitaluri; voim să începem o emisiune de obligațiuni, cari să poată fi plasate în America și în Anglia și în Franța**, pentru ca să ne vină **capital din ce în ce mai ieftin**, să-l putem da **direct agricultorului.**"

/ Și cum este mai simplu să se acorde **credit ipotecar proprietății mari și mijlocii**, cum **proprietatea mică țărănească** trece prin **mari dificultăți** (și nu este terminată cadastrarea) , de aceste credite ar fi profitat ... primele două. [**Atenție LD !**]

Dar există ,astfel, posibilitatea ca , **piața internă de capital** să-și sporească **posibilitățile de credit** pentru **agricultura românească**. (Aplauze PNȚ)

Virg.Madgearu '29

24) P.C.Andrei

(PNȚ, stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29
(DAD, MO. 14, șed. din 16 dec.'29. p. 318-324)

[L.D-Discursul integral, xeroxat ;în calculator, dispersat problematic

Titlurile, sublinierile, colorarea ,parantezele drepte îmi aparțin.

Este de **observat și de subliniat** că **PNȚ, are parlamentari reductibili**, care și-au ales drept țintă cîte **un aspect politic** în care își probau **competența**.

Este evident că Petre Andrei reprezenta **"stînga" democratică.**]

Andrei / dec.'29

▣ **Agrarism = Țărănism ? (vezi pe larg la Țărănism)**

/ **dr. Lupu** afirma că **PNȚ tinde să creeze o nouă burghezie** (citînd, mai ales, Legea circulației bunurilor) .

-**Lupu (PT)** : "Tocmai așa o să fie.N-ar fi bine să te angajezi prea mult.Ai s-o pățești.

Dacă legea aceasta va avea efect, ai să ajungi la acest efect : **o sută de mii de kulaci** dta știi ce este un kulak - și **un milion de țărani proprietari...**"

Virg.Madgearu: dle dr Lupu țin să-ți atrag atenția...

Lupu : M-ai întrerupt toată vremea cît am vorbit, acum mă întrerupi și la întrerupere ?(Ilaritate)

Madgearu : atunci atrag atenția opiniei publice că **dr.Lupu nu știe ce este cifra;** sau **exagerează**, ajungînd la miliarde , sau o reduce la zero!

Procesul circulației pămîntului nu este un fenomen mecanic, ci **"un fenomen social".** Pe calea **eredității** ,avem un **proces** așa mare de **fărîmîtare a loturilor** și așa atît de **repede** , pe care l-am dat țărănilor pe calea împroprietării , încît **acest proces** în 100 de ani **va fi**

contrabalansat , numai într-o oarecare măsură, de **permisiunea** acordată în legea circulațiunii pământului, **de a se cumpăra loturi pînă la 25 ha.**

Apoi mai este **un al doilea proces**, pe care evoluția proprietății rurale din alte țări l-a arătat :este **procesul de asociere a proprietății mari și a proprietății mici.**

Așa că **putem să fim cît se poate de liniștiți**, în ceea ce privește **spectrul proletarizării** pe care **dvs, ca adevărat partid țărănist**, îl înfățișați opiniei publice." (**aplauze la PNTJ**)

dr.Lupu : Nu știe ce va fi mai tîrziu , în ce privește faptele și teoria.

"Eu mi-am corectat acum discursul,și m-am trezit cu șapte pagini de întreruperi ale dlui Madgearu.Nu-l mai lăsa să te întrerupă, dle Andrei,căci **îți strică tot discursul ."**

(**Aplauze, ilaritate la PNTJ**)

Andrei / '29-continuă discursul -

▣ **Agrarianism=țărănism ?Ascensiunea lentă .**

/ " **Noi nu am deviat de la program** ; în legile noastre economice nu se văd tendințe capitaliste și **atacul care s-a adus legii circulațiunii bunurilor, este neîndreptățit.**

În primul rînd, ceea ce ne preocupă pe noi, ca **partid democrat național-țărănist**, este **ridicarea păturilor de jos.** Procesul acesta de ascensiune a păturilor de jos se poate face pe două căi : poate fi vorba de **o ascensiune bruscă** și de **o ascensiune lentă.** Prin **ascensiunea bruscă** s-au văzut în țara românească **valori superioare** cari s-au ridicat și au jucat un rol important în toate domeniile vieții publice.

Dar , dlor, **nu noi vom împiedica ascensiunea bruscă**, însă în mod firesc, un individ care se ridică din păturile de jos,are prea mult de luptat, are prea multe asperități de tocit .

Și atunci **energia** pe care o întrebuițează el **se epuizează**,are nevoie de **energie**, de **asimilare**, și **nu-i mai rămîne energia de creațiune**, atît de necesară pentru transformarea și progresul acestei țări.

Prin procesul de ascensiune bruscă -ca să fiu pe plac și dlui Șeicaru - se creează acea "de`e`racines" [**LD:atenție! accent greșit pe e` - desrădăcinare**] de care vorbește Barre`s,acei **neadaptati**, cari nu mai pot produce, cari nu mai pot fi valori creatoare cari să dea un impuls de transformare progresivă societății." [...] [...]

P.Andrei : " Și atunci, procesul cel mai normal pe care un partid politic [...] trebuie să-l încurajeze, este **ascensiunea lentă.**Prin **legea circulațiunii bunurilor** ,ce am făcut noi altceva decît să **favorizăm tocmai acest proces al ascensiunii lente**, de ridicare treptată a celor de jos, și celor mai nevoiași, pînă păturile cele mai înalte de la conducerea Statului.

Petre Andrei / dec.'29

25.) Lotar Rădăceanu

(PSD), discurs la mesaj,16 dec.'29

(DAD, MO.14, ședința din 16 dec.'29, p. 325-331)

[**L.D.discursul integral xeroxat.In calculator,dispersatproblematic**

Ultimul orator social-democrat,la mesaj ;dupa toate discursurile, disputele si polemicile PNTJ-PSD; după "provocarea" lansată de PetreAndrei]

Rădăceanu /dec.'29

▣ **Problema agrară**

Prin reforma agrară din România , nu a biruit "proprietatea mică" asupra celei "mari", ci "**sistemul burghezo-capitalist**" asupra "**sistemului feudal**".

/ **În regimul nostru agrar**,se disting **două curente [???** :

un curent spre formarea unei **clase țărănești bogate**, cu pămînt destul, cu puțința de a- și trimite produsele pe piață ;

un curent de proletarizare ,care este în curs, prin efectulmoștenirilor și a vînzării pămîntului.

/**PNTJ** a dovedit, prin **concepții și legiuiri**, că este tot mai mult apropiat de concepția **burghezo-capitalistă**, preocupîndu-se de **țărănimea bogată**, care "**este o clasă utilă și necesară**" , dar reprezintă "**burghezia**" într-un "**regim agrar**", nu în sens economic, ci "**în sens**

politic și ideologic".

"Eu sunt pentru [legea circulației bunurilor] .**Această lege** nu face decât să cuprindă în **forme legale un proces firesc** care este **în curs**."

- **D.R.Ioanițescu** : "**Aveți să trăiți bine în societatea burgheză capitalistă , chiar dacă o socotiți ca etapă**. Mai rămîne, după declarația făcută , **să vă și împroprietărim** , și eu propun aceasta."**(Ilaritate la PNT)**

Rădăceanu : "Celălalt proces, [...] procesul de formare a unei **țărănime sărace, fără pămînt**, acela **n-a găsit în dvs.apărători** , și n-a găsit la dvs. **înțelegere**."

Noi credem că **Statul** [...] are **datoria** să vină și înajutorul **țărănimii proletarizate** [...] care va constitui în curînd **o nouă problemă socială foarte gravă** a Statului de mîine."

(**aplauze PSD**)

-**Petre Andrei** : "Hotărît **aveți dreptate în oarecare măsură**, dar pozițiunea noastră față de **capitalism** nu se poate fixa numai după această lege , ci de complexul legilor care vor mai veni.**Noi utilizăm capitalismul**, e tehnică economică de care avem nevoie, **dar el nu e scopul, ci mijlocul** prin care vrem să atingem **alt scop**;**[LD ???]** **pentru liberali, era scopul, pentru noi e numai un mijloc**.Îl considerăm **ca un rău**, dar de care rău avem nevoie pentrucă este **util** în tehnica economică. **Atîta tot**."

- **Lotar Rădăceanu** : el este mai degrabă **de acord cu dr.Lupu**, că **PNT a lucrat în interesul "țărănimii chiabure"**

[Programul agrar al **PSD-german** - prof.Baade, congresul de la Kiel - este **pentru micul țaran,proletarizat**, căruia **să i se dea pămînt...**]

-**Petre Andrei** : În Germania sunt în total **7 milioane țărani** (proprietari și lucrători) , pe cînd în România sunt **14 milioane țărani proprietari**.Situția diferă.

-**Lotar Rădăceanu** : Înlăuntru regimului de azi, **PSD sprijină țărănimea săracă**, și dorește măsuri de îmbunătățire a stării ei.(enumeră aceste măsuri) (p. 329)

Rădăceanu /dec.'29

26) N.Iorga ,(PND,deputat Brăila; supleant la Dolj;), discurs la mesaj, 9 dec.'29

(DAD, Mo.9,șed.din 9 dec.'29, p. 181-188)

[**L.D.**: discurs complex, xerox.În computer, dispersat problematic.

Ca și altădată, greu de sistematizat, de condensat.

De aceea ,voi reproduce pe larg fraza lui.Sublineri, paranteze,supratitluri, îmi aparțin.

Pînă în acea zi, Iorga lipsise din Parlament, dar nu făcea "boicotare"

Anunță o"**declarație**", în realitate... **ține un discurs**.

Eu consider **discursul programatic** - pe termen imediat și în perspectivă -

El îl va experimenta atît în **guvernarea de "tehnicieni"** , dar , și mai ales,

în **regimul personal-dictatorial al lui Carol II**.

Importantă este și **polemica** lui cu **Mihalache** (agricultura)]

Iorga Mihalache /dec.'29

▣ **Agricultura.Țăranul.**

/ **Iorga** : "Este deajuns să arunce cineva privirile asupra acestei țări, ca să vadă **cu cîtă grabă a fost făcută reforma agrară**, cu **cîtă lipsă de îngrijire a fost înconjurat țăranul proprietar**, cît de puțin l s-a scoborît **simțul de răspundere față de marea avere** ce i s-a **încredințat**, la ce **catastrofă am ajuns cu cele mai bune intenții** .

Este foarte sigur că **economia noastră națională întregă suferă** de pe urma **întrecerii în demagogie a tuturor partidelor**."

"[...] **reforma agrară** n-a fost făcută pentru ca **țăranul să se plimbe cu butoaiile de vin** pe toate drumurile țării , [...]nu a fost făcută ca **să rămînă pîrloagă** locurile unde erau semănăturile cele mai bune [...]

pentru ca să trebuiască **un ministru al agriculturii** , iubitor al țăranului,**să trimeată epistole** ca ale **apostolului Pavel către Corinteni** , pentruca a doua zi după primirea acestor epistole , **bunul nostru țăran, rău condus, rău îndreptat, stricat de politică, stricat de administrația mizerabilă, stricat de alegerile** la fiecare 6 luni sau la un an și cîteva luni, **să nu reacționeze la**

aceste sfaturi...

/ **Mihalache** (ministr, Agriculturii și domeniilor "**Vă înșelați amarnic.**"

- **Iorga**: "**Dacă dvs. credeți că reacționează**, și dacă **afirmația dvs.** de aici,

vă va aduce mai multe **voturi**, aceasta **vă privește pe dvs.**,

dar **dacă aduce mai multe semănături**, aceasta **ne-ar privi pe noi** și ne-ar bucura cu toții. Dar eu cred un lucru, dle ministru, că **oricît ați chema pe prefecti** și le-ați spune prefectilor , cari sunt niște oameni politici, **e în zadar.**

[Să luăm un caz, și anume pe acela de la **Prahova**, unde este **prefect** un onorabil **veterinar**. Îl chemați și-i vorbiți de nevoia semănăturilor din județul Prahova. Omul este preocupat să așeze pe marginea Ploieștiului un **cîmp de alergări**. Ce vreți , dvs ? Între veterinar și animalul lui este o legătură foarte strînsă. [...]**veterinarul este mai mult zoologic.**]

-**Mihalache** : "Sper că nu ați văzut numai **ce se vede din tren** în județul Prahova.[...] **este una din cele mai bune gospodării.**"

-**Iorga** : [...] "merg și pe jos" [...] "locuiesc la țară" [...] cînd se va întîmpla să avem o zi lebre , și **d-ta și eu, vom face o excursie prin pîrloagă**, din care **vom ieși tot așa de triști amîndoi .**"

-**Mihalache** : " Vorbiți prea des de pîrloagă , fără să vă gîndiți că în primăvara trecută , măcar că au fost 625.000 ja degerate , măcar că a fost o iarnă întîrziatăca niciodată , măcar că nu au avut țărani semințe, nu numai că nu a rămas nici un deget de pîrloagă , dar s-a semănat mai mult decît în anii precedenți, cu 150.000 ha " (aplauze la PNȚ)

-**Iorga** : "[...] **să dea Dumnezeu să fie cum zici d-ta, și să nu fie cum am văzut eu.**[...]

Să-mi dea Dumnezeu **atîta cîmp mie** , care nu am moșie, **cîtă pîrloagă am văzut în județul Prahova.** [...] Cred că **pentru un ministru este foarte rău un mare pesimism**, dar **este și mai rău, un optimism** din acelea care zădărnicesc eforturile pe cari numai pesimismul înfrînat le poate da unui cîrmuitor de țară."

/ Nu are rost să continue o conversație, o "sfadă" , între **el** (care este greu de convins) și **Mihalache** (care este incapabil să fie convins peste opera sa și interesul politic) . În locul lui Mihalache, **el s-ar fi adresat nu prefectului** (care este "politic") , ci ... **inspectorului agricol** (pe care el nu l-a văzut niciodată sfătuind țărani !) .

În parlament au venit nu se sfădească, ci ... **să gîndească împreună** cum să facă ca țara aceasta "să nu ajungă a **împrumuta grîu** [...]că omul mănîncă **pîine bună** [...] că **grîul românesc este cel mai bun din lume.**" (p. 188)

Iorga / dec.'29

27.) Pamfil Șeicaru

(ziarist independent, pe lista PNȚ, deputat de Dolj),

discurs la mesaj, 10 dec.'29

(DAD, MO.10 , șed. din 10 dec.'29, p 202-209)

[L.D. Discursul integral, xeroxat ; în calculator, selectat și dispersat problematic.

În prima sesiune('28/ '29) nu cred că a vorbit la mesaj; a avut doar intervenții ;

Ține un discurs coerent, documentat, ușor detașat, "neutru" dar loial PNȚ,

care (culmea !) stîrnește reacții de "sensibilitate" la majoritari , reacții de respingere la adversari. Dar Șeicaru s-a străduit să explice cîteva aspecte delicate din politica guvernului Maniu, să evidențieze "circumstanțele atenuante" ale eșecurilor.]

Șeicaru / dec.'29

▣ Agrarianism .

Ecuția economiei noastre naționale : suntem **țară agricolă sau industrială?**

Timp de 10 ani, **industria** s-a bucurat de o exclusivă atențiune.

"**Creditul industrial**" a avut menirea de a feri industria de orice crize;

au fost încurajate **industriile debutante**; **protecționism vamal** , cu unele excese;

Noul guvern, **ministrul Madgearu**, a venit cu unele măsuri de dezvoltare a industriei construcțiilor de locuințe , dar se continuă **protecționismul exagerat** al materiilor prime ; În industrie, acționează acele **consilii de administrație** , "**ventuze**" scump plătite ,care grevează

capacitatea de producție. de aceea este bine că d. adgearu impune astăzi o politică de "raționalizare" **Industria românească**, care nu are posibilități de exportator, **se limitează la consumatorul intern : agricultura**

După împrăștierea din 1919, **țăranul este astăzi ruinat**. Exploatarea pământului este puțin rentabilă. Prețul pământului este derizoriu. **Eminescu** (care era ceva mai bun economist decât cei cu studii savante) spunea: **<Țările agricole să priceapă un lucru : că sunt țări sărace și că nu-și pot permite luxul țărilor industriale ! >**

[**Franța**, țară cu puternică industrie, socoate că trebuie să facă o politică de **încurajare a agriculturii**, pentru a crea un consum mai mare, pentru a **multiplica capacitatea de consum a agriculturii**.

Victor Boret (ex-ministru agriculturii) spune: **<Popoarele agricole sunt înaintea de toate popoare pacifice - și pacea lumii va fi salvată numai în măsura în care agricultorii, pașnici prin vocațiune, vor avea cuvânt hotărâtor în marile deliberări ce decid desoarta oamenilor.**

Agricultorul este cumpănit și înțelept; în vreme ce **industria**, prin chiar natura ei, **este combativă și expansivă**, cam în felul gazelor ce tind să umple spațiul liber, pe care-l întâlnesc în calea lor. >]

De aceea trebuie să se grăbească crearea **Creditului Agricol**, să se treacă de la teorie la practică. (p. 205)

Șeicaru / dec.'29

28.) Mihail Ghelmegeanu

(PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail)

Discurs -concluzie, 17 dec.'29

(DAD, MO 16, șed. 17 dec.'29, p. 355-366)

[**LD** : discursul integral, xeroxat. În calculator, dispersat problematic.

Deși a spus că nu va polemiza cu PNL, întregul lui discurs nu a fost altceva, decât o **antiteză PNȚ-PNL**. Accentul pe o argumentare metamorfozată semnificativ :

PNȚ - partid de "centru", de "echilibru", de "arbitraj", între stînga (PSD) și dreapta (PNL);

Regimul PNȚ: regim democratic (țărănism atenuat, agrarianism manifest)]

[**L.D**: atenție. Poate cel mai clar și coerent exprimată, esența doctrinei țărăniste]

▣ **Agrarianism . Țărănism ?**

▣ **Cooperatiia .**

Ghelmegeanu (dec.'29

▣ **Stat "agrar" -Stat "industrial"**

/ Întreaga **politică economică a PNȚ** neagă

cele 2 "miraje" ale lui **Vintilă Brătianu** :

că **postulatul** dezvoltării noastre economice este trecerea cît mai rapidă de la stat "agrar" la **stat "industrial"** ; și că **singurul mijloc** de normalizare a vieții economice, o oferă **mijloacele financiare**.

/ Împotriva acestor miraje, **PNȚ s-a ridicat cu hotărîre**, pentru a elibera țara de aceste greșeli, afirmînd **"primatul orientării agricole"**

" **Nu o facem aceasta**, cum s-a spus, **fiindcă partidul nostru ar reprezenta**, în **domeniul economic**, **vechile păreri ale fiziocraților**,

după care **agricultura** este singura ramură de producție care **dă un venit net**, mai mare decît orice altă ramură de activitate.

[**LD** ?!] **Țărănismul nostru nu a răsărit din cărțile și doctrinele nimănui;**

el **s-a ridicat din asprele realități ale vieții** noastre, de acolo **de unde a pornit**

și s-a ridicat și **minunatul om [Ion Mihalache]**, care în **Vechiul Regat**,

a întrupat țărănismul cu cinste și cu competență" (**aplauze la PNȚ**)

/ Această politică este **și în interesul dezvoltării industriale**.

" Noi suntem o **țară venită tîrziu** la viața economică. **Singurele debușuri** pe care industria ar

putea să le găsească la noi, **sunt debușurile interne**; toate celelalte **debușuri externe sunt ocupate și nu mai putem spera** că puterea politică a Statului, ar putea să mai obțină **împărțirea zonelor de influență**, deja împărțite, și ocuparea **debușurilor externe**, care deja sunt **acaparate de alții**.[...]

Dar **piața internă** este în funcție de **puterea de consumație**, în special a **țărănimii**, care formează majoritatea populației noastre și **deci numai o politică agrară** este o politică care ducând la **întărirea și ridicarea țărănimii**, creiază debușurile necesare pentru **dezvoltarea noastră industrială**."(p. 359)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ 2 Europe : "occidentală" - "orientală"

/Colegul **Ralea**, vorbea de cele **2 zone politice**.Nu sunt numai politice, ci și **economice**.

În zona în care se află România, aproape **100 milioane de țărani** trăesc în cadrul unor **unități economice autonome**; avem **criză agrară** (lipsa creditelor și a uneltelor).

- I.I.Mirescu : **aceleași lucruri le-am susținut și noi**.

-Iacob Pistiner : **"Este o contrazicere numai de accente!**

Dar în fond suntem de acord ! "

-Ghelmegeanu : Tocmai în momentul când și **PSD este de acord cu orientarea agricolă** a economiei, recunoscând temeinicia politicii PNȚ, tocmai **dr Lupu** crede că **avem greșeli!** (p. 359-360)

/ **Virg.Madgearu** : "**Desfid pe d. doctor Lupu să găsească vreun manifest** al fostului partid țărănesc, în care noi **să fi vorbit de exproprierea a treia**."

Noi am vorbit de altceva, de **revizuirea exproprierii** [...] **revizuirea legislativă și administrativă**.

Iar când s-a făcut **fuziunea cu partidul național**, în **programul nostru** s-a prevăzut **revizuirea administrativă a exproprierii**, pentru că cu toții ne-am dat seama că dacă într-un program politic de guvernământ se putea pune un an, doi, trei, cinci ani, după realizarea exproprierii, ca un punct serios revizuirea ei legislativă [...]

După 10 ani de la expropriere, după ce s-au tasat lucrurile, **astăzi, în situația actuală**, noi **nu mai putem vorbi ca de un punct programatic** ce urma a fi realizat mâine, prin **revizuirea legislativă a exproprierii**.

Rămîne însă în picioare punctul nostru de vedere, al **revizuirii administrative**, mai ales al **împroprietării**, pentru că mai ales la împroprietărire, **s-au săvîrșit abuzuri extraordinare** din cauza **demagogiei pe care au făcut-o partidele** care au fost la guvern înaintea noastră, și care, neavînd reazem în masele populare, de la sate, **au căutat să găsească agenți politici cărora le-au dat pămînt fără să fi avut nici o îndreptățire legală la aceasta.** " (aplauze la PNȚ)

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ Legea circulației bunurilor.

În **programul PT** dinaintea **fuziunii**, stă scris: <între alte măsuri, **se vor stabili normele de circulațiune ale pămîntului țărănesc**.>

/ La **Congresul din 1925**, **Ion Mihalache** a prezentat o broșură cu **programul partidului, "Noul regim agrar"** - pe care l-a subscris și susținut și **Lupu** - că

se vor lua măsuri ca să se înlesnească **"disparițiunea proprietății pitice"**,

să se ajute concentrarea proprietății **"în limitele puterii de muncă a familiei"**,

în care scop "se va lăsa **libertatea circulațiunii pămînturilor date țărănilor**",

pîna la limitele "anunțate și fixate de lege după regiuni și împrejurări",

în scopul **"selecționării naturale a plugarilor serioși."** (aplauze la PNȚ)

/ "Dle **dr Lupu**, aici este toată **deosebirea** - să mă ierțați că vă spun acest lucru -

între dvs și d.loan **Mihalache**.**D.loan Mihalache** a judecat întotdeauna după criteriile gospodărești și economice; d-voastră judecați mai mult după criteriile politice, uneori sociale, dar de cele mai multe ori judecați după criteriile superficiale

Ghelmegeanu : Politica pe care o urmați în trecut, sub imboldul dlui **Mihalache**, a fost de a se crea **o proprietate țărănească economică, în locul proprietății parcelare**, care, din punct de

vedere economic, nu poate răspunde menirei sale."

/ În **Basarabia** și în **Ardeal**, exproprierea a lăsat în mîna țărănimii **proprietăți** de peste **5-10 ha**, și chiar **20 ha** ;

proprietatea **pitică-parcelară de 1,2,3 ha**, este tipică în **Vechiul regat**;

- **dr.Lupu**: " Eu atac faptul că **o să-mi lăsați cîteva mii de țărani proprietari** și va trebui **să vin eu** cu a doua expropriere și **să expropriez pe aceștia din nou**.

Nu vreau să-mi **îngreunați mie opera de guvernămînt de mîine**,

de aceea sunt contra." (p. 361) (**ilaritate la PNȚ**)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **Țărănime "Țărănism" PNȚ**

[L.D: atenție.Poate cel mai clar și coerent exprimată, esența doctrinei țărăniste]

/ Măsurile guvernului au fost criticate [PSD] și din alt p.d.v.: **că s-ar putea crea o clasă burgheză conservatoare și la sate.**" [...] poate , **cîndva, țărănimea va fi o clasă conservatoare** , așa cum partidul socialist voia să o zugrăvească.

Dar, în momentul de **astăzi, țărănimea nu este o clasă conservatoare** , fiindcă este departe de a fi ajuns la satisfacțiunile depline , care sunt dictate de emanciparea ei economică.Și cred că, **dacă vom ști** să avem intuiția exactă a viitorului, dacă vom ști să ne ridicăm peste nimicniciile cotidiene, **atunci victoria politică de astăzi [a PNȚ]**

poate să fie **avertismentul victoriei economice țărănești de mîine.**

Atunci cînd **clasa țărănească se va fi emancipat economiceste**, poate va deveni o **clasă conservatoare**, dar **nu în sensul dorit de socialiști**, nu va fi o clasă conservatoare de păstrare a bunurilor cîștigate prin egoism și păstrare prin rutină,

ci o clasă **conservatoare în sensul de depozitară a principiilor de progres social** , fiindcă o țărănime **bazată pe proprietate de muncă și ridicată prin cooperatie** ,

este o țărănime **care va ajuta la ridicarea unei societăți** ,

întemeiată pe **aspra morală a muncii și pe rolul capitalului** ,[prin creditul rural]

redus în anexă și în serviciul drepturilor muncii."

/ "De aceea , pînă atunci, cred că **rostul partidului nostru** este ca

între **stînga socialistă și dreapta liberală**, să păstreze **un rol de arbitru** ,

înțelegînd **la stînga sensul problemei muncitorești** ,

iar **la dreapta** , oprind **influențele devastatoare** asupra țărănimii , ale unui **capitalism** , care pînă acum s-a arătat **fără frîu și fără scrupule.**"(**aplauze la PNȚ**) (p. 362)

Ghelmegeanu / dec.'29

29.) **Manifestul-program PNL**

lansat la **Congresul general PNL**, 1-4 mai 1930

(BCS, fond Saint-Georges, pachet XLV,ds.4 , fila 84- 104)

[LD: text integral, fișe de mîină, introdus în calculator.

Capitolele , dispersate problematic.Subtitluri,sublinieri, paranteze, semne, etc, îmi aparțin.

Atenție ! : document programatic , doctrinar , cu care PNL lansează oficial bătălia pentru răstrurnarea de la guvern a PNȚ ; își fixează coerent și cuprinzător toate componentele și direcțiile de luptă; răspunde (doctrinar și politic) tuturor actelor PNȚ considerate de el ca dezastruoase, periculoase, distructive, eronate, nerealiste, nefondate.

Prin comparație cu programul PNȚ de guvernare, se pot determina concepțiile comune dar ,mai ales, diferențele și divergențele privind guvernarea României.

De la părăsirea guvernării , cel mai consistent și amplu document.]

PNL / mai'30

▣ **Agrarianism .Țărănism ?**

România este o țară agricolă. Agricultura este principala ramură de producție.

Astăzi [1930] ea este într-o stare precară.

/ **PNL**, care a făcut **împroprietărirea** , consideră ca **o supremă a sa datorie**, să **consolideze mica proprietate** .

/ **Legea circulației bunurilor** [PNT] , menită să **distrugă roadele reformei agrare**, este o **adevărată primejdie** socială, economică, națională.

Deci ea **trebuie desființată fără întârziere**.

/ **Agricultura va fi încurajată prin** : **cercetare științifică** a problemelor de sol și culturi ;
selecționarea și procurarea de cele mai bune **semințe și rase** ;
educarea profesională a plugarilor ; **învățământ agricol aplicativ** ;
lege specială de **încurajare a agriculturii** .

/ Va fi reorganizat **Ministerul agriculturii** ; **Camerele agricole** ,bine organizate,
scoase de sub influențe politice [**practicată de PNT**] ;

/Atenție deosebită **viticulturii** , **pomiculturii** , **sericiculturii** ;

/ Exploatarea judicioasă a **pădurilor** ;(p. 92)

PNL / mai '30

▣ **Cooperativa** .

/Are în viața statelor moderne o mare importanță.**Munca și inițiativa PNL în ultimii 30 de ani** ,
în problema **cooperativei**, este astăzi **serios amenințată** [**vizat PNT**]

Mișcarea cooperatistă trebuie restabilită în **drepturile și menirea ei**, ca un puternic instrument
de **solidaritate socială și propășire economică**.

Menținerea principiilor inițiale , care au stat la baza mișcării , au aprobarea tuturor
cooperatorilor conștiinți, contribuind la **consolidarea celor două mari reforme**:

împroprietărirea și votul universal.(p. 95-96)

Program PNL' mai'30

Guvern GG Mironescu.Legislatura I-PNT, sesiunea III, 1930/'31

Guvern Iorga - Argetoianu .Legislatura I .Sesiunea extraordinară, iun.'31

30.) **George Grigorovici (PSD)** , **discurs la mesaj, 26 iun.'31**

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p.319- 331)

[LD: xerox.discurs dispersat problematic. Integral la fișier PSD .

Sublinierile, supratitlurile, semnele , îmi aparțin .

Spre deosebire de alți parlamentari, care au recurs la scurte declarații ,

Grigorovici rostește un **amplu și exhaustiv discurs de gen**.

Din toate p.d.v. , discurs de referință.]

Grigorovici / iun.'31

▣ **Reforma agrară .Agricultura . Țăranii** .

-Grigorovici : "La baza reformei agrare este păcatul cel mare.[...] în Senatul României eu am
declarat că dacă nu se dă credit ieftin țăranului, degeaba se face această reformă .

[.....]

Grigorovici : " ... la înființarea acestei **nenorocite reforme agrare**,
care **s-a făcut în pripă, de frica revoluției rusești, și nicidecum din alte motive...**

(întreruperi, protestări energice la PNL-1)

Grigorovici : La începutul acestei reforme agrare **s-a făcut greșala**

că nu s-au înființat obștiile sătești, (prevăzute în proiectele PNL) pentru a nu fi distrusă munca
colectivă cu care era obișnuit țăranul, mai ales în Vechiul Regat...

Astăzi se răzbuună ciudata idee a dlui general Averescu , care , pentru a întrece pe liberali,

a avut ideea să risipească pământul în părțile mici, și să zică ca Lenin :
< Luați și împărțiți ! >

Azi , dl **Argetoianu** vorbește de asociații ... să adune iar pământurile...
să facă grâne. Ideea a fost împrumutată de la ruși...

"Dar este o fanezie și o utopie să credem că noi am putea întrece pe americani și pe ruși cu
producția noastră de grâu.

Ceea ce scriu câțiva profesori din România , care au mirosit ceva din ce era acolo
în Rusia, cum a fost d.Chirițescu Arva, **sunt copilării**. Aceștia stau la catedre ,
dar nu au văzut , nu au cunoscut viața agrară din tinerețe, cum am cunoscut-o eu,
mai ales în Rusia. Pe lanurile mari din **preeriile din America** , unde nici nu sunt
sate...pe **lanurile imense din Rusia** , mergi 6-7 ceasuri cu trenul și nu vezi un sat.
Acolo rentează mașina și grâul, dar nu la noi .

Ceea ce ne trebuie nouă este cu totul altceva.

Ex. țaranului din Franța, care se ocupă cu produse cari sunt vândute la orașe.

Țăranul francez are o situație mai bună chiar decât a fermierului american .

"Consumația puternică a orașelor face din țăran un om fericit și bogat.

Consumația puternică a orașelor dă posibilitatea **țăranilor să vîndă bine și scump. (aplauze
puternice pe diferite bănci)** Și tot odată să cumpere multe și multe din orașe , din producția
orașenească. **Aici este rezolvarea ideii agrare** și a interesului agrar pe care îl avem noi."

-dr.Costinescu : Atunci să punem zarzavaturi în toată țara ! Atît Franța cît și Italia
cultivă grâu .Doar n-au atîta pămînt cît pentru grâul de export .Este ușor să faci teorie, așa , din
vînt. Habar nu aveți de realitate.

-Grigorovici : Dar priviți gospodăria țaranului , a colonistului german, din Bucovina , din Ardeal,
din apropierea orașelor, și veți vedea că **nu este criza din șesul moldovenesc și valah...**

Țăranul bucovinean și ardelean muncește tot anul .

Face agricultura intensivă... pune grîne, fasole, cartofi; crește animale și păsări;
vinde brînză, lapte, ouă...(p. 328-329)

[...]N-avem nădejde că ne veți asculta , **sunteți orbi și de aceea ,
meniți peirii.Vă duceți spre prăpastie.**

Grigorovici / iun.'31

31.) Camerele agricole . Legislație, modificări, dezbateri , 11-12 iul.1931.

**Ionescu -Sisești G.Cipăianu I.Mihalache I.Codreanu C.Leanca
Ștefănescu-Goiceanu C.I.C.Brătianu I.Mirescu ș.a.**

(DAD, MO. 25 , 11 iul.'31; MO 26, 12 iul.'31)

[LD : **bătălia este mare ; încredințări și critici reciproce, privind politicile agrare;
urmăresc doctrină, poziții, polemici privind agricultura românească .
extrase dispersate problematic la diverse fișiere .]**

- **G.Cipăianu** (PNL-1) : **Legea Mihalache** (1930) , a înființat **Camerele agricole regionale**, dar
nici una nu a fost încă înființată.

Ele sunt **instituții "parazitare"** , **deci trebuiesc desființate** (art. 56-67)

Trei mari probleme trebuie să ne preocupe:

/ sporirea cantitativă și calitativă a **producției de cereale**;

/ îmbunătățirea și sporirea tuturor **raselor de animale** ;

/ chestiunea **izlazurilor comunale**;

Unele Camere agricole , au lucrat cu folos (furnizarea de semințe selecționate în județe;
distribuirea animalelor de prăsilă etc.) Se cere doar coordonarea ,verificarea lor .

Suprafața cultivabilă totală a țării , este de **12 milioane hectare**.

Din acestea, **3 milioane ha sunt izlazuri, pășuni comunale**,

care **nu corespund scopurilor** vizate de legiuitor, fiind o mare pagubă pentru economia noastră.

(**aplauze la majorități și PNL-1**)

////////////////////////////////////

/ **I.Mihalache** (PNȚ) : Nu intenționa să ia cuvîntul la acest proiect de lege.

El a înaintat observațiunile sale "modeste" , la Comisie. **Nu s-a ținut cont de ele.**

Ce sunt **Camerele de agricultură** , care este rolul lor ?

Ele au un **întreit rol** :

/ **colaboratoare ale Ministrului Agriculturii** (care este îndrumătorul agricultorilor) / **instituțiuni de auto-educație a agricultorilor**;

/ **instituțiuni de reprezentare ale intereselor profesionale** ;

România a trecut brusc de la o formă de exploatare bazată pe **sistemul de mare proprietate** , la **sistemul micii proprietăți** (care nu se adaptează culturilor mari cerealiere, mai ales pentru export) "Nicăeri **regimul micii proprietăți** nu este compatibil cu sistemul de cultură care era într-o țară e mare proprietate. Un proces întreg trebuie parcurs în timpul cel mai scurt.

[...] trebuie să existe și **organe locale** , în strânsă colaborare cu activitatea oficială a Ministerului de Agricultură.

În Italia, încă înainte de război, acest rol a fost asumat de "**catedre ambulante**"

similare cu Camerele noastre agricole, pe care **regimul fascist le-a**

perfecționat. Ele sunt organizate pe provincii , ceva mai mari ca județele noastre; sunt complet autonome;

-**G. Ionescu-Sisești** (ministr. Agriculturii) : D-le Mihalache, **eu am un ideal** :

să facem din Camerele agricole românești, ceea ce sunt în Italia **catedrele ambulante**. Dar pentru aceasta , nu trebuie să le dăm gestiune, să facă acte de comerț, să facă cheltueli inutile și costisitoare ...

-**Mihalache** : Sunt de acord cu spiritul în care trebuie să îndrumate Camerele agricole. **Legea noastră** exclude amestecul lor în comerț (legea din 1925) ; **semințele de calitate** au fost distribuite la țărani ; și dvs. **d-le Sisești ați fost colaborator la lege** ; rolul lor esențial este de a face **educație agricolă** ; în Basarabia exista **tradiția zemstvelor**....

- **dr. P. Cazacu** (LANC?) : "**Oligarhice și antinaționale** .

N-au făcut o singură școală românească !"

- **C. Leanca** (PȚD) : "Fiindcă n-aveau dreptul să facă școli, nu pentru că n-ar fi vrut"

- **Dr. Cazacu** : **Nu aveți dreptul să apărați această instituție** , care a lucrat în Basarabia **împotriva neamului nostru** [...]"

- **I. Codreanu** (PNȚ) : Este adevărat ce a spus d. Cazacu , dar d-lui a plecat de copil din Basarabia, a venit la București ;

zemstvele erau rusești ;

ce voiți dvs de la o guvernare rusească ?

Ce voiți să fi făcut față de noi, minoritatea din Basarabia ?

-**Ionescu-Sisești** : "**Majoritatea din Basarabia** , nu minoritatea "

- **Codreanu** : Am spus minoritate față de întreg poporul rusesc.

DI Mihalache are dreptate când vorbește așa, și noi **am profitat indirect de zemstve** [...]

-**Mihalache** : " Nu sunt de profesie patriot , de aceea să-mi dați voie să nu continui și eu cu **tirade patriotice** . Eu cred că patriotismul nu se trîmbițează de la tribună ; și **faptul de a pune populația țărănească , populația românească, în situația de a se înstări, constituie cea mai patriotică acțiune.** " (aplauze PNȚ)

... moștenind la **tradiția zemstvelor, Camerele agricole de astăzi sunt moștenitoarele democratice** ale unui regim gospodăresc , pentru că printr-un decret al lui Kerenski au fost complet transformate ... dîndu-li-se o perfectă autonomie...

Ca ministru al agriculturii și de Interne, el **a vizitat Basarabia județ cu județ**, și a constatat că **majoritatea Camerelor de agricultură din Basarabia** (8 din 9) **au**: grajduri pline cu tauri, cîmpuri de experiență pe care cultivă diferite soiuri, agronomi și pomicultori specializați, la Orhei , studii științifice despre sol, aer, vînt)

Legea din 1930, a urmărit ca aceste **Camere Agricole** să fie organizată :

voința liber exprimată a agricultorilor - **colegiul agricol , consiliu de administrație, comitete agrare** , adică reprezentanții de jos în sus ai agricultorilor ;

reprezentanții direcți ai **Ministerului** - șefii serviciilor veterinar, agricol, silvic ș.a

organele administrației locale, care prin lege au o serie de atribuții gospodărești .De aceea delegați ai consiliului județean fac parte integrantă din Camera Agricolă

-Voci : în comitetele Camerelor de agricultură **au intrat numai politicieni !**

-Mihalache : acum, prin noua lege, Camerele Agricole

vor da mult mai înapoi decât în 1925 !

-Sisești : Faceți un **proces de intenții** ministerului , acestei clase conducătoare, vă închipuiți că ministrul nu ar avea altceva de făcut decât să manînce în fiecare seară și dimineață, cîte o porție din Camerele Agricole(**ilaritate**) **Ministerul va lua măsuri** numai contra Camerelor care **lucrează alături de lege**.De asemeni, **va despoliticianiza aceste Camere** , nu prin lege , ci prin tratative de la partid la partid ;

jumătate din aceste Camere **sunt bolnave...** [LD urmează o ceartă pe paragrafe, pe exemple, pe oameni.În fond, asta era "buba" : erau desființate consiliile vechi și înlocuite, de sus, cu comisii interimare .Adică se făcea despențecizarea ! Se vorbea de autonomii, de democrație de jos în sus, și de amestec de sus în jos...]

G.Ionescu-Sisești / iul.'31

▣ **Doctrina agrară**

Guvernul este conștient de greaua situațiune în care se găsește agricultura. Cauzele, nu sunt de ordin național.Sunt **cauze de ordin internațional**, și, din nefericire, ele nu vor fi trecătoare, ci permanente .

Trebuie să adaptăm agricultura la aceste condiții create de criză.

/ Politica de adaptare constă din **adaptarea prețurilor** actuale la **cheltuielile de producție**, la **prețul produselor industriale** și la **sarcinile fiscale**. (**aplauze la majorități**) Statul trebuie să pornească la **o degrevare de fiscalități**, la nivelul veniturilor agricole.

/ Statul trebuie să se îngrijească de **instituțiile de credit** necesare **asanării datoriilor**.

Banca Agriculturii a început să funcționeze (deocamdată, s-au luat 8 județe , unde datoriile vor fi în scurtă vreme convertite) .**Creditul Agricol Ipotecar** (ajutat de stat) se va ocupa de **noi investiții**.

[Se iscă iar o dispută pe tema industriei "parazitare" ,ca cea a zahărului, a fierului, a lemnului, pe grava problemă a datoriilor agricole ;]

/ **Modificările** cu care a venit la legea Camerelor agricole nu sunt întîmplătoare .

Programul nostru este lucrul nostru, este fapta noastră de fiecare zi.

Parlamentul trecut a votat un număr impozant de legi.

Numai la **departamentul Agriculturii s-au votat 21 de legi organice** - aduce un omagiu d-lui Mihalache pentru munca depusă - **și multe legi mai mărunte**.

Aceste legi trebuiesc aplicate ! Guvernul trebuie să le pună în lucru, dar a constatat la multe, **unele deficiențe**.Pe acestea **dorește să le modifice**.

Este adevărat că s-au cumpărat și distribuit **mașini la agricultori** ;

s-au cumpărat **reproducători**, și s-au distribuit comunelor ;

S-au dat **semințe selecționate** (cereale, lucernă, etc)

Dar toate acestea s-au făcut **nu din bugetele Camerelor Agricole**,

ci prin **subvenții acordate de Ministerul agriculturii** , din credite

extraordinare . **Iar bugetele Camerelor agricole s-au risipit pe jetoane,**

îndemnizații uriașe, peste 100 de milioane !

Cu aceste 100 milioane se putea face un pod peste Dunăre, palatul Senatului,

muzeul Național ,Arcul de triumf , care sunt în ruină

-Mihalache : dacă mergem pe calea aceasta , o să ajungem și la desființarea Ministerului de agricultură !

-Sisești : aceste Camere s-au transformat în niște **autorități pompoase,**

foarte luxoase și foarte costisitoare ... (dă exemple)

-CICBrătianu : " Altădată , **bugetele Camerelor** de agricultură erau **controlate de Uniune**.Cît a fost Atanasovici , și pe urmă **cît am fost eu, le țineam foarte de scurt, în ce privește cheltuielile**. Numai de cînd s-a modificat legea, s-a schimbat Uniunea, de atunci s-a dat

drumul pe povârnișul acestora al cheltuielilor și au profitat toți. Au profitat Camerele țărăniști sau liberale fiindcă nu au mai avut acest frâu .

-Sisești : Dă exemple, de tot felul de lefuri mari, mașini de lux, diurniști, deturnare a subvențiilor, escrocherii, locuințe închiriate, mașini de lux, jetoane de prezentă : București, Caliacra, Dîmbovița (preotul închis), Brăila, Botoșani, Caraș, Durostor, Fălciu (Sîrbu), Fălticeni (Blîndu), Hotin, Ilfov (DRloanițescu), Orhei, Rădăuți, Satu-Mare, Tighina, Timiș-Torontal...

-Mihalache : Dați-i pe mîna Parchetului !

-Sisești : Nu se poate, pentru că au autonomie, cheltuesc bugetul cum vor !

-Mihalache : dar la aceste Camere, președinții sunt oamenii dvs !

-Sisești : N-are importanță. Credeți că eu cruț pe majoritari ?

[se pronunță nume, se fac insinuări, se demască afaceri, din partea succesivelor Camere agricole !] Aceste abuzuri trebuie să înceteze ! Camerele trebuiesc controlate, verificate, trebuie să aibă o autoritate tutelară.

O mulțime de oameni care nu au putut să se valorifice în profesie, **au găsit un post** la...

Camerele Agricole ! Din 71 Camere, **17 sunt conduse de avocați** ;

numai **10**, de agricultori ; **9**, de specialiști în agricultură ... (p. 960-962)

Sisești / iul.'31

▣ Doctrina agrară

În fața acestor realități, ce ni se opune ? **"Ni se opun niște doctrine foarte frumoase, foarte înalte, foarte vapoase, ni se vorbește de autonomie, de libertatea locală, de democrație .**

Apoi, dlor deputați, noțiunile acestea sunt ele astăzi **monopolul unui partid ?** sunt ele **monopolul unui om ?**

Nu, ci noțiunile acestea sunt **astăzi bunul comun al omenirii civilizate.**

Astăzi **nu se poate face concurență între partide** sau între grupuri politice : cine este mai democrat, cine iubește libertatea mai mult, cine iubește mai puțin, aceste bunuri cîștigate pentru omenirea modernă. (**apaluze la majorități**)

Dar este și altceva, e **modul cum se practică aceste noțiuni**, este, mai bine zis, **abuzul** care se face, cîteodată, **cu aceste noțiuni.**

Două feluri de oameni fac abuz cu astfel de noțiuni.

Sunt unii oameni care sunt pur și simplu de rea credință sau interesați ;

(**nu se ocupă de ei**) [...] Sunt și alții care [...] **sunt iluminați,**

sunt **fanatici ai unor idei abstracte**, încît ei, cîteodată, se desprind de pe pămîntul sănătos al realităților. Fanatacii aceștia sunt foarte

respectabili, foarte vrednici de prețuire, dar fanatacii aceștia

au o imperfecțiune vizuală [...] **nu văd lumina albă** [...]

compusă din 7 culori elementare alespectrului solar [...]

Unii văd roșu, alții verde. Noi nu vedem nici roșu, nici verde.

Noi vedem lumina albă, care este lumina sintetică a spectrului solar " (**aplauze**)

Noi admitem autonomia, dar ea să nu fie un adăpost unde să se retransereze interesele particulare, egoiste !

Noi suntem democrați, cu condiția ca **democrația să nu fie o formulă, o practică, care săucidă probitatea !** (**aplauze, ovații, se cere afișarea discursului**)

Camerele Agricole / iul.'31

32.) **D. Busuioescu**, (**Liga Agrară- Garoflid**), **discurs la mesaj, 25 iunie '31**

(DAD, MO 9, șed. din 25 iun.'31, f. 302-303)

[LD: subiect de meditație :

/ "Agrarianul" este "**moșierul**" de altă dată, sau este "**burghezul-agrarian**" ?

/ Ce este continuitate și noutate în statutul "moșierului" român, după expropriere ?

/ În ce **partide** s-au înregimentat agrarienii ?

/ Care guvern a dus **o politică agrariană** ?

/ Prin ce se aseamăna și se deosebesc, din acest p.d.v., programele **PNL și PNȚ** ?

/ Formula "**regim burghezo-moșieresc**" - realitate sau etichetă ?

Busuiocescu / '31

▣ **Agricultura**

Toată viața economică și socială a țării atîrnă de producția agricolă.

Deși agricultura are această importanță, deși este factorul determinant,

ea a fost lipsită de apărare și de sprijinul la care este îndreptățită;

lipsa de unitate de vederi în soluționarea problemelor agricole,

întrecîndu-se ca "**ceea ce unul zidește, altul să dărîme**";

agricultura trece prin cele mai grele momente; "și nu este greu de prezis

complecta ei prăbușire"; "apropierea **dezastrului final**"; "**glasul celor ce strigă în pustiu**"

, "**modul vitreg** cum a fost tratată agricultura".

Liga Agrară, propune măsuri:

1.) Pășuirea datoriilor agricole;

2.) Înlensnirea desfacerii cerealelor pe piețele străine;

3.) Ridicarea prețului grîului în interior;

4.) Degrevarea agriculturii de împovărătoarele sarcini fiscale, prin reducerea dărilor și desființarea

totală a unor taxe (comunale, cifra de afaceri, taxe de timbru, taxa de export)

5.) Desființarea taxelor de export;

6.) Reducerea taxelor pe CFR;

7.) Reducerea cheltuielilor de pulare în porturi;

8.) Reducerea taxelor vamale pentru instrumentele și mașinile agricole;

Busuiocescu / iun.'31

Guvern Iorga-Argetoianu.Legislatura I.Siunea ordinară **1931/ 1932**

33.) **Deschiderea Parlamentului.**Mesajul Regal, **15 nov.'31**

(DAD, MO 1, șed. din 15 nov.'31, p. 1- 4)

[.....]

[**Agricultura**]

[**Gh.Ionescu-Sisești**]

"Agricultura rămîne **temelia economiei** Țării și

specialitatea noastră de căpetenie în diviziunea muncii internaționale.

Puterea de rezistență și capacitatea de producție a agriculturii vor fi sporite prin **readaptarea**

sarcinilor fiscale la rentabilitatea actuală (**aplauze majorități**)

și prin **conversiunea pe termen lung și cu dobîndă mică a datoriilor**, devenite apăsătoare în

urma scăderii prețurilor. (**apaluze și ovații prelungite la majorități**)

"Dar aceste ușurări singure nu vor putea da agriculturii avîntul trebuincios

dacă ea nu se va **raționaliza** în raport cu **condițiile specifice fiecărei regiuni** și

nu se va **adapta cerințelor pieții mondiale.**

"Proiectul de **lege pentru organizarea și încurajarea agriculturii**, pe care îl veți cerceta, este

menit să înlensnească această **evoluțiune a agriculturii** noastre

spre **noi ramuri da producțiune**, mai variate, mai valoroase și mai rentabile.**[!!!]**

(**aplauze prelungite, ovațiuni la majorități**)

"Viticultura este izbită și ea de o **criză apăsătoare**,

priunuită de **scăderea prețurilor și greutatea desfacerii**.

Pentru ușurarea acestei crize, este necesar, pe de o parte, **lărgirea debușeului** prin

sistematizarea producțiunii și vinificării, iar pe de altă parte, este necesar

să se limiteze plantațiile la terenurile actuale proprii culturii viei și care nu pot fi puse în valoare altfel decât prin viticultură (**apaluze la majorități**)

"Cooperatiya, care este cel mai indicat mijloc de a ridica agricultura, trebuie **întărită în celulele ei de bază**, și pusă în strânsă legătură cu necesitățile agriculturii și valorificării produselor agricole." (**apluze la majorități**) (p. 3)

Mesajul Regal, 15 nov.'31

34.) D. Busuioescu (Liga Agrară -Garoflid), discurs la mesaj, 2 dec.'31
(DAD, MO 13, șed. din 2 dec.'31, p. 263- 266)

[LD : nu am date prea multe despre Liga Agrară. .

În ce privește sprijinul politic, încredere în **MSRCarol și Nicolae Iorga** .]

Vezi pe larg la fișier **Liga Agrară**

▣ **Liga Agrară** [vara 1928 ?]

"În sesiunea extraordinară trecută , **reprezentanții Ligii Agrare** , consecvenți acestei tradiții, au citit **o declarație** în care arătau **punctul de vedere al agricultorilor**

față de politica economică generală a guvernului.

În acea declarație , **Liga Agrară atrăgea atenția guvernului** că,

oricâte eforturi se vor face și oricâte măsuri se vor lua ,

ele nu vor da roadele așteptate , cîți vreme **cea mai temeincă ramură de producție** și singura

în stare să asigure prosperitatea țării , **agricultura noastră**,

nu va fi salvată din starea îngrijorătoare în care se găsește.

Liga Agrară, înființată și condusă de C.Garoflid, cunoscător profund și necontestat al problemelor noastre economice agricole ,împiedicat pentru moment , din cauza sănătății, să fie în mijlocul nostru, ceea ce regretăm mult,

s-a născut tocmai din nevoia unei **mai bune reprezentări și apărări a intereselor agriculturii**.[...]"

Busuioescu / dec.'31, retro '18-' 28

▣ **Politici agrare**

[LD sunt convinsă , de **contribuția lui Garoflid** la acest discurs]

Acum doi ani și jumătate , cînd **Liga Agrară a luat ființă** [**vara 1928 ?**]

aceste probleme vitale pentru viitorul și [la guvernările PNT] ,

iar **puținele măsuri** luate pentru ajutorarea agricultorilor

nu au fost inspirate din practica lucrurilor și

nu au avut rezultatul dorit pentru agricultura noastră."

Lipsa de continuitate între diferitele programe de guvernămînt ale partidelor pretendente la conducerea statului , **a accentuat și mai mult criza** ,

care începuse să se arate în **economia noastră națională, bazată pe agricultură**.

Nu e nevoie să mai reamintim **nenumeratele măsuri antieconomice** și **de asuprire** luate de

diferitele guverne împotriva agriculturii ,în tot timpul, de la război încoace. E suficient să arătăm că

în timp ce **Statele Unite și Canada încurajau**

producătorii agricoli prin Farm-Board și prin Pool ,

în timp ce **statele industriale sau semi-industriale** duceau **o politică**

de protecționism excesiv agrar ,

în timp ce **Polonia plătea prime de export** ,

în timp ce **concurența mondială** pe piața produselor agricole **se accentuase**,

în timp ce **Rusia sovietică** adoptase **o politică de dumping la cereale**,

în același timp, **guvernele noastre**

mențineau taxele de export , **măreau taxele agricole** , **sporeau tariful de transport, și) :**

duceau în țara noastră agricolă **o politică excesivă de protecționism industrial, în paguba agriculturii**."(p. 263)

Busuioescu / dec.'31, retro '28-'30

▣ Liga Agrară - continuare

" Aceste considerațiuni au justificat **necesitatea înființării Ligii Agrare** , ca organizație **de sine stătătoare**, al cărei scop este **propășirea agriculturii românești** , cu toate ramurile ei , și **a celei mai numeroase clase sociale** ce o reprezintă.

"**Principala menire** a Ligii Agrare a fost ca, lăsînd laoparte luptele politice, **să determine un curent favorabil soluționării problemelor agricole** și să hotărască diferitele **partide politice** a adopta **un program agrar**.

" În haosul luptelor politice de acum doi ani și jumătate , **această idee nouă a prins rădăcini în opinia publică** .Astăzi Liga Agrară are mulțumirea de a vedea că **o mare parte din programul ei a fost adoptat de alții** și a găsit un început de înfăptuire.

Liga Agrară nu poate însă trece sub tăcere **regretul** ce are de a constata că multe **puncte din) :programul ei a u fost însușite, fără să li se menționeze paternitatea,**

ba chiar să i -o tăgăduiască. [...]că **soluțiile propuse au întârziat** , agravînd și mai mult situația agricultorilor. "(p. 264)

Busuiocescu / dec.'31

▣ Protecționism agricol.

Liga cere :

/ suspendarea executărilor silite , pînă la intrarea în vigoare a legii ;

/ agricultorii, fără deosebire de întindere , să aibă un tratament egal;

/organizarea și **încurajarea agriculturii** spre noi ramuri de producție , variate, valoroase

/ încurajarea **viticulturii (România este a 4-a țară din lume !)** și **pomiculturii** ;

/ lege pentru **monopolul alcoolului**,

încît podgoriile și livezile de pruni să fie puse la adăpost ;

/ sprijinirea **cooperăției** ;

/ construirea de silozuri ;

/ **Învățămînt agricol** de toate gradele ;

/ **ridicarea prețului grîului** în interiorul țării ;

/ **credit agricol** ipotecar ieftin ;

/ acordarea **primei de export** la grîu și la alte produse;

/ -reducerea și chiar desființarea **taxelor de export** ;

/ **-Politică vamală** în favoarea agriculturii , cu **scăderea protecționismului exagerat industrial și micșorarea taxelor** pentru mașinile și uneltele agricole ;

/ încheierea de **convențiuni comerciale** ,

condiționate de **desființarea reciprocă a taxelor de import** ;

/ - **împiedicarea importului mărfurilor de lux** , din **țările care nu exportă produse agricole de la noi**;

Busuiocescu / dec.'31

35.) dr.N.Lupu (PT), discurs la mesaj, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, ședința din 3 dec.'31, p. 279-286)

[LD: este ultima zi de dezbateri la Mesaj.Președintele camerei roagă oratorii să-și scurteze discursurile, pentru a putea vorbi cît mai mulți.

Imperturbabil, **Lupu ține unul din cele mai lungi discursuri** , spre exasperarea celorlalți

Chestiune de Regulament : roagă **să nu fie întrerupt**, și toate chestiunile să i se pună la sfîrșitul discursului.**Repetă aluziv** că trebuie să-și spună părerea despre guvernare ,

pentru că ... dacă **"mîine-poimîine" guvernul cade**, să nu poată fi trasă la răspundere și opoziția, deci și partidul său]

Lupu / dec.'31

▣ Conversiunea

[LD :Atenție ! ce întoarcere spectaculoasă la dr.Lupu !

Lupu , radicalul de stînga, devine **apărătorul moșierilor și al proprietarilor urbani !**

Sau de abia acum este , în sfârșit , sincer și vede unde a dus demagogia deșănțată țărănistă !?
sau, biologic, este firească, deplasarea spre dreapta!?
Sau, între timp... are și el " interese "?!
În orice caz, **convertirea este spectaculoasă !**]
Lupu / dec.'31

▣ Autocritică față de moșieri!

" Cum se face că **vechiul conservator, boierul Argetoianu , a uitat** deoparte pe toți acei **nenorociți mari proprietari , mai săraci astăzi și mai calici decât țărani ?!** Vă rog să mă ascultați , și **eu am partea mea de vină și noi toți suntem vinovați față de clasa marilor proprietari ,** căci în focul nostru din 1919 , **am privit cu toții numai) :latura socială a problemei , nu am ascultat nici cuvântul lui Nicolae Filipescu ,** nici al altor conservatori de **baștină**

(**aplauze la Liga Vlad Țepeș**) , care apărau acest punct de vedere , și **punctul de vedere al producției.** Apoi, d-lor, **proprietatea mare ,** așa cu defectele ei, lăsînd deoparte pe absenteiști și pe toți aceia care nu lucrau moșiile, **erau modele de agricultură**

și, așa cum au fost atunci, puteau să fie și astăzi și mâine , așa că **nu putem să lăsăm deoparte pe marii proprietari ,** tocmai pentru că ei au fost cei mai gospodari [...]

Trebuie să-i vîrîm și pe ei în conversiune.

Să nu-mi spuneți că fac demagogie !

Să mă trăsnească sfîntul , dacă mă gîndesc la altceva decât la interesul tuturor ! (**apaluze prelungite la majorități și la P.Ț**)

Trebuie să vă gîndiți la toate clasele.

Lupu / dec.'31

36.) **IGDuca (PNL) , Replică - protest, 3 dec.1931**

(DAD,MO 14) , șed. din 3 dec, p.298- 321)

[LD : Duca fusese atăcat dur de AC Cuza, in absentia lui - fusese suferind - pe problema

"șahului " dat la Rege , de intenția de a răsturna guvernul , ș.a ;

lorga , se întrebese dacă împărtășește părerile amicilor politici

(în legătură cu discursul lui Iamandi) ; ora este tîrzie ; senatorii liberali intră în incintă ;

în Parlament sosește Duca ; atmosfera se tensionează ; persoanele străine sunt rugate să părăsească incinta ; chestorii sunt invitați să ia măsurile necesare ;]

Duca / dec.'31

▣ **Politica agrară - Ionescu-Sisești**

" În politica dvs agrară ați fost, cum era și firesc, preocupați de situația agricultorilor noștri , situație datorată scoborîrii prețurilor - evident, fenomen mondial , cauze externe, nu cauze interne. V-ați întrebat: ce putem face ? Oarecari paleative.Le-ați propus.

V-am anunțat prietenește , cînd ați venit cu ele , prin glasul d-lui Dinu Brătianu,

că vor fi inoperante , că prima aceea , pe care ați imaginat-o nu va folosi agriculturii , că va folosi

cerealiștilor, că va ajuta numai pe exportatori și nicidecum

pe producători. Experiența ultimelor luni dovedește - adaog, din nenorocire - cu prisosință) :

că prevederile noastre au fost justificate și că politica dvs.a fost fără folos pentru agricultură"(

apaluze PNL) (p. 299)

Duca / dec.'31

37.) **Costin Sturdza** (Liga "Vlad Țepeș") , discurs la mesaj, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed. Din 3 dec.'31, p. 301-302)

[LD : Debut parlamentar .Vorbește imediat după **IGDuca** (care cere revenirea la sistem constituțional) și **lorga** (care nu se intimidează, promițînd să răspundă la final) Discurs sub

formă de replică punctuală lui Duca, în apărarea guvernului Iorga.]

Sturdza / dec.'31

▣ Politica agrară

“ Rezultatul ? Acel paleativ , evident, al timbrului pe pîine și al taxei de export, după toată tragedia **depresiunii agricole mondiale** și după **politica** care , de la 1918 și pînă dăunăzi , prin taxe de export **a zugrumat agricultura** și au făcut-o incapabilă să reziste acestei crize mondiale !
“ (**aplauze la majorități**) (p. 301)

Sturdza / dec.'31

38.) **N.Cornățeanu (Liga Agrară -Argetoianu) ,**

"Agrarism " și " Industrialism ", 28 febr.'32

"Politica noastră agrară " 22 mart.'32

(Rev."Parlamentul Românesc " 28 febr.'32, p. 7; 22 mart., p. 13)

[LD:scrie un serial la revistă.Este deputat în Parlament, din partea Ligii ;

îl consideră pe Busuioceanu reprezentantul lor. La conversiune, va vorbi (1 mart.'32) **sincer, deschis** , despre **importanța marii proprietăți**, după expropriere, susținînd unele amendamente în această direcție.

Mi-ar fi plăcut ca și moșierii din celelalte partide politice, să vorbească astfel.

Înainte de aceste 2 articole , publicase "**Țărănism și Agrarism**" (nu am xerox)]

În art. respectiv, ajunsese la concluzia că "**Țărănismul**, ca doctrină în România,

poate fi scos de pe ordinea de zi, pentru că

țărănimea a cîștigat lupta politică prin votul universal și reforma agrară,

că țărănismul, ca doctrină, a dospit în perioada 1907-1918, și că

o nouă doctrină se impune: Agrarismul - bazat pe

solidaritatea și organizarea profesională a agricultorilor mari și mici."

Cornățeanu /

▣ Agrarism-industrialism

"Nu de puține ori am cetit și auzit că cutare partid sau grupare politică

tinde spre agrarizare, și de aceea va lupta contra industrializării țării.

Agrarismul nu exclude industrialismul.

Și nici **acela care vine cu un program de nimicirea industriei,**

nu poate pretinde că a făcut **o înaltă politică agrariană**. Să ne înțelegem.

Unde e oare **agrarianismul mai puternic** , în țara industriei, **Germania,**

sau în Argentina, stat curat agrar ?

Unde se face **o politică practică agrariană** , în **Elveția** (țară cu 33%

populație agricolă) , **sau în România** , a cărei agricultură a fost

zdrobită sub taxele de export.?

Agrarismul , prin urmare, **nu e condiționat de caracterul pronunțat agricol al unei țări** ,
nici de nimicirea industriei !

Agrarismul și industrialismul sunt **două piese** , două **roți de angrenaj,**

care **se îmbină de minune**, cu condiția ca diametrul fiecăreia să fie proporționat organismului în care funcționează.

Agrarismul nu tinde **nici la o specializare a țărilor** unele în agricultură,

altele în industrii. **Cine crede altfel, se înșală.**

Agrarienii germani nu vor putea fi niciodată de acord cu agrarienii români

asupra problemelor fundamentale.Vor fi de acord cu unele chestiuni

de organizare, dar se vor opune dacă vreo taxă va fi pusă în dauna

agriculturii germane.

Agrarismul se cere **complectat cu industria**. La unele mai mult, la unele mai puțin,

la unele egal. Exemplul **admirabil îl dă Anglia** , care a virat **brusc spre agricultură,**

, la stilul extensiv părăsit...

"Greșelile în politica agrară și industrială, se răzbină greu și se repară greu,.

Dacă în Anglia se greșise politica agrară , În România s-a greșit cea industrială.
Am fi putut fabrica în România postav și zahăr din lîna și sfecla noastră !!!
Cornățeanu / febr.'32
Cornățeanu / mart '32

▣ **Conversiunea.**

[LD: În sfîrșit, iată un deputat care pune conversiunea la locul meritat :
nu este o realizare pozitivă ale politicii agrare a statului ! Adaug eu :
este de aceea **o prostie să fie pusă pe același plan cu împrumutul ,**
ca importanță , să fie privită ca o reformă ! Ce reformă ?!
Este o stare de faliment .Atîta tot.]

Cornățeanu / mart.'32

▣ **Conversiunea .**

Rareori opinia noastră publică a fost angrenată , ca acum, cu ocazia proiectului de conversiune.
"Și totuși, **conversiunea datoriiilor agricole** , cu toată uriașa importanță socială ce o are , și cu toate sacrificiile ce le cere, **nu va putea fi înscrisă în rîndul realizărilor pozitive de politică agrară a statului nostru.**[

" În fața crizei mondiale, **aparatură noastră agrară s-a dovedit insuficient și neputincios**, de a ține piept concurenței mondiale, **și atunci a intervenit** ,
ca și în războiul cu armele, **retragerea pe linie defensivă** a frontului nostru de producție.
Suntem deocamdată singura țară , care, prevăzînd durata luptei și mijloacele insuficiente de luptă, **am ordonat retragerea.**[

"Conversiunea rupe lanțul care angrenase în special mica proprietate în sistemul de producție capitalist, și-i dă posibilitatea să se retranșeze în vechile ei poziții de luptă ale producției familiale.[**LD: exact !]**

" Orice investiție agricolă, orice tendință de intensificare, trebuie azi bine cumpănită. Extensivitatea agriculturii , va avea repercusiuni tot mai adînci asupra industriei și comerțului și **numai cînd echilibrul între stat și oraș, între cîmp și uzină,**

va fi restabilit, numai atunci prima perioadă a crizei va fi trecută.

Panta pe care o coboară prețul produselor agricole e urmată inevitabil de industrie și comerț. Cît va mai dura panta, este greu de spus.

Cînd va fi terminată, va urma **o a doua fază a procesului de adaptare a agriculturii noastre , la noile condiții.**

Atunci **va trebui să avem programul nostru agrar**, gata, elaborat și aprobat de toate partidele, de toate grupările și de toți aceia care s-au convins că agricultura noastră,

Chiar cu un program mediocru, dar continuu aplicat, va ajunge mai degrabă la țel.

Grija noastră de căpetenie va trebui să fie scoborîrea costului de producție în agricultură. Este cea mai mare și cea mai grea problemă de economie rurală, celelalte sunt simple înflorituri.

Cîteva **măsuri tehnice** :

Asolamentul rațional pe regiuni ;

Ridicarea tehnicii agricole ;

Introducerea mașinismului ; reducerea vitelor de muncă;

Creșterea vitelor derentă , cu hrană corespunzătoare;

Cîteva **măsuri financiare** :

Măsuri financiare potrivite pentru un stat de țărani ;

Politică tarifară în avantajul agriculturii;

Înființarea unui Consiliu superior al agriculturii;

Pentru cca 10 ani, interesele agriculturii să stea pe primul loc în politica de stat.

Dr.N.Cornățeanu / mart.'32

39.) Reuniune cooperatistă internațională //exportul de grîu // 16-18 apr.'32

("Dimineața" , 19 apr.'32)

București. Delegațiile cooperăției din cele 3 țări danubiene: România , Bulgaria, Iugoslavia Din partea României, participă Gr.Mladenatz (dir.general al Cooperăției române) , I.Răducanu (președ. de reuniune) ,I.Tatos , Agricola Cardaș, Cezar Partheniu,ș.a.

▣ Rezoluția .

Reuniunea socotește că **soluțiunea cooperativă** este **singura capabilă să dea satisfacție producătorilor** și economiei, în actuala criză.

/ De aceea , propune **o concentrare pe plan național** și creierea în fiecare țară de **organisme centrale cooperative**.

Pe aceste organisme ar trebui **să se sprijine toate măsurile de intervențiune** din partea statului, **pentru promovarea și apărarea producției agricole** :

prime de export, tarife preferențiale, contingentări,.

/ În vederea realizării unui **front comun**, pentru a evita concurența între ele,

reuniunea recomandă crearea unui **organism comun - birou intercooperativ** - , **cu caracter permanent** , care să se ocupe, deocamdată, cu **valorificarea cerealelor**, cu centrul provizoriu la București (pe lângă Centrala Cooperativă)

(centralizarea ofertelor , vânzarea, manipularea , uniformizarea regimurilor, uzanțele, calitățile , contractele, standardizarea .)

/Tot acest organism ar urma să se ocupe aprovizionarea în comun a principalelor articole necesare economiei agricole, prin concertare și cumpărarea comună .

Reuniune cooperatistă / apr.'32

40.) " Congresul noului partid național-agrar " : PNA

Declarațiile d-lui **Goga** . Moțiunea. Banchetul.Duminică, 10 apr'32 ("Dimineața" , an 28, nr.9087, 12 apr.'32. reportaj+ foto)

Goga / apr.'32

▣ **Ideea agrară.**

" **Ideea** pe care se va sprijini acest edificiu, **nu va fi nici o agitație de clasă**

[**aluzie la țărăniști**] , **nici un interes regional** sau al unei pături sociale

[**aluzie la naționali ardeleni**] **ci o categorie de producție**, cea mai de căpetenie a țării , **ideea agrară** ,cu care se confundă însuși secretul nostru de existență în cursul veacurilor, precum și actuala alcătuire de stat a României.

"După procesul îndeplinit al exproprierii și împrumietării la noi, cu toate consecințele,

o unitate de interese trebuia să-i strângă **în aceeași tabără**

pe **toți producătorii noștri agricoli**, într-o vreme când

agrarienismul nu numai **domină statele din centrul Europei**,

ci constituie **și o formulă de reciprocitate** pe care se întemeiază

și **planul de refacere** a extenuării actuale de pe continent .

Iată deci, **botezul nostru** în a cărui **dogmă** credem, văzînd mîntuirea :

Vom fi **un partid național agrar**, pămîntul nostru va fi piedestalul nostru politic.

Firește, cînd pornim de la această bază, înțelegem că vom fi

un partid al masselor populare, [...]

În mod normal, **vom căuta să proteguim munca plugarilor** ,

care reprezintă osatura țării ;

dar pe acest temei, noi **vom clădi o doctrină de armonie socială** ,

socotind parazitară și luptînd numai împotriva acelor tendinți și așezări ,

care prin caracterul lor vor putea fi socotite **ostile agriculturii**.

Goga / apr.'32

▣ **Programul PNA**

[.....]

Goga / apr.'32

▣ **Politica agrară.**

/ **Lozinca** partidului este : "**rod mult, rod bun și cu preț !**"

/ Pentru realizarea lozincii, partidul își propune **coordonarea și sistematizarea** lor pe baza unui "**plan agricol unitar, general și metodic** ", cu execuție succesivă și continuă care, utilizînd **cooperarea, capitalul național și străin**,

să realizeze "**exploatări agricole , intensive și mecanizate** " ,

cu silozuri, magazine, rețea de transporturi ;

/ **Creșterea și exportului vitelor** - încurajate ;

/ **Regiile autonome** cu caracter agricol (care nu și-au dovedit eficiența) înlocuite cu un sistem adecvat de exploatare ,pentru valorificarea avuțiilor naționale;

/ **Pomicultura, apicultura, sericicultura, industria casnică** -

îndrumate spre o bună dezvoltare;

/ **Politica forestieră** revizuită, pentru ca națiunea să-și conserve această bogăție,

iar valorificarea și comercializarea să ducă la dezvoltarea industriei lemnului,

la cîștigarea debușeelor ;

/ **Regimul pădurilor și pășunilor comunale**, îmbunătățit ;

/ **Camerele agricole**, reorganizate, să devină auxiliar prețios ;

/ **Mica proprietate țărănească** - consolidată și apărată , pentru a constitui temelia sănătoasă a economiei agrare naționale; gospodăria țărănească va fi pusă la adăpost , printr-un sistem de asigurări contra sinistrelor; aplicarea conversiunii, cu păsuirea datoriilor;

Congres PNA/ Goga / 10 apr.'32

Căderea gov.lorga.

Guv.de alegeri Vaida

Guvern Al.Vaida Voevod . Legislatura II.Sesiunea extraordinară,10 aug-oct .'32

41.a) M.Negură (PNL) ,

Interpelare : Mișcarea cooperatistă , Banca Centrală Cooperativă , 17 aug.'32

(DAD, MO 11, șed din 17 aug.'32 , p.)

[LD :: note , fișier , fără xerox. Informativ : rezultă batalia mare între PNL și PNȚ pe problemele cooperăției]

/ Critică severă a doctinarului PNȚ **Gromoslaw Mladenatz** - dir, Oficiului Național al Cooperăției Române,

care a inaugurat "metode ilicite " pentru a stoarce lefuri, diurne , etc.

/ Citește 10 puncte în criminatorii ;

-**M.Ghelmegeanu** (subsecretar la Agricultură) - răspunde, apărându-l pe Mladenatz

-**Voicu Nițescu** (ministr.Agricult și Domenii) : se asociază opiniilor lui Ghelmegeanu, apărându-l pe Mladenatz

M.Negură / 17 aug.'32

41 b) Victor Iamandi (PNL-1) , discurs la mesaj, 22 aug.'32

(DAD, MO 15, 22 aug.'32, p., 324-344)

[LD : context : polemicele pe problema " meritelor " și "contestărilor " reciproce, PNL-PNȚ]

-Iamandi :

/"Noi am realizat votul universal și **am făcut exproprierea "** (**Proteste PNTJ ; aplauze PNL**)

/PNTJ sunt " feciorii de bani gata " ai reformelor făcute de PNL

(**Proteste PNTJ ; aplauze PNL**)

/Reformele "Nu se pot realiza decât dacă la conducerea treburilor publice ale statelor respective se găsesc **oamni cari să înțeleagă spiritul timpului "** (**aplauze PNL**)

/"Noi pretindem că **am preîntâmpinat** , prin preconizarea la timp a acestor reforme , și, prin realizarea lor,**convulsiile inevitabile cari se puteau produce. "**

Este nedreaptă acuza ce ni se aduce !

-Voci PNTJ : V-ați ocupat de bănci !

-Iamandi : Nu vreau să polemizez cu onorații **reprezentanții ai Ardealului** , în materie de sinceritate democratică și nici **în privința chipului dezinteresat [!!!]** în care **fruntașii ardeleni au înțeles să aplice reforma agrară.**(**aplauze PNL**)

"Dvs **sunteți reacționari** și aceasta o dovedește **atitudinea dlui Aurel Vlad și chiar a d.lui Vaida "**(**Proteste PNTJ ; aplauze PNL**)

Nu vreau să vă aduc aminte că , **și în chestiunea Conversiunii** ,dvs ați luat **o atitudineostilă acestei reforme** , prin atitudinea pe care au avut-o reprezentanții Ardealului în această Cameră "(**Proteste PNTJ ; aplauze PNL**)

Demostene Botez considera că singurul moment când **PNL a avut o "ideologie "** ...

ar fi fost acela din 1900, **când "generoșii" au intrat în PNL .**

Eu am spus și anul trecut, că orientarea noastră spre " stânga " s-a datorat " **generoșilor "** cari... **I-au ajutat pe Ionel Brătianu în realizarea celor două mari reforme .**

Dar... oricât de reală ar fi fost contribuția " generoșilor " , "Nu este nici posibil și nu este nici elegant ,ca adversarii noștri să reducă rolul PNL și să singularizeze ideologia sa la ceea ce s-a întâmplat după intrarea în organiuzația noastră a " generoșilor "(**aplauze PNL**)

Noi existăm ca partid organizat din 1876 , și ca ideologie , din 1848 .

Iamandi / 22 aug.'32

42.)**I.Mirescu (PSD) , discurs la mesaj, 23 aug.'32**

(DAD, MO. 15, 23 aug.'32, p. 375-378)

-I.Mirescu : Consideră atât **Conversiunea (anunțată de PNTJ)** cât și **Creditul agricol prin warante [LD : act eliberat celui ce înmagazinează mărfuri în docuri, care poate fi negociat sau pe baza căruia se pot acorda împrumuturi]**

(susținut de PNTJ și PNL) simple paleative .

PSD opune acestor soluții, valorificarea cerealelor prin **Asociații țărănești**, bazate pe " **monopolul vânzării cerealelor.**"

-Voce PNTJ : "Monopolul " nu este o concepție democratică

-I.Mirescu : Este vorba de "monopol de stat " . Să votați "exclusivitatea " Statului , **dreptului de a face comerț cu cerealele** , care să aibă la bază **sistemul cooperativ din fiecare comună.**

Orășenii spun că pâinea este scumpă din cauza țăranilor .Nu este adevărat .

Morile sunt intermediarii care iau profitul cel mare . **PNTJ trebuie să aibă curajul**

să procedeze la naționalizarea marilor mori , la comunalizarea brutăriilor. Aceasta este democratic .

-Cezar Simionescu (PNTJ) : Curajul nostru este în cadrul democratic .

Dacă am merge pe soluțiile dvs. am fi social-democrați , nu național-țărăniști.

-I.Mirescu : Fatal trebuie să fie deosebiri. Nu am înțeles, însă, **cum vreți să organizați economia agrară ?**

PSD vrea să-și explice p.d.v. , deoarece s-a spus despre noi că vrem confiscarea proprietății , etc etc...

Avem datoria să spunem cine suntem și ce vrem.

Mirescu /

▣ **Asociația țărănească de muncă**

Social democrația pleacă de la constatarea că **Tara Românească este o "țară de agricultori"**.

Din cei 17.500 locuitori , cca 14 milioane sunt țărani.

Exportul principal al României ,este și rămân **cerealele** .

Țăranul român nu poate suporta , astăzi, **concurența grâului canadian, american, din cauza mijloacelor și tehnicii** , cu care își lucrează pământul.

-1 ha de pământ lucrat de 1 fermier american... costă maxim 180 de lei.

-1 fermier american , poate lucra 20 ha pe zi, în 8 ore .

Țăranul român , pentru a lucra 20 ha , trebuie să lucreze 2 săptămâni , cu ... 5 oameni !

Lucrul și semințele pentru 1 pogon , costă 1.400 -1.500 lei

Astfel că țăranul român , ptr 1 kg. de grâu , cheltuiește cca 2 - 3 - 4 lei

pe care-l **vinde cu 1, 50 lei !**

De aceea s-a ajuns la Conversiune , pentru că țăranul a lucrat în pierdere !

Nu există alt remediu decât ca **statul să intervină, direct, efectiv**, pentru a ajuta pe țărani.

Să încurajeze "asociațiile de muncă țărănești" , pentru a-și ridica **standardul tehnic al utilajelor agrare** .

-Al.Breban : Asta face dl Mihalache !

-I.Mirescu : Adaptarea țăranului român la standardul tehnic agricol din străinătate , merită 5-10 ani.

Până atunci, ce facem ? Este nevoie de orientare sistematică pentru :

/ Încurajarea producției casnice

/ Încurajarea creșterii vitelor ,

/ Export de ouă și alte...

/ Camerele Agricole să se lase de politică, și săfacă îndrumare profesional pentru țărani.

-D.Moldovanu (PNT) : Dle Mirescu, **te-ai ales în 2 județe pur țărănești** [Basarabia] , pe acest program.**Te-ai depărtat de doctrina lui Kautsky !**

-I.Mirescu : Vă înțeleg nedumerirea ! Dar **la noi este "mijloc"** , ceea ce **la dvs este "scop"** [**Dezvoltă programul minimal și maximal al PSD.....vezi la fișier PSD**]

PSD consideră că, **până la înfăptuirea programului său - socialismul -** ,

care nu-l vede posibil nici " mâine" , nici " poimâine" ,

pentru a-l pregăti condițiile de realizare ,

activează cf.**programului minimal - țărănesc**.

Marea **problemă a agriculturii este finanțarea** , singura prin care se poate ridica țărănimea , mai ales pentru **ridicarea standardului tehnic al utilajului agricol**.

Cum însă creditul este greu de procurat ... se poate găsi **1miliard și jumătate** ,

în fiecare an,

pe care l-am reduce **de la bugetul militar** și care ar fi afectat acestui scop."

I.Mirescu / 23 aug.'32

43.) **H.Otto Roth (PNG) , Declarație la mesaj, 24 aug.'32**

(DAD, MO 16, 24 aug.'32, p. 393)

Conversiunea datoriilor agricole se află în centrul atenției.Conversiunea este o necesitate incontestabilă.

dar ... apucând pe acest drum trebuie să avem grijă să nu se distrugă bruma de credit agricol ce a rămas și să se dezvolte spiritul de economie la populația rurală. Altfel, țărani noștri se vor ngloada iar în datorii , iar gospodăriile li se vor ruina .

Nu poate fi adusă o lege pentru reducerea datoriei , pentru numai o parte din populație .Trebuie reglementat tot sistemul.

H:O:Roth / 24 aug.'32

44.) **Adam Popa (PNT) discurs la mesaj, 25 aug.'32**

Intervenție **C.Xeni** ; replică **Iuliu Maniu**

(DAD, MO 16, 24 aug.'32, p. 470- 480)

[**LD : Context : spulberarea pretențiilor PNL că a fost preocupat de ... soarta țărănimii**
Atît de înfocatul antiliberalism ... îl împinge să-și asume gloriificarea P.Conservator ,
încât parcă își revendică această rădăcină !]

▣ **Retro ***

/ În 1876- 1888 , **PNL a venit la guvern** (12 ani după 1864)

Atunci s-a născut **curentul lui CARosetti** , pentru a se vota , cât mai curând , legea contractelor de muncă (de la 1881)

Țărănimea, după 14 ani de la Reforma '64 , era într-o situație nenorocită din cauza învoielilor agricole , a cămătăriei.

CARosetti (ministrul de Interne) **a trebuit să părăsească guvernul Brătianu ;**

I.Brătianu l-a luat locul și reforma nu s-a mai făcut.Imediat după plecarea de la guvern a PNL , au izbucnit **revoltele țărănești , în jud.Oltenei și Munteniei.**

PNL pretindea ... că răscoalele au fost provocate de opoziție , inspirate de Rusia...

/ **În 1906**, la jubileul de 40 de ani al Regelui Carol, **Guv.Cantacuzino, Take Ionescu** prezintă un proiect de lege

pentru înființarea **Băncii Agrare** , pentru cumpărarea pământului de la moșieri.

-**N.Simionescu** (PNL) : Pentru a împiedica exproprierea !

-**D.Ionescu** (PNȚ) : Era începutul exproprierii ...

-**Ad.Popa** : Acest proiect de lege nu se votează pentru că ...

PNL a declarat că nu va lua parte la jubileu , dacă se votează legea !

-**C.Toma** (PNL-2) : **Dta știi , că la acea dată , era Casa Rurală ?**

-**Ad.Popa** : Dacă **PNL** nu ar fi fost **ostil Băncii Agrare** ,

pentru că **a respins dreptul Partidului Conservator**

de a avea acest merit politic, revoltele din 1907 ar fi fost evitate .

Abia după 1907, s-a adoptat **Legea învoielilor agricole** și **Legea izlazurilor** ,

adică **ceea ce trebuia făcut încă de la 1881** , fără să se treacă prin 1888 și 1907 !

Până la unire, politica "țărănească " a PNL a dus la cele 2 revolte țărănești , care au fost reprimare în sânge

Adam Popa /

▣ **Problema agrar țărănească după unire**

Iar la Reforma agrară au primit pământ cei cărora , în 1906, li se refuzase acest drept.

Iar între 1920- 1928, PNL nu a făcut nimic pentru țărani !

-**C.Xeni** : Dar PNȚ ce a făcut , afară de scrisorile lui Mihalache ?

-**Iuliu Maniu** : Ce a făcut PNȚ ?

/ **Legile făcute de Mihalache** pentru **investițiile agricole**

și pentru **îmbunătățirea seminței și vitelor** ;

/ **Sute de milioane** au fost puși la dispoziția pentru îmbunătățirea situației economice a țărănimii .

/ **A reorganizat cooperația** și creditul agricol , pe care guv.lorga l-a compromis ;

/ **A năzuit să facă Conversiunea agricolă** ...

C.Xeni : Este posibil **să se tăgăduiască meritul "realizatorului "**

și să se preamărească intențiile "enunțatorului " ?!

Este o discuție obiectiv-parlamentară cea a șefului unui partid de valoarea d-lui Maniu ? !

"**Nu , onorabile domn Maniu** , Partidul Liberal , cu toate slăbiciunile ce i le imputați ,

și pe care orice partid din lume le poate avea , și pe cari, desigur,

orice adversar le mărește în interesul lui,**PNL a înscris pagini de glorie**

în istoria politică a acestei țări " Acest lucru nu se poate tăgădui.

Nu s-a dat credit țărănimii ? **Dar toate băncile , toate cooperativele,**

toată mișcarea cooperatistă , cine a înfăptuit-o , dacă nu PNL !?

Ani de zile PNL a dus ponosul acuzațiilor că a făcut aceste imense institute de credit pentru țărani !

Iar în timpul guvernării PNL , nu izbucnise criza , țărani își vindeau produsele ...

-Iul.Maniu : Observațiile dvs sunt alături de afirmațiile mele !

Eu am spus , doar , că PNL nu a avut dragoste pentru țărani .

-C.Xeni : Inexact ! Eroare ! ...

-Maniu : "Am afirmat și susțin. Dar nici o dată nu am negat meritele PNL

.Ar fi o rușine pentru țară ca unui **partid ce a guvernat 60 de ani să i se nege realizările.**

Dar nici **nu trebuie exagerat** că cele două reforme mari, operă a tuturor forțelor, să se atrinbuie numai PNL.

"Nu națiunea română trebuie să fie recunoscătoare PNL, ci PNL față de națiune ,

că i-a făcut onoarea să-l lase să prezideze aceste evenimente mari [...] ce au izvorât din spiritul timpului , din necesitățile vremii,și din vrednicia și suferințele neamului românesc. "

Reforma agrară și votul universal, în Ardeal, au fost făcute de PNR ,

sub președinția **Consiliului Dirigent** , pe care am avut onoarea să-l prezidez.

[LD : **Aha ! acolo PNR a făcut !**]

-IIPurcăreanu (PNL) : Dar Ionel Brăitianu n-a făcut nimic pentru Ardeal ?

-Iul.Maniu : Dar am spus eu asta ? Eu și partidul meu n-am "expropriat"

aceste merite naționale , pentru noi !

Ele au fost rezultatul suferinței de mii de ani a neamului românesc.

Faceți și dvs ca noi : nu vă înscrieți între meritele dvs acele mari reforme ,

pe care **le-au săvârșit conștiința și suferințele națiunii române ,**

pe care **națiunea v-a făcut cinstea să vă lase să le puneți pe hârtie "**

-C.Xeni : Sunt de acord cu meritele marilor curente naționale.

Dar **este naiv să se creadă că cel ce prezidează , la un moment dat, destinul unei țări, n-are nici un rol, nici un merit ! PNL și Ion Brătianu .**

Dle Maniu, dta faci impresia unui om care , apreciind un geniu, ar spune :

n-are nici un merit !

Mama care l-a născut ... are meritul că l-a făcut ! **Incontestabil, curentele naționale ,**

pe care d. Maniu le invocă totdeauna , **au un mare rol.**

Viața politică este totdeauna influențată de ele.

Dar , **cum dta , cu "modestie " ți-ai adus aminte că , în Transilvania , PNR ,**

Consiliul Dirigent,a făcut reformele ... tot așa permite și PNL -ului

să nu uite că a înfăptuit marile reforme . (aplauze la PNL)

[**Aug.Popa continuă discursul după lunga întrerupere ...**]

-Adam Popa : Între 1920-1928 , cât PNL a fost la guvern, țărănimea și agricultura

au plătit în taxe de export,

(cereale, vite) , peste 20 miliarde lei . Aceasta a dus la sărăcirea țăranilor

PNL critică înființarea Creditului Agricol de către PNȚ , din interes politic.

Ex. PNL , în 1928, BNR a avut reescont pentru agricultură, 11 %

PNȚ , în 1929, " " " " , 41 %

Adam Popa / Iul.Maniu, C.Xeni / 27 aug, '32

45.) Adonis Gr.Popov (PT-Lupu), discurs la mesaj,

(DAD, MO 19, 30 aug.'32, p 492)

[LD : **face un pitoresc portret psiho-politic a țăranului - vezi fișier Tărănism ; opune interesele țărănești ... orașului , prin prisma prețurilor - vezi fișier Mentalități .**]

Țăranul spune că , atunci când a fost împrumutat cu bani (1919-1930) , în țară erau bani mulți, roadele pmântului bogate , și ei ... au cumpărat pământ, vite , semințe , unelte... și-au făcut grajduri cu acarete ; banii se dădeau aproape cu sila , fiind îndemnați că, odată cu făurirea statului român mărit , să-și trimită copiii la școli,

Pentru toate, țăranul s-a îndatorat . Pentru o datorie de 20 de lei, acum a ajuns la 3.000 !

Țăranii nu mai pot plăti Adonis Popov

46.) **C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32**

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, pag. 538 ; 549- 554)

[LD : este în PNL de 30 de ani, deci din... 1902 .Este ieșan.

[LD : **absolut nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist, în ce privește trecutul.**

Dimpotrivă .Prin discursul foarte documentat - inspirat fără nici o îndoială și de George Brătianu **o mai bună punere la punct a PNT** , fără menajamente .

Dar nici nu apare vreo tentativă de împăcare cu PNL.Duca .]

C.Toma-georgist / 31 aug.'32

▣ **Țărănismul PNL ▣ Legislația agrară**

S-a dezinteresat PNL de trebințele țărănimii ?!

-1864. Sub raportul proprietății și al relațiilor dintre proprietari și săteni , în reforma agrară din --1864, un rol aparte a revenit liberalului Mihalache Kogălniceanu....

-**VGBeldie** : Nu a fost liberal ! Nu a fost înscris în PNL ...

-**N.Constantinescu Bordeni** : Aveți dreptate :era țărănist ! (**ilaritate**)

-**C.Toma** : te dezmente istoria politică.

-**Dem.Botez** : Kogălniceanu ar fi fost **georgist** sau **ducist** ? (**ilaritate**)

-**CCGiurescu** : Kogălniceanu era **adeptul lui Ion Brătianu** (**aplauze la PNL-g**)

Toma-georgist /

-1879 .Politica de **colonizare** ,menită să întregească reforma, **împroprietărirea însurăteilor** ...

-1881-1886. Împroprietărirea prin împărțirea domeniului statului ...

-1908.**Legea tocmelilor agricole**(**protestări la PNT !**) ...O cunoașteți ?

- **preotul Man** : **Dar anul 1907 ? de ce ai trecut așa de ușor peste el ?**

- **Toma** : ... legea tocmelilor agricole a fost considerată "socialistă " de către P.Conservator.

/ În cartea sa "**Take Ionescu** " (p. 203) , d.**C.Xeni** spune :

< **Take Ionescu ar fi dorit o conclurare**

a celor două partide politice , spre a da un cât mai larg prestigiu noilor reforme . [...]

Intransigența lui PPCarp și a marilor proprietari din jurul său,

zădărnicește această dorință. Guvernul liberal își realizează programul de legi agrare

, în contra opoziției conservatoare [...]

Parlamentul liberal vota legea tocmelilor agricole ,

cuprinzînd **principiul socialist** al minimumului de salariu și al maximumului de arendă. >

/ În cartea sa "Politica agrară " (p. 101) d.**G.Ionescu-Sisești** scrie :

< Această lege este **prima încercare serioasă de a se lua cu hotărîre**

partea celui mai slab [țăranul] în competiția dintre cei doi factori.

Statul aruncă în **platanul celui mai ușor [țăranul]** , **greutatea autorității lui**,

fără a pierde din vedere că **cea mai sănătoasă politică agrară**

este tot ceea care **ar mări greutatea săteanului** ,

care l-ar duce **la independența reală**.

În cadrul acestei preocupări de crearea unei **țărănime independente** ,

intră și dispoziția din legea privitoare la **crearea de izlazuri comunale**. >

" **Reformele agrare din 1908** , s-au realizat de **PNL** , în contra **P.Conservator**.

Legea tocmelilor agricole cuprindea **patru mari principii** , considerate **socialiste [!!!]** :

prețul minimal al muncii , maximum cuantumului de muncă într-o zi, maximum prețului de amendă și prețul pentru pășuni .

Era o reformă făcută în spirit democratic...

-**preot Breban** : **Ați uitat anul 1907 !**

- **Toma** : PNL , tot în 1908, a făcut **Legea creerii izlazurilor comunale** , **Legea Casei Rurale...**

- **D.Ionescu** : a fost făcută **pentru proprietari** , nu pentru țărani...

- **Toma** : A fost făcută pentru cumpărarea moșiilor și **vînzarea la săteni** , în loturi de 5 ha .

C.Toma - georgist /

▣ **1919 : Exproprierea**

"Cunosc **referenul adversarilor : spiritul vremii [!!!]** și **conștiința cetățenească** , acestor împrejurări se datorește exproprierea.
Aceași explicație a dat-o și d. Iuliu Maniu [...]
Fără îndoială, au avut importanța lor. **Întrebarea este**, însă, **cine a înțeles spiritul vremii și cine a îndrumat conștiința cetățenească** , pentru **ca această reformă să se realizeze** .
(**aplauze la PNL**)

La această întrebare nu- i decît **un singur răspuns : Partidul Național Liberal.**

În Vechiul Regat, reforma agrară nu s-a făcut prin revoluție, pentru a ne pune în fața faptului împlinit, și **nici** ca o necesitate a **naționalizării pământului** , **ca în provinciile unite. Reforma agrară, ca și cea electorală, s-a făcut prin înțelegerea spiritului vremii** , de către **PNL**, și prin **îndrumarea conștiinței publice**, tot de către **PNL** " (**aplauze la PNL**)

Dovada : **Scrisoarea lui Ion Brătianu din 9 sept.1913** , în care erau înscrise **cele 2 reforme** ;

Dovada : **Revenirea la guvernare (ian.'14)** , condiționată de realizarea **celor 2 reforme** ;

Dovada : **Alegerile din ian'14** , făcute sub **deviza modificării Constituției** , ;

Dovada : **Dizolvarea Adunărilor și , în mai ' 14, alegerea Constituantei** ,

pentru revizuirea Constituției...Pentru a face posibile cele 2 reforme ;

" Prin urmare, **reforma agrară și reforma electorală din 1919 , sunt realizare de PNL** , și nu **pot fi scoase din patrimoniul politic al acestui partid** "(**aplauze prelungite la PNL**)

"De aceea , dați-mi voie să închei acest capitol , spunîndu-vă că **este nedrept a afirma , cum a făcut d.Maniu, că PNL a avut onoarea numai să prezideze aceste reforme.** "

(p. 553)

C.Toma- georgist / 31 aug'32

▣ **Politici agrarieni- țărănești la PNL**

Eficientizarea producției

PNL a avut o constantă preocupare : **înbunătățirea producției agrare , ameliorări funciare, învățămînt agricol,**

codul silvic (exploatarea lui rațională, proprietatea colectivă a moșnenilor, dreptul de trecere etc

) ,

Creditul rural (1873) ...

-Demostene Botez : Pentru marii proprietari

Finanțarea producției

-Toma : A creat asociațiile agricole, băncile populare, cooperativele satești, obștiile de arendare (pentru a distruge trustul arendașesc și a da țăranilor posibilitatea arendării) ; Obștiile de cumpărare de pământ , întreaga mișcare cooperatistă , inițiate ,

sprijinite și îndrumate , de la 1901 și pînă acum (**aplauze la PNL**)

Culturalizarea rurală

Dar opera de răspîndire a culturii la sat ? PNL reprezenta idealul ca **în fiecare sat**

să fie **o școală**.El înființa școli , mai ales normale, iar P.Conservator ... le desființa

(p. 553) . **S-au uitat toate acestea ? !**

C.Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ **Politica de național-țărănire a PNT**

[LD semnificativ ! : **Nu se mai aude nici o voce autorizată a PNT** .Singurele replici , deseori menite să stîrnească rîsul,

sunt a celor doi preoți activi, Man și Breban, sau a unor iluștri necunoscuți.. Poate este o simplă întâmplare .]

" **Că PNL n-a făcut totul** pentru democratizarea vieții sociale și economice, **sunt de acord.**

Mai este mult de făcut. Dar mă întreb un lucru, d-lor :

dacă vă luați dreptul de a reproșa PNL că n-a făcut totul pentru aceasta,

ce ați făcut d-voastră , care v-ați întemeiat partidul **pe clasa țărănească**

și guvernarea d-voastră

s-a întemeiat **pe votul universal** , **nu pe colegiile censitare** cu care am luptat noi ?

(**înteruperi la PNT**)

-preot Man : Am făcut Arcul de triumf "(**ilaritate la PNT**)

-Toma : Vă spun eu ce ați făcut. **Vorbea d.Madgearu de acel " specific țărănesc" al legii administrative.**

" Care dispoziție din această lege reprezintă **specificul țărănesc**, domnii mei ?

Descentralizarea n-ați realizat-o; [...] Ați făcut un singur lucru :

ați înmulțit numărul unităților administrative ,pentru ca **să puteți plasa comitetele electorale sătești în consiliile și funcțiunile sătești respective...**

- **DR Ioanițescu :** N-ar fi mai bine să arătați ce ați făcut dvs. de când v-ați despărțit de liberali ?

- **Toma :** Să mă întrebi după ce voi fi la guvern, nu acum.

Mai spunea d.Madgearu de "**specific țărănesc**" , în modernizarea **spiritului fiscal** .

De unde rezultă specificul țărănesc în spiritul fiscal ?

Din chipul în care execută agentul pe țăran ? [...] agenți fiscali care dezbracă femeile de haine pentru a încasa dările ? țărani arestați pentru împotrivire ?

Ați făcut reforma cooperației, pentru ce ? **Ați considerat cooperația ca o citadelă liberală** , și atunci **ați modificat legea , pentru a național-țărăniiza această instituție...**

[.....]

Care este "specificul țărănesc" la **pensionarea forțată a funcționarilor** , decît interesul ca **birocrația țării să intre pe mîna PNT ?**

Crearea Caselor Autonome , ce scop a urmărit decît **desființarea unor citadele liberale** , pentru **reînființarea și înmulțirea citadelor PNT ?**

" **Politica PNT** a fost o politică de distrugere a citadelor național-liberale și de înlocuire a lor cu **citadele ale național-țărăniștilor** .[...]

specificul țărănesc , statul țărănesc pe care d-voastră îl creați ca o ideologie , nu este un stat țărănesc ci un stat țărănist , împotriva căruia noi ne ridicăm (aplauze la PNL)

Și adaug : **oricare guvern va veni după d-voastră va avea o datorie capitală**

să deparaziteze funcțiunile și instituțiile de politicianizarea d-voastră " (aplauze PNL)

(p. 553-554)

C.Toma / nov.'32

47.a) **Lot.Rădăceanu (PSD)** discurs la mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, 31 aug.'32, p. 536 - 538)

Criza agricolă din România are la origini și izvorăște din sistemul capitalist .

"**Marea tehnică** care s-a produs, în special în agricultura țărilor transoceanice, constituie **unul din fenomenele cele mai interesante ale dezvoltării capitalismului în agricultură** " deoarece "**pare a desființa o lege care spunea că, în agricultură , capitalismul nu are aceeași tendință de concentrare a întreprinderilor în formațiuni imense ,cum îl are în producția industrială "**

Lot.Rădăceanu

47.b) **G.Serbeniuk (P.Ucrainean, cartelat cu PNT)** , discurs la mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, 31 aug.'32 , p. 532-533)

/ Critici virulente privind reforma agrară din Bucovina , care ar fi avut tendințe de desnaționalizare ;

/ Cere complectă revizuire a reformei agrare în România.

VT Prelipceanu și Virg.Solomon îl pun la punct.

Serbeniuk / 31 aug.'32

▣ **Revizuirea reformei agrare !**

Reforma agrară din Bucovina a fost înfăptuită "**pe cît de nedrept, pe atît de fraudulos** " , neavîndu-se în vedere scopurile adevărate , ci altele [**aluzie la "desnaționalizare "**]

Exproprierea a fost modestă.Proprietarii și-au salvat moșiile , f

iînd ajutați de organele statului.

Din puținul expropriat ,**30-50 % a fost oprit ca "rezervă a statului "** , pentru scopuri "culturale" .

"Ori, aceste scopuri au fost tot, numai culturale, nu "

S-au înfruptat din ele agenții electorali, ciraci, partizani ai partidelor aflate la putere, și indivizi care nu se ocupau de agricultură.

-**Lot.Rădăceanu** (PSD) : pe care îi sprijiniți dvs "

-**Serbeniuk** : au fost liberali, nu i-am sprijinit.

Tăranii ucraineni , muncitori de pământ din moși strămoși, au primit cel mult **25-30 ari** ;

Așa-numiții "coloniști" au primit **loturi de 5 ha**, pe care ... le-au vândut la țărani cu prețuri exagerate . Ex. Din moșia senatorului Mustață (Sadagura 9 , au fost expropriate 59 ha (Ciortaria, Storojuneț) și au fost împroprietăriți ... 2 medici , pentru a cultiva plantemedicinale Ei le-au vândut țărănilor , cu preț înzecit .

Cea mai mare **nedreptate s-a făcut văduvelor, orfanilor**, care au rămas fără un petec de pământ. **Tăranii împroprietăriți încă n-au titluri de împroprietărire [!!!]** ;

li se spune că sunt loturi " arendate " ,

dar cine nu l-a plătit , i se ia. (dovezile : numeroasele plângeri din arhiva de la Cernăuți)

"**Noi**, din partea noastră , **în numele țărănimii**, nu putem cere decât

completă revizuire a reformei agrare din Bucovina , care singură poate deslega **nodul gordian al nedreptăților și haosului** care domnește în această privință "

47.c) **V.Rădulescu (PNȚ, raportor) , discurs concluzie la mesaj, 1 sept.'32**

(DAD, MO 21, 1 sept.'32, p. 582- 597)

Polemică : reformele democratice ; doctrina ; guvernările ; etică politică /

- **I.Inculeț / I.Mihalache / I.Z.Codreanu / IGDuca / Mihalache / Gh.Brătianu / Mihalache / CIC Brătianu / M.Popovici / Mihalache /**

[**LD : xerox integral ; în calculator, fișier PNȚ ; extrage problemele agrariene**]

▣ **Marile reforme democratice - polemică(p. 588 -592)**

[LD : această **polemică** s-a desfășurat pe parcursul **întregului interbelic**.

Ea nu s-a stins decât ... o dată cu lichidarea acestei clase politice de către comuniști, după 1944, iar istoriografia comunistă s-a "hrănit " copios din aceste reciproce acuze, negări, injurii, calomnii... pentru a le nega vreun merit față de țărănime.Este foarte greu - și nu știu cui ar mai ajuta - să încerc să restabilesc eu adevărul .Răul a fost făcut și trebuie explicat nuanțat.

[LD : Chiar așa ! Oare au renunțat vreodată țărăniștii la aceste negațiuni ?

vezi dacă găsești ceva în memorialistica gulagului comunist.

Dar în epocă.... aceste negări reciproce au provocat o mare derută în ochii tineretului , privind partidele politice]

[LD : Negarea rolului PNL ,pentru reforme, pentru război, pentru Unire... a fost **leit -motivul atacurilor PNȚ**. Psihologic, trebuie să am în vedere , accentul subiectiv fatal, pus de șefii PNȚ , pe atunci **simpli ofițeri** în armatele adverse - **Maniu** , în armata austro-ungară ;

Mihalache, în armata Vechiului Regat - .

Pe acest substrat , s-a adăugat **nevoia articulării ideologiei țărăniște** (la Mihalache)

și a **dezideratelor regionalist -ardelenești** (la Maniu) ...

astfel explicându-se înverșunarea cu care nu au renunțat niciodată la atacurile lor]

- **V.Rădulescu** : S-a mărginit partidul Liberal, ca totdeauna , să facă **o serie de învinuiri**

și să afirme **trecutul său politic**. A spus ieri [LD : **31 aug.- nu am**] d.Duca **o axiomă** :

sufragiul universal și exproprierea sunt opere exclusive ale PNL,

"Îi răspundem că **nu este adevărat** , că **axioma este aceasta** :

exproprierea n-a pornit din inițiativa P.L ,

a fost impusă prin presiunea evenimentelor

(aplauze la PNȚ, LANC ; întreruperi ,zgomot, la PNL)

"Tot trecutul Partidului Liberal dovedește că **votul universal a fost o ficțiune** .[.....]

-**I Mihalache** (ministr.de Interne) : " Dle președinte să-mi dea voie d.Inculeț să **mă bucur** , ca **"regățean"** , de progresele pe care d-sa le-a făcut , pentru că ,

în timpul când PNL a venit cu votul universal,

[LD : la ce i-a putut aduce orbirea negării de merite ! Mi s-a făcut lehamite !]

d-sa , în Sfatul Țării, împreună cu alți prieteni de ai noștri, neîncredători în reformele < burgheziei > române, au discutat luni de zile dacă trebuie să se unească < cu sau fără condiții > , cu Vechiul Regat " (aplauze la PNT)

-I.Inculeț : "Era guvern Marghiloman, atunci "

-I.Mihalache : "**Motivul real era : neîncrederea în reformele și făgăduelile < burgheziei > române.**

" Mi se pare că **d.lanculeț a făcut mari progrese**, și aceasta este îmbucurător !
Dar eu am impresia că **d-sa este mai catolic decât Papa ."**

" **Partidul Liberal bate mereu monedă că a dat votul universal și exproprierea .**

Să-mi dați voie să-l întreb : astăzi, de la război încoace, **mai este vreo țară în Europa în care să nu existe votul universal ?**

De ce se laudă atunci , liberalii, cu această **reformă care a fost o cucerire generală**, pentru toate țările înapoiate , operă realizată în timpul războiului,
sub presiunea evenimentelor ?

Adevărul este că **liberalii** au ținut înscris în **programul lor** , timp de **20-30** de ani **votul universal**,și a trebui să vină **expediția din 1913 în Bulgaria**, pentru ca ostașul român să ia contact cu o țară în care votul univesal era o realitate de 30 de ani,

și Ionel Brătianu, a cărui inteligență și al cărui patriotism îl recunoaștem cu toții,
a trebuit să înțeleagă că ceea ce nu s-a putut refuza cetățenilor bulgari ,
cu 30 de ani în urmă, **nu se va mai putea refuza nici românilor.**

Și astfel a recunoscut că trebuie să se introducă în România-

nu votul universal [!!!] , pe care îl avea în program de 30 de ani -

ci colegiul unic , adică vechile colegii cenzitare , strânse într-un singur colegiu,
plus **cel mult știutorii de carte** , căci aceștia se discuta dacă să intre sau nu."

"Iar în ce privește **exproprierea** , a fost într-adevăr vorba de expropriere ,
dar **numai pentru 1 milion de ha**, nu de exproprierea care a venit în timpul războiului .

În 1914, a fost convocată **Constituanta** , **anume ca să se facă aceste reforme cu totul reduse.**Și atunci **mă întreb** :dacă ele erau în domeniul sufletesc general al PL ,

ce dar mai bun ar fi putut să facă țărănimii și națiunii române ,

în momentul pornirii la război, decât votul universal și exproprierea ?

Adevărul este că **a trebuit să vină acea puternică presiune** , în fața căreia nimeni n-ar fi putut să se sustrgă , și **să dea votul universal și exproprierea** , mult **mai largă** decât trecuse prin mîntea oricărui din oamenii politici , inclusiv șeful PNL " (aplauze la PNT)

" Să nu se invoce aici guvernul Marghiloman.Știm cu toții că Marghiloman a guvernat într-o epocă scurtă de recrudescență reacționară, cînd se credea în victoria Germaniei.[.....]

Dar însuși Marghiloman [...] sub presiunea revoluției rusești , [...] ar fi dat votul universal "[.....]"

"**Partidul liberal** avea două garnituri înlăuntrul lui : **la stînga, tineretul democrat ; la dreapta, marea proprietate, tot așa de conservatoare ca și P.Conservator.**

"Tactica lui era : **reforme înaintate** pe hîrtie, în "program" ca să le agite **pentru elementul democrat din stînga**, și **practici reacționare** , la fel cu ale P.Conservator, ca să liniștească **elementul reacționar din dreapta "**

(aplauze la PNT) Aceasta este trista realitate .

Să încetați o dată , d-lor liberali, cu exploatarea unor reforme în care nu ați crezut

nici chiar după ce le-ați subscris , pentru că **ați căutat să le falsificați**

în toate dispozițiunile lor. " (aplauze , strigăte " Așa e ! " , la PNT)

////////////////////////////////////

I.G.Duca / 1 sept.'32

▣ Ionel Brătianu -reformele

(replică lui Mihalache)

[LD : IGDuca citează din **Notițele** sale ,ca martor al conversațiilor dintre Carol I și Ionel Brătianu, apoi ca membru al guvernului pe timpul neutralității .]

" D-lor deputați, discuția de astăzi nu are nici măcar meritul originalității , fiindcă **sunt 13 ani** - de la 1919, din Parlamentul de la Atheneu - **de când d.Mihalache** și prietenii d-sale **susțin mereu că noi nu am avut nici un merit în înfăptuirea reformelor democratice** , în înfăptuirea votului obștesc și a exproprierii ."

-I Mihalache : Meritul fatalității de a le subscrie .

-IGDuca : Știu că aceasta este chestiunea care pe d-ta, pățimăș cum ești, **te doare** mai rău.Cu ce **nu te poți împăca** este că **nu sunteți d-voastră decît beneficiarii** , iar **nu autorii reformelor democratice."** (**aplauze la PNL**)

Eu respect aceste simțăminte numai dintr-un p.d.v: din cauza tenacității lor.

Dar, dă-mi voie să-ți spun ,**este așa groaznic de nedrept ceea ce spui** în această privință, așa de dezmințit de realitatea însăși a faptelor , încît, crede-mă , **are să vină** în curînd **o vreme** în care chiar **d-ta ai să recunoști nedreptatea afirmațiunilor pe cari le tot repeți de 13 ani.**

Eu te urmăresc cu foarte mult interes , te-am cunoscut de cînd erai un modest învățător...

[.....]

" Credeți dvs că acest merit istoric al PNL îl puteți dărîma prin patimele d-voastre trecătoare și vremelnice ?

Nu, d-le Mihalache , **d-ta cel dintîi vei ajunge** , **cînd vei avea peri albi**, **să regreti cuvintele pe care le rostești astăzi."**[.....]

IGDuca / 1 sept.'32

▣ Reformele -Parlamentul de la Iași

(replică lui Mihalache, Socor etc) **-continuare -**

-Mihalache : "Vorbiți de colegiul unic ? [...] Dar pentru Dumnezeu, este un lucru important . În ajunul războiului,

nu aveți curajul să vorbiți de votul universal ! Este un lucru important ! "

-Duca : " **Le-am amînat** , fiindcă **conservatorii ne-au amenințat** că , dacă vom veni cu aceste reforme,profitînd de apropiata perspectivă a războiului, **vor dezlîntui o luptă împinsă pînă la un adevărat război civil** "(**exclamații ironice la PNTJ**) A ! Vă este ușor d-voastră, feciori de bani gata ai reformelor, să vorbiți și să rîdeți astăzi.

[.....]

"Am venit la Iași , și acolo **s-a deschis Parlamentul**, în decembrie ,**cîteva zile după căderea Bucureștiului.**

S-a discutat **Mesajul Regal**. Ciorna acestui Mesaj a fost **redactată de mine**.Prin urmare, eu nu vorbesc din auzite ,

[...]vorbesc din ceea ce știu, vorbesc întemeiat pe fapte, la care am avut marea cinste de a fi părtaș.**Acesta este adevărul istoric**.Încă o dată vă spun : **ar fi bine să nu mai veniți cu această chestiune** , și **n-o mai tratați** , pentru respectul cuvenit adevărului istoric , **cu atîta violență și patimă.** " (p. 591)

////////////////////////////////////

I.Mihalache / 1 sept.'32

▣ PNL -reforme democratice

(replică la replica lui Duca)

-I.Mihalache : " Dlor deputați, din amănuntele pe care ni le-a dat d.Duca , **am constatat mai întîi, că d-lui n-a vorbit de ce nu a fost dat votul universal și exproprierea largă** a celor 2.600.000 , adică a celor două reforme venite după război, **ci a arătat de ce nu a putut fi realizat colegiul unic și exproprierea îngustă** , care fusese promisă prin scrisoarea lui Ioan Brătianu , din 1913, iar că acestea nu au putut fi date, din pricină că PNL nu a avut libertatea de acțiune : **s-a temut de Partidul Conservator.** "

-IGDuca : " Aceasta era o concepțiune mare, de om de stat , **d-le Mihalache, ridică-te mai sus, pentru Dumnezeu !** "(**aplauze la PNL**)

-Mihalache : " Dle Duca, eu sunt convins că,

dacă PL exista o profundă și sinceră convingere ,

dacă era omogenitate de vederi, **dacă** era unanimitate de vederi, pe aceste mari chestiuni, PL, care nu s-a împiedicat de Partidul Conservator în alte împrejurări, nu era să se împiedice tocmai pe aceste mari probleme, și când avea atâtea sute de mii de țărani în spatele său. (aplauze la PNTJ) , pe care-i putea porni , cu și mai mare entuziasm la război.

Dvs trebuia să ne fi arătat de ce PL nu a realizat , nu colegiul unic, ci **sufragiul universal**, pe care-l avea înscris de aproape 30 de ani, în program **și exproprierea largă** , cu care se laudă acum, **decît după război.**

Aceasta să o facă **istoricii dvs.** Pînă atunci , noi știm un lucru : unul dintre istoricii noștri de **astăzi, d.lorga,a făcut altfel povestea acestor evenimente** , fiind față și d-voastră . (aplauze prelungite la PNTJ) (p. 591)

Mihalache / 1 sept.'32

▣ **Regele Ferdinand și reformele.**

" Și pentru că aici este vorba de **amintiri istorice** și de omagiul care s-a adus **Regelui Ferdinand** , omagiu la care și noi ne alăturăm, țin de datoria mea să vă spun **ce mie mi-a spus Regele Ferdinand , într-o audiență textual :**

< reforma votului universal și a exproprierii , Eu, Regele Ferdinand , le-am făcut > (aplauze la PNTJ) (p. 591)

Mihalache / 1 sept.'32

▣ **PNL: reformele , războiul**

(contra-replică la replica lui Duca)

" **Die Duca**, voi fi fericit ca **istoricii d-voastră să mă convingă că am fost înșelat .**

Deocamdată, pînă acum , tare nu știu de ce ați pus în program votul universal și l-ați ținut 30 de ani nerealizat.

Ca reprezentant al clasei țărănești , știu că în realitatea zilei și în realitățile noastre sociale ,

această clasă țărănească nu a avut nici o deosebire de tratament

în raporturile cu clasa conducătoare din trecut și cu viața politică ,

între Partidul Liberal și Partidul Conservator "(aplauze la PNTJ)

Și, ca să punem punct : știm că , **1907 și 1916**, adică așa cum ne-ați dus pregătiți de război,

o fi aparținînd și Partidului Conservator, dar în proporția în care a guvernat țara;

restul vă aparține d-voastră " (aplauze prelungite și îndelung repetate la PNTJ) (p. 591)

////////////////////////////////////

IGDuca / 1 sept.'32

▣ **PNL : războiul**

(replica la noua replică Mihalache)

[LD : **Negarea rolului PNL pentru război, pentru Unire...** a fost **leit -motivul atacurilor PNTJ.**

Psihologic, trebuie să am în vedere , accentul subiectiv fatal, pus de șefii PNTJ , pe atunci simpli ofițeri în armatele adverse - **Maniu** , în armata austro-ungară ;

Mihalache, în armata Vechiului Regat - .

astfel explicîndu-se înverșunarea cu care nu au renunțat niciodată la atacurile lor]

"Voi răspunde d-lui Mihalache , pe larg, în **chestiunea pregătirii militare** și unul din motivele pentru care

am anunțat ieri [**LD : lipsă doc.**] că **voi interpela în chestiunea armatei,**

este nu numai spre a stabili care este astăzi situațiunea apărării noastre naționale , dar ,

pentru a răspunde totdeodată și la acuzațiunile pe care , **cu atîta ușurință, le aruncați**

și al cărui ecou v-ați făcut **dvs.[Mihalache] , de la această tribună**, în privința pregătirii noastre militare , la intrarea noastră în rzboi ."(**înteruperi, zgomot la PNTJ**)

Vă declar, d-lor, de pe acum, nu numai că **nu avem să roșim de rolul pe care l-am jucat** în

aceste împrejurări istorice, dar că , **dacă mai aveți o fărîmă de dreptate în sufletul d-voastră, veți fi obligați să aduceți omagiul d-voastră sfortărilor pe care noi le-am făcut atunci. "**

(aplauze prelungite la PNL) (p. 591)

[.....]

Și , ca să conchidem .D.Mihalache crede că este foarte abil cînd mereu repetă :

ați vrut colegiul unic, nu vot universal .

" De sigur, era vorba de **o problemă în plină evoluțiune** [...] ea își urma fatal drumul ei.

Omul de stat nu poate să realizeze dintr-odată toate concepțiile lui. Numai naivii , numai nepregătiții în politică , își închipuie asemenea lucruri și își facasemenea iluzii . "

(aplauze la PNL)

-I.Mihalache : " Timp de 30 de ani , votul obștesc a fost numai în programul naivilor din partidul d-voastră ? "

-IGDuca : "O asemenea concepție nu era permisă unui om cu înțelepciunea și experiența politică a lui Ionel Brătianu și nici regele Carol nu ar fi permis ca această chestiune să se rezolve în vremuri normale, fără o fatală evoluție. [.....]

PNL a reprezentat întotdeauna **progresul**, nici o dată măsurile restrictive.

Dle Mihalache, de aceea **ai să te trudești** încă atîția ani ,

cît vei mai trăi, **să ne iei acest merit "**

-Mihalache : Am ceva mai bun de făcut

-Duca : Dar îți declar dinainte că **nu vei reuși**, fiindcă **sunt adevăruri istorice** mai puternice decît voința și de cît patimile d-tale " (aplauze la PNL) (p. 592)

////////////////////////////////////

Gh.Brătianu / 1 sept.'32

▣ **PNL- reformele democratice**

(replică la opiniile lui Mihalache) **Vezi pe larg și context la fișier PNL-1**

[**LD : atitudinea lui este dramatică, paradoxală față de confruntarea dintre PNȚ și PNL-ducist.**

Ca și cu alte prilejuri, ocolește , ignoră , existența celui alt partid,

vorbind parcă în numele unuia singur !]

[.....]

" Scopul meu este însă să **protestez cu toată vehemența și cu toată indignarea**

împotriva falsificărilor istorice cari se încearcă atunci **cînd se contestă meritele Partidului**

Liberal, și ale marilor săi conducători de altă dată ,

în chestiunea **ridicării morale și materiale a păturii țărănești** din această țară.

(aplauze la PNL)

Dle ministru Mihalache , ați citat adineauri **părerea d-lui Iorga.**

" Însă , în această chestiune , ca și în altele mai recente, ca și în "**Doi ani de restaurație**" ,

d.Iorga este stăpînit de **aceeași patimă** , de aceeași **vâltoare de luptă pătimasă** ,

care întunecă vederile acestei Adunări "

"Asupra acestei chestiuni, **nu din patimile care vă frămîntă** , aici, **va ieși adevărul.**

Istoria se va pronunța asupra ei , cu toată obiectivitatea și cu toată seninătatea

care o caracterizează.[.....]

////////////////////////////////////

-I.Mihalache : " Fac un **apel la d.Brătianu** , care este istoric, ca în preocupările d-sale de istoric-

și fac un apel **și la ceilalți istorici** - atunci **cînd vor judeca trecutul țării noastre**

și **activitatea** pe care au desfășurat-o **guvernării** noștri , **pînă la Unire**,

să rezerve un **capitol** prin care **să explice viitorului** ,

cum se poate ca în România să existe pe un pămînt atît de bogat ,

cea mai săracă clasă țărănească ?(aplauze, bravo , la PNȚ)

Cum se poate ca, după atîția ani , după atîtea decenii de fericită guvernare liberală,

să avem în România **cea mai mare mortalitate și cel mai mare analfabetism din**

Europa ? Atîta și nimic mai mult." (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 592)

[Șt.Cicio - Pop anunță că nu va mai îngădui întreruperi .

Se ia o pauză . V.Rădulescu reia discursul.]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Votul universal**

(după replicile lui Duca și Gh.Brătianu , contrate de Mihalache)

[LD : reține ! atât de rar ai găsit preocupări pentru adevărul istoric ! Nu știu ce profesie avea acest Rădulescu]

-V.Rădulescu : " Dle președinte, d-lor deputați, lunga incursiune în domeniul istoric, pe care a făcut-o d.Duca, nu m-a convins în ceea ce privește adevărurile istorice , pentru că chiar **d-sa a recunoscut** că cele două reforme au fost impuse de vreme. Mi-a mai dovedit această lungă incursiune un lucru, că istoria nu trebuie scrisă de acei cari participă la evenimente, istoria este scrisă mai târziu , când faptele vor putea fi privite sub o anumită perspectivă , de acei oameni cari vor putea să aibă note de la toți cei ce au luptat între dînșii .
" În orice caz, d-lor, dacă istoria va contesta paternitatea Partidului Liberal, în ce privește cele două mari reforme, un singur lucru este hotărît și lămurit , și acest lucru nu este nevoie să ni-l lămurească nici d.Duca, nici d.Brătianu [.....] că votul universal a fost escamotat de Partidul Liberal (**aplauze la PNȚ**)
că timp de **10 ani țara întreagă a fost batjocorită** , că **nu au fost alegeri libere** și că votul universal a fost un simulacru.

" **Nu avem nevoie** , pentru această chestiune , de **cunoștințele istorice ale d-lui Duca** pentrucă aceste lucruri le cunoaștem noi , cari **am fost martori** ai acestor scene. (**aplauze la PNȚ**)

-Voce PNȚ : Am fost victimele

-V.Rădulescu : "Oricare ar fi fost partea de contribuție , ea a dispărut prin modul cum s-a comportat Partidul Liberal față de ele. [...]" (p. 593)

V.Rădulescu / 1 sept.'32 , retro'1913

▣ **Mihalache, țărăniștii - conservatorii .**

(replică la polemici)

" **Eu mai știu un amănunt istoric**. Mi-au căzut în mână **documente care contrazic spusele d-lui Duca . Memoriile lui Maiorescu** - dar regret că nu știam că acest lucru va fi adus în discuție publică.

Din duelul care a fost zilele trecute între d.Maniu și Duca, d Duca a crezut că, provocându-l , d.Maniu va veni să dea explicații , și a venit cu tot acest material documentar.

Spuneam că mi-a trecut prin mână o dată acest document și trebuie să existe acest document :am văzut **o notiță a lui Maiorescu** , după pacea de la București, prin care Maiorescu afirma următorul lucru :

Majestatea Sa Regele Carol I , imediat după încheierea păcii de la București , **a avut impresia** că **Ionel Brătianu a aruncat acele două reforme ca o digresiune**

[**LD sic ! poate a vrut să spună "diversiune" ? !**]

pentru **ca să întunece gloria lui Maiorescu**, care făcuse războiul și pacea de la 1913."

"Această constatare pe care o face Maiorescu, este în continuă concordanță cu toată **atitudinea** de ani de zile, de decenii, **a Partidului Liberal**, care **a vrut ca orice reformă** să fie considerată de opinia publică **ca aparținând lui**.

Este cunoscut în deobște **acest sectarism**, care **a caracterizat întreaga operă a Partidului Liberal**. Dar nu s-au mărginit - de aici am plecat eu - cuvântătorii PL să preamărească aceste reforme ale PL:

Au dat și o serie de atacuri contra PNȚ, căruia **i-au contestat orice participare** în domeniul vieții publice a României."Aș putea să amintesc și eu o cunoștință a mea .Îmi aduc aminte de cuvintele lui **Alexandru Constantinescu** , ministrul Domeniilor, care, atunci când a venit **legea de expropriere a pădurilor** , a spus aceste cuvinte , auzite de mine : **< Decît să o facă țărăniștii [!!!] , mai bine o fac eu. >**

"Aceasta ne face **dovada** că **multe reforme** cari se prezintă ca ale PNL, **erau făcute** sub presiunea evenimentelor și **sub presiunea acestui tînăr partid , care amenința existența Partidului Liberal.**" (**aplauze la PNȚ**)

D.Iamandi ne întreba : **ce a căutat Cantacuzino alături de d.Mihalache ?**

"I-am putea răspunde că acesta este **marele merit al lui Ion Mihalache** : **nu a fost sectar**, nu a

fost exclusivist. Leșit din straturile adânci ale poporului , fiind neconținut țaran, el **nu a precupețit concursul nici unui român** și a fost mîndru cînd în mișcarea începută de el , **sub stindardul Partidului Țărănesc**, a putut să grupeze **toate valorile țării.** (aplauze la PNȚ)
Mai degrabă am întreba : **de ce oamenii mari ai țării au avut repulsie pentru PNL ?"**

I-aș aminti d-lui Iamandi că în **pleiada de oameni mari** , cari s-au înregimentat **sub drapelul lui Ion Mihalache**, s-a găsit și ilustrul fiu al Moldovei, **Matei Cantacuzino**, care, deși profesor universitar , s-a înregimentat sub învățătorul Ion Mihalache. "

"Adevărul este că **acest partid a atras în rîndurile sale toți oamenii de seamă**, toate figurile cari s-au ilustrat în viața publică de la război încoace.

Acesta este adevărul , și așa se explică de ce oameni **ca Matei Cantacuzino** , au fost în Partidul Țărănesc , alături de d.Mihalache ."(p. 593)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Maniu, ardelenii - Brătianu , liberalii**

(replică - polemică)

"Ni s-au mai adus și alte învinuiri . A mai găsit d.**Iamandi** , cercetător al realităților istorice, **că d.Maniu nu mai are Ardealul la picioarele lui**, ca altă dată ; că este alungat din Ardeal . În cercetările sale obiective , d.Iamandi ce credeți că a găsit ?

Că Ardealul s-a lipit trup și suflet de Partidul Liberal " (**ilaritate pe băncile PNȚ**)

"Mă gîndeam **unde este pictorul** care, entuziasmat de cuvintele calde ale d-lui Iamandi, ar putea să facă acest tablou , care să reprezinte realitatea politică a vremurilor de astăzi : **pe d.Maniu , izgonit din Ardeal ,**

iar Transilvania întreagă prosternată la picioarele d-lui Dinu Brătianu " (aplauze la PNȚ)

-**C.I.C.Brătianu** : Eu mă întreb ce intervențiune am eu în această chestiune ? "

(**ilaritate pe băncile PNL**)

-**V.Rădulescu** : " [...] ați fost în fața mea . Am dat un exemplu de legătură sufletească , care este între dvs. și Ardeal .

Această legătură este între toți membrii PL și Transilvania "(aplauze la PNȚ)

-**CICBrătianu** : " Eu am cel puțin o calitate , **pe care mulți dintre dvs nu o aveți .**

Nu-mi trebuie influență mai mare și nu cer mai mult decît să trăiesc liniștit în cercul meu "(p. 593)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Moralitate - avere**

(replică lui CICBrătianu)

[LD : atenție ! nu cu expresiile de astăzi, **grijă pentru "imaginea " partidelor ... în posteritate ; grijă pentru responsabilitatea cuvîntului rostit ; grijă pentru onoare și prestigiu ; Dar ... enunțate și preținse doar adversarului ! Pentru că realitatea nu a fost așa .]**

-**V.Rădulescu** : " Fiindcă **d.Brătianu** mă provoacă sub această formă , îi reamintesc , pentru că **vorbește de modestie** ,două cuvinte din cuvîntarea d-sale , rostită zilele trecute : < Să trecem acum la **sănătatea morală**.În această materie, **am o foarte mare autoritate....>**

(**ilaritate pe băncile PNȚ**)

"D-lor deputați, **nu contest cinstea d-lui Brătianu**, dar eu nu înțeleg un lucru :

caracter de bronz și cinstit în viața publică , este omul sărac ,

supus neconținut ispitei și care rezistă neconținut ispitei.

Nu sunteți din acest p.d.v. nici alături de **Rosetti** ,nici de **Kogălniceanu**, cu care v-ați comparat dvs.

-**CIC Brătianu** : Nu cunoașteți istoria țării .

-**V.Rădulescu** : " Nu este un lucru necorect că sunteți **moștenitorul unei averi mari** (**exclamații la PNL**)

Evident : nu este un lucru necorect că aveți ca moștenire **viile lui Simulescu** ; nu este un lucru necorect că sunteți **administrator la " Letea"** ; nu este un lucru necorect că sunteți **director la Creditul Rural...**

-**Voce liberală** : " Acestea sunt merite "

-**V.Rădulescu** : ...cu **toate avantajele materiale** ce rezultă din aceste situații.

Dar noi nu știm ce s-ar fi întâmplat **dacă d-voastră** ați fi avut nenorocirea **să nu aveți această situație materială** , și **țara ar fi pus la încercare virtutea dvs .** " (**aplauze prelungite la PNȚ ; protestări la PNL**)
-**CICBrătianu** : Cer cuvîntul în chestiune personală . D.raportor a spus că am avut o moștenire de la tatăl meu .

Am moștenit datorii de la tatăl meu (**protestări la PNȚ ; aplauze la PNL**) Tatăl meu, **după 12 ani ca prim-ministru, a lăsat 200.000 lei datorii.** Acesta este adevărul , că **noi cei trei frați, am muncit 10 ani pentru ca să plătim.**

Vedeți, **noi am fost oameni muncitori.** (**aplauze la PNL**)

-**V.Rădulescu** : Noi nu v-am atăcat ...

-**CICBrătianu** : " Noi am trăit din munca noastră ."

- **V.Rădulescu** : " **Noi avem** pe aceste bănci - și pe banca ministerială și pe băncile majoritare-**oameni care au rămas neconținut săraci** , deși au avut înalte dregătorii publice...

-**CICBrătianu** : "Cari sunt aceștia ? Eu îi văd îmbogățiți pe toți .

-**V.Rădulescu** : " Nu aveți autoritatea să vorbiți în materie de morală de la o așa de mare înălțime și majoritatea nu primește lecțiuni de la dvs. " (**protestări, mate zgomot, apaluze, proteste , reciproke**)

- **CIC Brătianu** : " **D.voastră toți trăiți din funcțiile statului , din veniturile contribuabililor "**

-**V.Rădulescu** : "Ați avut un **discurs plin de patimă la adresa PNȚ** și suntem în drept să răspundem la aceste atacuri "

-**C.Xeni** : "Ați căzut la atacuri personale "[.....]"

-**V.Rădulescu** : " Îmi amintesc , d-lor, care a fost **atitudinea d-voastră față de Partidul Național din Ardeal,**

față de urmașii acelor cari au ținut aprinsă flacăra patriotismului în Ardeal , și care a fost **atitudinea noastră."**

Spunea Dinu Brătianu : **<Greșala cea mare a dvs.**și în special a Partidului Național din Ardeal, este că membrii acestui partid , atunci cînd au venit în Vechiul Regat și **au văzut aceste averi** , și-au închipuit că **toate aceste averi sunt făcute în dauna statului.**[...]

Cunosc o seamă de **îmbogățiți de război** , care n-au luat nicio dată parte , nici măcar ca deputați sau senatori , în organizația de stat , și s-au îmbogățit .> " [...]

Dvs spuneți :ardelenii au crezut că aceste averi s-au făcut prin furtișaguri și **de aceea au început să facă și ei așa...**

"**Eu vă întreb , d-le Dinu Brătianu , ce va zice un biet student,** mai tîrziu, peste mulți ani, între pereții bibliotecii, **cînd va citi** ce s-a petrecut în timpurile acestea și **cînd va vedea că d.Dinu Brătianu** , fruntașul PNL,

a calificat pe fruntașii Ardealului , pe urmașii marilor eroi ai neamului românesc, **ca oameni de afaceri ?**

Ce era în intenția și mintea Partidului Liberal ? **Cîini după pradă ! Noroc că PNL n-a împărțit prada cu acești oameni .**

Aceasta este **concluzia pe care o va trage tineretul viitor** , citind rîndurile d-voastră "(p.594) V.Rădulescu / 1 sept.'32

48) **Ștefan Holban** (**PNȚ.basarabean**) , **intervenție, Legea control avere ... , 23 sept.'32**

(DAD, M O 33, 23 sept.'32, p. 1167)

"**Legea agrară basarabeană** a fost alcătuită de **Sfatul Țării** , imediat după război .

La noi nu s-a găsit nimeni să spună (cum se spunea dincoace de Prut) , că această lege a fost un ideal al unui anumit partid .

Nu știu cum a fost dincoace de Prut, dar **la noi în Basarabia, legea agrară s-a alcătuit în scopul de a da pământ tuturor celor care lucrează cu brațele lor ,**

dar **li s-a dat și creditul necesar , inventarul necesar, tot ce trebuie pentru a-și alcătui o gospodărie.**

Partidul ce a votat legea , n-a fost tot acela care a aplicat-o , și ne-am trezit cu o situație

"cu totul îndepărtată de acest ideal al legiuitorului basarabean " , așa încât, și azi, avem reforma agrară neterminată. "

Mulți locuitori nici n-au văzut o bucată de pământ, iar mulți din cei împroprietăriți, l-au pierdut !

Se vorbește de către adversari că unii și-au vândut pământul pentru băutura !

Cum putea țaranul , cu mâna goală, să-și cultive pământul , fără ajutorul statului ? !

Cu atâtea dări la comună, la județ, la stat ? !

Pământul s-a depreciat , a venit criza , omul a fost silit să-l vândă !

Șt-Holban / 23 sept.'32

GGMironescu , sept-oct.'32

▫ Legea asanării datoriilor agricole ,

Vezi la fișier Legislație și partidele respective

49.a) **Eduard Abrudbanyay (PNM) , discurs, la Conversiune , 3 oct.'32**

(DAD, MO 42, șed. din 3 oct.'32, p. 1632-1635)

LD : obligatoriu recitește fișele de la Legislație și Economie .

**Sincer, clar, fără complexe de vinovăție, apără deschis interesele proprietarului "mijlociu" .
formulă ce , în epocă , desemna moșierul. Prefer asta decât ipocrizia pseudo-țăranștilor
sau complexata tăcere a unor moșieri români , din partidele politice.]**

Asanarea societății românești , devenită insolubilă fără vina ei, se poate face pe baza a 2 principii justificate din p.d.v. juridic și etic .

Despăgubirea echitabilă a debitorilor (cu care creditorii s-au îmbogățit pe nedrept) .

Asanarea sănătoasă trebuie să cuprindă toate categoriile debitorilor și creditorilor.

▫ **Conversiunea GGM**

Proiectul de lege are tendința de a **apăra doar interesele creditorilor**.

Sigur, creditul este un factor impotent în viața economică; sigur, instituțiile de credit merită apărarea ; sigur , salvarea debitorilor nu trebuie să însemne nimicirea haotică a creditului 1
Se închină în fața **intereselor masselor țărănești** , care reprezintă o putere fizică brută și o putere politică ,

[-----]

Proiectul **nu satisface cerințele vieții practice** .Prelungește o agonie , în loc să dea viață.

România, țară bogată în bunuri reale, duce o viață de mizerie

din cauza anemiei monetare : lipsă de bani

Nici băncile, nici particularii , nimeni nu are bani ! (aplauze PT-Lupu și PNM)

[pledează pentru restabilizare ; pentru o revizuire a politicii valutare ;

pentru revalorizarea valorilor reale , ale avuției naționale a României .]

Defectul cel mai mare al legii este crearea privilegiilor .

este compromisul obscur al demagogiei [țărănismul] și al reacțiunii bancare [bancherii]

Proiectul caută să despăgubească pe creditorii , în sarcina proprietății peste 10 ha .

"Este foarte regretabilă goana contra clasei proprietarilor mijlocii

ce se manifestă în acest proiect de lege "

"Este regretabil că guvernul nu a luat în considerare

nici un amendament al partidelor minoritare , nici pe cele care i se păreau juste, în comisie "

Ed.Abrudbanyay

▫ **Proprietatea mijlocie : moșia**

Proiectul de lege este dispus a sacrifica , în interesul băncilor , averea unei minorități numerice

: proprietatea mijlocie și mare .

Cu ce se va salva " problema " , dacă ... proprietatea de pământ mijlocie, uneltele meseriașilor

stocurile de marfă ale comercianților ... vor trece în proprietatea băncilor ?

"Nu , și de o mie de ori , nu ! "

"Însemnătatea proprietății mijlocii - după experiența reformei agrare - azi nu mai este pusă la îndoială de nimeni. [...] Concepția cercurilor guvernante greșește când separă

însemnătatea proprietății mijlocii de clasa proprietarilor mijlocii ,

concepând că ea își va mai îndeplini menirea ei socială și culturală , prin cei ce le vor cumpăra "

În realitate, în România ,cel mai puternic factor al propășirii agriculturii este clasa

proprietarilor mijlocii , clasă cu cunoștințe teoretice și practice ; cu tragere de inimă

pentru pământ și agricultură ;

cu relații amical-patriarhale cu țărănia , prin ajutor reciproc (conturbat cu totul efemer prin reforma agrară) Proprietarul mijlociu dă țaranului semnțe selecționate ; el pune la dispoziție , gratuit, mașini de selecționare ; el introduce pe țaran în diferite ramuri de producție ; el dă sfaturi practice , agricole ; el crește animale de rasă .

El nu face din agricultură , comerț rigid ; el iubește pământul , nu-l uzează , investește în el .

Astăzi este un anacronism acuzarea cu " chefuri de șampanie " !

Proprietarii cu moșii micșorate prin reforma agrară , au înțeles spiritul timpului și s-au străduit ca prin muncă și printr-o cultură mai perfectă , să facă mai prețioase culturile lor.

Trecerea la o cultură intensivă a cerut , însă, investiții costisitoare , și , în majoritatea cazurilor , aceasta este origina datoriilor proprietarilor mijlocii .

" În cursul reformei agrare , interesele juste ale clasei proprietarilor mijlocii nu au avut apărarea legală necesară..

Moșierii expropriați au trebuit să plătească sute de mii de lei chltuiei avocațiale ,

numai ca scopul și spiritul reformei agrare să nu fie, prin exagerare , călcate în dauna lor "

"Trecerea peste interesele juste ale clasei proprietarilor mijlocii ,

înseamnă izgonirea priceperii , experienței și tragerii de inimă la pământ ;

înseamnă pedepsirea aceluși spirit care , în locul uzurii pământului , prin investiții prețioase , vrea să ridice capacitatea de producție a pământului . "

49.b) Gh.A.Cuza (LANC) , discurs la Conversiune , 4 oct.'32

(DAD, MO 43, 4 oct.'32, p 1661 - 1670)

Profesorul ACCuza , în lucrarea " Țăranii și clasele dirigente " (1895) , în capit. 7 , consacrat Legii rurale din 15 aug, 1864, spunea :

< În ordine economică , reforma cea mai însemnată a timpului modern este fără îndoială ,

împroprietărirea țăranilor clăcași prin decretul din 15 aug.1864.Totuși, oricât de măreț a fost

principiul, trebuie să recunoaștem azi , la 30 de ani după aplicarea sa, că rezultatele ei nu au

corespuns așteptărilor .Căci prețul răscumpărării clăcii , a dijmei și a celorlalte sarcini ,

a împovărat pe țaran peste puterile sale [...] Banul, care nu avea nici o însemnătate în economia țaranului clăcaș,

devenea deodată factorul de căpetenie din viața economică a țaranului proprietar. >

Reforma nu a funcționat , pentru că nu i-a fost asigurată finanțarea .

Dacă legiuitorul de la 1864 - Cuza vodă , regele țăranilor - ar fi avut posibilitatea continuității ;

dacă nu se prăbușea regimul de la 1866 , suntem convingși că Cuza Vodă ar fi desăvârșit

reforma agrară , din p.d.v. al finanțării , printr-o măsură legislativă ulterioară. Vremelnicia

regimului, trunchierea bruscă , precipitarea evenimentelor , au făcut ca acest viciu de formă să

nu fie înlăturat , anihilând efectele beneficătoare ale legii .

Această gravă eroare inițială, se permanentizează .50 de ani de la 1864, de câte ori a fost

vorba de proprietatea țărănească , problema financiară a fost mereu neglijată,

desconsiderată.

Creditul Rural dinaintea războiului a fost doar pentru marea proprietate , țăranul fiind ținut , mai departe , în **pauperitate continuă** , în **umilință** , într-o concepție "cu parfum de mucegai " , care încă mai vedea pe țăran ca "**vită de muncă** " , "**iobag fără demnitate** " , "**fără conștiință de sine**" Tocmai de aceea, **Reforma de după război** , trebuia să fie o **ispășire a marilor greșeli din trecut . Și nu a fost !** [vorbește de marile reforme] .
Revine Conversiunii să-și asume acest rol. [**Vezi Conversiunea**]
G.A.Cuza / 4 oct.'32

49.c) **Teod.Roznovan (PSD) , discurs la Conversiune, 4 oct.'32**

(DAD, MO 43, 4 oct.'32, p. 1703-1705)

Trecerea la o **agricultură modernă țărănească** , presupune **credite , mașini , tehnică agrară** avansată .Este nevoie de o **Instituție publică de credit** , pusă în serviciul maselor producătoare de la sate pentru a o salva de creditul cămătăresc.

Agricultura țărănească trebuie să devină eficientă, rentabilă.

Statul și societatea trebuie să asigure țăranului răsplata cuvenită pentru munca sa.

Nu se poate admite ca milioane de oameni să muncească 1 an în pierdere !

PSD preconizează în **Programul minimal** :

- **Preț minimal la cereale** -ca o supremă datorie socială ;
- Instituirea **monopolului de stat pentru comerțul cu cereale** , prin crearea unui **Institut** , sub formă de **regie socialistă , bazată pe obștii și cooperative** ;
- **Naționalizarea morilor și comercializarea brutăriilor** , prin care să se înlătore orice profit capitalist intermediar .
- **Introducerea mașinismului și exploatării mari** ;
- Încurajarea **culturii intensive** , acolo unde ea permite ...
- **Finanțarea mailor reforme** . Nu aveți bani ? Luați-i printr-un **împrumut silit** sau printr-un **impozit excepțional de la clasele avute** , și.i veți avea ! "

[**Trece la considerațiile privind Conversiunea - vezi---**]

T.Roznovan / 4 oct.'32

50.) **CIC Brătianu (PNL-1) , discurs la Conversiune , 4 oct.'32**

(DAD, MO 43, 4 oct.'32, p. 1696 -1701)

▣ **Originile , cauzele și scadența datoriilor agricole .**

-**Războiul** : distrugerea inventarului agricol , pierderi sub ocupația dușmană ;

-**Împroprietărirea** : 96 % în mâna micilor agricultori ;

- **Impozitele mari** (după declanșarea crizei)

În general, **s-a făcut o agricultură mai rea din p.d.v. tehnic.** [!!!]

Marii proprietari s-au profilat pe zootehnie și culturi tehnice ,

au introdus **mașinismul, pomicultura, viticultura, industria agricolă** (mori etc)

- **Principala cauză a creșterii datoriei agricole , este efectivă nerentabilitate a agriculturii , după Reformă.**

ICBrătianu / 4 oct.'32

51.) **Al.Ceaușian (PNT , ardelean) , discurs la Conversiune , 5 oct.'32**

(DAD, MO 44, 5 oct.'32, p. 1715- 1719)

/ **În 1918, în SUA** , economiștii americani s-au străduit să răsplătească armata , încurajând agricultura , prin industrializare . Dacă în 1918 , erau **80.000 tractoare** , în 1923, s-a ajuns la **400.000 tractoare** , iar în 1932 , la **1 milion de tractoare** .

Camioane, mașini de tot felul... toate au condus la **rentabilizarea agriculturii.**

/ Deocamdată, **doar Rusia sovietică i-a urmat** . [!!!] (**dă o serie de date**)

În 1929, Stalin avea nevoie de un mare randament agricol .

Dă un ordin secret prin care nimicește întreaga clasă mai bogată a țăranilor ...
Înființează **colhozuri și sovhozuri** ... cu care reușește ,
într-un an, să cucerească piața mondială.
/Aceasta este economia dirijată a statului ,
care trebuie să ne preocupe și pe noi, ca PNT !
Al .Ceaușian / 5 oct.'32

52.) **D.Moldovan (PNT, bucovinean) , discurs la Conversiune , Cameră , ? oct.'32**

(DAD, MO 42, șed.din ? oct.'32 , p. 1648-1653)

[LD : atenție ! Deputat **bucovinean** (Vatra Dornei - Câmpulung) Agricultor.

Este un " **țăranist** " **autentic, radical** .

Este sincer și onest ; probabil a lucrat la Uniunea Camerelor de Agricultură ;
Critică Legea GGMironescu ; pledează pentru **păstrarea conversiunii de drept din legea Argetoianu ;**

[.....]

▣ **Conversiunea**

[LD : este un deputat "țăranist" , nemulțumit de suspendarea conversiunii dedrept din legea Argetoianu ; apără interesele țăranilor cu pînă la 10 ha ; cunoaște legea, evoluția ei ;]

/ **Proiectul Argetoianu** (depus în nov.'31 și votat în apr.'32) a fost votat cu **asentimentul tuturor partidelor.**

[.....]

D.Moldovan / ?oct.'32

▣ **Țăranist desamăgit - ▣ PNT și Conversiunea .**

" Eu cred că nu-i va trece nimănui prin minte că , o majoritate absolut liber aleasă , majoritate care este expresiunea **PNT**,

a cărui concepțiune și frămîntare politică a acestei țări, a însemnat totdeauna o notă de **absolută independență** , o notă mereu spre stînga, **o notă de apărare a acestei țărâni**mi din această țară ; [.....]

D Moldovan / oct.'32

▣ **Țărănism - ▣ Cauzele sărăcirii Spectrul bolșevic**

Reamintește marea greșeală a monarhiștilor ruși **Wranghel , Denikin și Kolceac** , care între 1918-1920 , aveau toată **simpatia țăranilor** de partea lor.

Ei au declarat că vor anula împrăștierea făcută de Constituanta lui Kerenski ...

cînd , cu toată repulsia ce o aveau față de bolșevici ,

au refuzat să-i mai sprijine pe cei trei generali ...

și de aici a pornit toată nenorocirea pentru țărâniimea rusească...

Prin **reforma agrară** care, din p.d.v. economic -după părerea unora - a fost criticabilă , **s-a consolidat temelia viitorului statului nostru.** Mă gîndesc la atîția **mari proprietari** , cum îi numim noi, **boieri**, cari din munca și strădania lor au înființat școli, spitale, sanatorii, biserici , au făcut atîtea acte de binefacere.

Sacrificiul boierilor patrioți

Mă gîndesc la acel mare boier din **Basarabia** , **Vasile Stroescu**, care a trăit o viață modestă , care nu a nedreptățit nici un țăran, care nu a putut suporta stăpînirea rusească , care se întorcea la un an doi pe moșiile sale și dăruia toate vacile , oile, tot ce aveau, și care aduna bani , pentru a sprijini școala și biserica romnească , unde era nevoie.

Ei, Moldovan, a fost **4 ani** , **președintele Comisiei de exproprierea din Bălți** .Îl cunoștea pe Stroescu din ziarele din Transilvania și Vechiul Regat. A primit de la el **o scrisoare** , în care își mărturisea speranța că nu va fi tratat în rînd cu toți armenii , rușii și ceilalți boieri ... Era revolta omului de bun simț, supărarea omului de bună credință, care nu speculase pe nimeni în viață ,

care făcuse numai fapte bune.

Totuși, Vasile Stroescu, ca și Brîncovenii din Vechiul Regat, ca și toți ctitorii și binefăcătorii, au trebuit să fie expropriați!

Abuzul de credit.

O operă atât de mare, care urma să ne aducă liniștea și să pună bazele noului stat, a nemulțumit și nedreptățit pe unii.

Tot așa, și în situația de față [1932] "**vor fi unii țărani care or fi abuzați de credit**, făcînd hramuri și nunți de pomină, cumpărîndu-și o haină pe care părinții și străbunii lor n-o purtaseră, vor fi între marii sau mijlocii **proprietari** unii care și-au permis luxul de a avea automobil. Vor fi unii care au făcut abuz de credit."

Tot **trebuie să facem** această **conversiune pentru datoria țărănească.**

Criza economică

Și alte state capitaliste se gîndesc să facă conversiuni de tot felul (SUA, Germania)

Criza agrară

" **Țăranul** nostru este **om vrednic, om muncitor** și cred că rău au fost informații acei călători străini cari l-au descris ca un om leneș și nevrednic. Țăranul nostru este **un om cu multă demnitate**, care **ține mult la cuvîntul său** și care **nu primește să fie dăruit cu pomană.**

Dar cînd acest țăran, așa cum este el, cu concepția pe care o are el, a ajuns astăzi în neputință de a-și onora semnătura pusă pe o poliță, cînd astăzi, tot ce produce el, după statisticile care le vedem zilnic în toate cotidienele noastre, după statisticile anuale ale Ministerului Agriculturii, cînd **prețul pămîntului** a scăzut catastrofal, cînd **prețul animalelor** a scăzut [...] încît în unele regiuni ale țării, țărani au ajuns să înnece o parte din micile animale, pentru că nu rentează să le hrănească, [**enumeră o serie de prețuri la porci, păsări, vite... în diverse provincii**]

atunci **pentru țăranul nostru nu există rentabilitate** [...](p. 1649)

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Stat țărănesc ? stat agrarian ? Stat capitalist ?**

" **Dar**, d-lor, îmi place să cred că **dacă am pierdut o bună parte din iluziile** pe care ni le făceam în privința **unui stat țărănesc** în viitor, **dacă**, după o anumită chibzuială în timpul opoziției, am ajuns la convingerea că **au fost iluzii, punctele fixate în programul nostru, al Partidului Țărănesc, care program a fost adoptat, cu ocazia fuziunii**, și de celălalt partid, cel Național, **devenind programul PNT, dacă** ne-am convins că, în împrejurările de astăzi, nu mai putem să ne gîndim decît în existența unui **stat pur burghez, bazat pe capital,**

totuși, ca un act dedreptate, trebuie să ne gîndim [...] la cele 100 miliarde lei, pe care le-a plătit sub forma **taxelor de export**, agriculturii mari, mijlocii și mici ai acestei țări.[...] ani în șir, și funcționarii, și muncitorii și negustorii, toți orășenii, au mîncat pîine ieftină, au mîncat carne ieftină, sub forma prețurilor maxime [...]

Atunci, să chibzuim, măcar cu un pic de dreptate, dacă este bine, ca gloaba să o plătească, și de data aceasta, tot țăranul din această țară ?[.....]

Apoi bine, d-lor, **suntem noi un stat capitalist ?** Dacă mi-aș permite să vă dau un răspuns, deocamdată **negativ**, dați-mi voie să vă întreb, mai departe, **suntem un stat agrarian ?**

Nu aș putea găsi justificarea **Suntem un stat țărănesc ?**

Eu, în afară de d.Badea, colegul nostru de aici, nu știu cine mai crede în el ! [.....]

Atunci unde vom ajunge noi, cînd suntem puși în situația să revizuim o lege, care, este adevărat, că are mai multă tragere de inimă și mai multă durere, pentru marea proprietate din această țară - căci aceasta este **concepția**, să-i spunem **agrariană**, a dlui **Argetoianu** -să mă iertați, dacă în sinceritatea mea, va trebui să merg pînă la sfîrșit : bună sau rea, **această concepție, despre agrarianism, a fost o concepție** .

Dar, cu privire la statul țărănesc, în afară de d.Badea, **nu știu cine mai crede în viitorul unui astfel de stat țărănesc**, și **nu știu cine mai susține o astfel de concepție**.... (p. 1651-1652) [.....]

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Țăranism " de munte " . - ▣ Cîmpulung Moldovenesc**

Eu, în numele unui județ [plasa Vatra Dornei - jud.Câmpulung] care se găsește într-o grea situație economică, care are 3 fabrici de zahăr închise , nu pentru că țărani nu produc sfeclă, dar fiindcă așa înțeleg guvernele să repartizeze această producție agricolă ; **un județ** în care standardul de viață a fost ridicat ; eu, care sunt dintr-o provincie cu pământ muntos [...]
un județ care [...] din mila aceluia boier numit Argetoianu, fost ministru de finanțe [...] și dreptul dat țăranilor de a nu plăti decât jumătate din datoriile lor [...] iar pentru județele de munte dreptul de a se bucura de conversiunea de drept, nu cu 10 ha, ci cu 25-50 ha ,
În statistica Ministerului de Justiție, **cea mai mare datorie țărănească din țară** , este din plasa Vatra Dornei, din jud.Câmpulung : 51.000 la ha ,
în timp ce valoarea pământului este de 3.000 - 7.000 pe ha !
Acești țărani nu intră în conversiunea de drept , deoarece jud.Câmpulung are doar 8.000 ha pământ arabil . Am auzit că **s-a spus că nu intră în concepția noastră , a PNȚ , să dăm aceste drepturi țăranilor de la munte** ,
că aceasta înseamnă pomanagism, că nu se poate face deosebire între țăranul de la munte și țăranul de la șes.,
Votind acest proiect ar însemna să iscălim hotărârea de condamnare la moarte economică , la neagra sărăcire fizică, la degenerarea acestui țăran, care a format , pe vremuri, sub stăpînire străină, **fala părților de nord ale țării noastre** .
(Aplauze pe diverse bănci ale opoziției) (p. 1652)
D.Moldovan / oct.'32

▣ **Stat agrarian (dacă nu țărănesc)**

" [...] așa înțelege , în cele din urmă - nu cu plăcere - ca **Partidul Național Țărănesc să se transforme într-un partid agrarian** ; dar **nu pot înțelege ca acest partid să-și renege programul , pentru a lua locul partidului liberal**, transformîndu-se în **apărătorul băncilor putrede** , cari au adus numai rău în țară și care prevestesc numai rău pentru viitor "
(aplauze la opoziție și unele bănci ale majorității) (p. 1653)
D.Muntean / oct.'32

53.) Dr.Voicu Nițescu, 5 oct.'32: Pr. de lege ptr. modificare și abrogarea unor dispoziții din Legea ptr. reforma agrară ;

subsecretar de stat , **M.Ghelmegeanu**
(DAD, MO 44, șed. din 5 oct.'32 , p. 1748- 1764)
[LD : **abia se votase luarea în considerare a Conversiunii -GGMironescu** , cu mare scandal din partea opoziției , cu nemulțumirea "țărașiștilor" din majoritate, într-o atmosferă de mare nervozitate, că... se aduce spre votare acest Proiect de modificare a legii ptr. Reforma agrară. Se lucrează noaptea ,se trece cu intermitențe , de la Conversiune la această Lege...]
La 14 ani de la Reformă, mai existau **processe pentru stabilirea întinderilor de expropriere și cadastrarea terenurilor** (din lipsă de finanțare)]

▣ **Expunerea de motive**

(raportor , **Al.Stan**)

/ **Legile agrare din 1921**, au dat în competența unor organe speciale soluționarea litigiilor din reforma agrară.

În compunerea lor intrau cei interesați (proprietari și săteni)

"Comitetul Agrar" (ales din 5 în 5 ani) era instanța supremă

/ Astăzi ne găsim în situația că instanțele de fond au rezolvat în totalitate procesele de expropriere , urmînd unele operații de cadastrare . De aceea **se suprimă instanțele speciale** și **se lichidează operațiunile de reformă agrară**.

▣ **Avizul Uniunii Camerelor de agricultură**

(președinte : **Virgil Potârcă**) a dat avizul pentru proiect .

Dar ... remarca că nici acest proiect nu fixa un termen pentru terminarea exproprierilor .

Se întreba : a) se mai pot face exproprieri ?

b) În caz afirmativ, în ce cazuri ?

c) Ce se întâmplă cu suprafeșle ce s-a constatat că s-au sustras exproprierii ?

- mai ales în Bucovina .

[Urmează un mare scandal, deputații sunt nemulțumiți,
dar **Ghelmegeanu insistă să se voteze**]

////////////////////////////////////

- V.Serdici (PT-Lupu) : Protestează pentru procedeul de a aduce o lege prin surprindere ,
și a presa Parlamentul să o voteze . **În Ardeal, reforma agrară nici vorbă nu e sfârșită** :
din 3 milioane jugăre , **1.700.000 jugăre nu sunt încă măsurate !**

////////////////////////////////////

- N.Constantinescu -Bordeni (PNL-2) : protestează, consideră Proiectul neconstituțional ,
deoarece "**Comitetul Agrar** " este o instituție prevăzută în Constituție (art.23) ,
și are mai multe atribuții.

////////////////////////////////////

- Al Stan (raportor PNT) : insistă să se aprobe desființarea "Comitetului Agrar "
VTPrelipceanu ▫ Adonis Popov ▫ D.Cioc ... protestează, aduc amendamente ...

Dar **Legea se votează ! 137 votanți ; 130 -pentru ; 7- contra ;**
Conversiunea /

Guvern Maniu .Legisatura II .Sesiunea ordinară . **15 nov-dec.'32**

54.

Guvern Al.Vaiada .Legislatura II .Sesiunea ordinară - **continuă ian.- 15 apr.'33**

55.) Legea pentru organizarea cooperăției , Senat, 28 mart.'33

Voicu Nițescu (ministr.Agriculturii) // modificări la Legea din 1929 //
(D S , MO 38, șed. din 28 mart.'33 , p 1359- 1372)

Ștefan C.Ion (PNL -1) , **Elemer Gyarfás**

Expunere de motive

▫ **Legislația Cooperatistă**

Legea I.Mihalache

Proiectul cuprinde **câteva modificări** la **legea din 28 martie 1929** (Mihalache)
cu modificările aduse la **4 aprilie 1930** (Sisești) justificate prin noile probleme ce se pun mișcării
cooperatiste , în special clasei țărănești.

I)Condițiile vieții economice actuale , în special metodele de producție agricolă,
în primul rând cerealele, fac ca **agricultura parcelară** să se găsească acum
într-o stare de inferioritate , **dacă** nu reușește ca, printr-o organizare adecvată ,
să se adapteze noilor împrejurări. Or, este notoriu că pentru această organizare ,
formula cooperativă s-a afirmat pretutindeni a fi **singura eficace și chiar singura posibilă.**

La noi, cooperatiya , începând cu forma ușoară a **Băncii Populare**, a pătruns treptat **și în celelate sectoare ale vieții agricole** : **aprovizionarea în comun, valorificarea produselor agricole** , cereale și alte produse secundare (ouă , lapte fructe) atât în stare brută , cât și transformate ; **organizarea producției prin exploatarea de mașini agricole** etc etc. În ultimii ani, s-a dat o nouă directivă cooperatiiei economice sătești, în care domina **magazinul de consum** (distribuții de mărfuri provenite de la instituțiile de stat) ; îndrumându-se spre **cooperative** denumite **" agricole , de aprovizionare și desfacere în comun "** .

Legea G.Ionescu -Sisești.

Alături de aceste cooperative agricole, continuă să funcționeze un număr de **obști de arendare** , care au fost la noi **prima formă de cooperativă de exploatare agricolă**.

Dar , trebuie să adăugăm imediat că **ele și-au îndeplinit în mică măsură acest rost** ; au fost mai mult o **formă de garantare colectivă** față de **proprietarul moșiei arendate**, care se distribuia **în loturi, asociaților** , fiecare cultivând-și lotul respectiv cu mijloace și pe risc propriu . [-----] Acesta a fost rostul mărturisit al **Legii din 22 iulie 1931** , asupra **asociațiilor agricole**, așa cum se arată în Expunerea de motive a fostului ministru al agriculturii , **G.Ionescu -Sisești**, ca și chiar în textul legii (art.2,3)

Pentru aplicarea legii, **s-a creat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor** ,

"Secția de îndrumare și control a asociațiilor agricole " , căreia i s-a atașat un nr. de **17 organe de control** , în afară de personalul tehnic al Oficiului Național al Cooperatiiei Române.

S-au constituit **301 asociații** de acest fel, până la 1 ian.1933 , grupând **11.501 membri** , ale căror proprietăți însumau **110.725 ha** . Capitalul vărsat a fost doar de **930.000 lei** .

[**LD : asta înseamnă că revenea în medie 367 ha / de asociație și cca 9 ha / de asociat**]

O exploatare în comun nu s-a făcut, însă, nicăeri !

În județele Arad, Bihor, Timiș-Torontal, Constanța ... **serviciile agricole** respective s-au ocupat **doar de planurile de cultură** ; în unele județe au distribuit pueți, semnițe, ouă ... la 15 din aceste asociații, și la unele ... le-a împrumutat trioare, semănători, wermorele ..

Până în prezent, **asociațiile agricole** nu au putut face decât operațiunile mai simple ; au fost izolate de celelate forme cooperative .

Legea Voicu Nițescu

Prin proiectul de față, **am încadrat cooperativele de exploatare agricolă**,

în **organizația generală a mișcării cooperative agricole**

În locul unei instituții izolate de organizația cooperatistă a țării și în concurență cu ea, punem o instituție care se disciplinează în cadrul unor directive unitare de îndrumare a agriculturii românești, în special a celei țărănești .

Uniunile cooperative

II) În proiectul de față , sunt și unele dispoziții referitoare la organizarea

Uniunilor de cooperative, care au ca atribuțiune **controlul și îndrumarea societăților**

cooperative. În 1930, s-au constituit **8 Uniuni regionale** , cu sediul la :

București, Iași, Cernăuți, Chișinău, Galați, Craiova, Timișoara, Cluj .

Au format Uniuni - intrând în lege - cooperativele **"Hangya "** , **"Alianța din Ardeal "** , cooperativele șfăbești de tip **"Raiffeisen"** din Banat .

Și-au păstrat încă vechea organizare **cooperativele săsești** din Transilvania,

cooperativele minoritare din Bucovina, unele **cooperative germane** din Tarutino (Basarabia)

și **cooperativele evreești** (din Basarabia)

Cele 8 Uniuni cooperative românești, sunt un **puternic auxiliar** al Oficiului Național al Cooperatiiei Române. Uniunile, **ca instituții de auto - guvernare** a mișcării cooperative ,

au primit o **serie de atribuții** de ordin legal,

privind **funcționarea și controlul unităților cooperative**.

Obștiile, pădurile

[**LD : de-a dracului nu vrea nici să amintească de liberali !**

Dar cred că mișcarea asta a vizat preluarea controlului de către PNT,
a mișcării cooperatiste]

III.) Prin **codul silvic din 1910** și prin **legea de extindere din 17 iunie 1923**, legiuitorul s-a ocupat de **proprietățile stăpânite în devălmășie** ,

de **obștile de moșneni** sau **răzești** și **composesorate** ,
dând Casei Centrale a **Băncilor Populare** însărcinarea de **a controla și supraveghea**
întreaga gestiune a administratorilor și

a da asistența judiciară și silvică în favoarea acestor colectivități.

Prin **legea cooperăției** ulterioară [???]

dreptul de control și îndrumare a fost dat **Oficiului Național al Cooperăției Române**.

Există în țară **633 obști** (moșneni, răzeși , composesorate)

stăpânind în devălmășie 1.106.273 ha pădure ceea ce reprezintă
17 % din suprafața totală a pădurilor țării.

Producția acestor bunuri este însă **sub orice așteptare** ,

prin **administrație nechibzuită, exploatare abuzivă, gestiune financiară necontrolată.**

**Multe obști și-au vândut pădurile pe prețuri derizorii ,pădurile nu au fost regenerate ,
gestiunile nu au fost supuse adunărilor generale.**

Deoarece statul nu mai poate suporta singur asemenea cheltuieli,

Oficiul Național al Cooperăției va prelua **o contribuție de control, de maxim 1 % .**

IV) Legea pentru **asanarea datoriilor agricole** , cu modificările recente ,

a influențat simțitor situația cooperăției, a băncilor populare.

Se impune o concentrare a acestor întreprinderi cooperative ,

printr-o **fuziune a micilor unități**, cf.normelor pe care le va stabili

Consiliul General al Cooperăției .Ministrul agriculturii și domeniilor, Voicu Nițescu

[**urmează legea**]

Ștefan C.Ion / 28 mart.'33

▣ **Legea cooperăției**

[În numele PNL, în finalul discursului, anunță că **nu va vota legea**]

Este **a doua modificare a legii cooperăției** (1929, 1930) , modificări necerute "de jos" ,
ci impuse " de sus" . În tradiția cooperăției românești, **legile sale erau discutate în prealabil
de congresele cooperătorilor, întruniți pe regiuni .**

Se modifică **peste 20 de articole**, fără să se fi pus față-n față textele .

Prin proiectul d-lui Nițescu , privind **Legea din 22 iul.'31 (Sisești) - asociațiile agricole -**

nu face decât să consacre o situație de fapt. "**Dacă ați făcut bine sau nu** , prin această măsură
legală, desființând prea repede ceea ce a săvârșit predecesorul dvs ,

înainte de a se fi putut aprecia roadele unor astfel de asociații ... **urma va alege "**

Ștefan Ion / 28 mart.'33

▣ **Etatismul legislației PNT**

Expunerea de motive este **obscură și nelămurită** ca să ne dăm seama.

"**Amestecul Statutului este prea vizibil și prea puternic** , pentru ca să nu fie

vătămător mișcării cooperative , care știm cu toții că s-a născut din însuflețirea și

din entuziasmul înaintașilor și **care nu poate trăi decât în libertate . "**

" Cum se împacă oare **principiul autonomiei mișcării cooperative** ,

cu aceste dispoziții curat polițienești , ce se cuprind în articolele modificate ,

pentru a se efectua acest fel de **căsătorii forțate ?**

" **Pare că ar fi măsuri ce se iau zilnic peste Nistru** , în Rusia sovietică,

unde **voința de sus reglementează** până la cele mai mici amănunte ,

toate manifestările poporului.

" **Ce mai rămâne din luptele aprige duse de d. Ion Mihalache** și de toți fruntașii țărăniști

din Regat , **pentru autonomia absolută a mișcării cooperative ?** [-----]

Etenul adevăr : "S-a schimbat boerul ! " - din fabula nemuritorului Grigore Alexandrescu !

" În lunga serie a abdicărilor sau a **abdicărilor guvernului național-țărănist** ,

alături cu **starea de asediu** și cu **legea draconică Mironescu** ,

astăzi **înregistrăm etatismul acesta exagerat în cooperăție .**

Pumnul conducerii de la centru se va simți bine la periferie."

Ștefan Ion / 28 mart.'28

▣ Cooperatismul liberal - ▣ Cooperatismul național-țărănesc

Rezultatul ? : toate cooperativele "văzute rău" , vor fi condamnate să dispară , și PNT va pune "piatra sepulcrală" peste cooperația românească " Art.68 are dispozițiunea "îngrozitoare" ca cooperativele ce nu se vor înscrie în Uniune ... se vor dizolva de drept și vor intra în lichidare !

"Nu putem decât să **deplângem ultimele clipe ale mișcării cooperative** , care nu vor putea supraviețui **acestor măsuri curat polițienești** , **vrednice doar de GPU-ul sovietic** ,

când ne amintim **munca uriașă** a unor oameni ca : **Spiru Haret , Ion G.Duca, Fotin Enescu** și alții care , ajutați de **preoți și învățători** - luminătorii satelor - au dus acea luptă aprigă pentru **emaniciparea economică a țăranimii** .

" Aceștia, fericiți îndrumători, au atras la **cooperație** însuflețirea maselor, iar **astăzi** , prin **măsurile draconice ale conducerii dvs.**

împrăștiati în aceleași mase ,jalea și descurajarea "

În 1916, în ajunul intrării în război, erau **3100 bănci populare** , cu **650.000 membri**, cu un capital de 200 milioane lei -aur .

Existau **506 obști de arendare** , cu **69.882 membri**, cu **388.235 ha**, care vindeau în comun 35.233 vagoane cereale .

Erau **280 cooperative de consum**, cu 14.000 membri , cu un capital de 2.260.000 lei -aur .

Erau **165 cooperative de păduri** cu 1.300 membri , cu un capital de 1.400.000 lei -aur .

În total , **numărul cooperatorilor din Vechiul Regat** se urca la **736.283**, iar capitalul lor era de 204.435.000 lei -aur !

În primii zece ani după război, cu toate lipsurile simțite, **mișcarea cooperatistă** a făcut " o adevărată minune " , înlesnind **trecerea a peste 75.000 ha de pământ** , din proprietatea mare , în proprietatea mică a țăranului ,

cu ajutorul creditelor acordate de **Centrala Băncilor Populare** .

Astăzi, propaganda și educația cooperatistă au fost aproape desființate,

iar "specialiștii" - beneficiarii cooperației de ieri , " moștenitori veseli " ai muncii altora - se disting prin **munca de birou , proiecte, statistici, referate !**

" S-a întâmplat cu cooperația așa cum se întâmplă cu revoluțiile :

unii fac revoluția și alții profită de dânsa."

Ștefan C.Ioan / 28 mart.'33

▣ Proprietățile devălmașe (Regat) - ▣ Composesoratele (din Ardeal)

[LD : se vede cum nu se poate mai clar **bătălia politică**, cu substrat economic, ce se duce între PNL și PNT]

Aceste proprietăți, prin **Legea din 17 iun.1923**,

au fost **puse sub privegherea și controlul Băncilor Populare** .

Prin legea actuală (art.106) au fost **trecute asupra Oficiului Național al Cooperatiei**, și **Băncii Centrale Cooperatiste**

Este vorba de **653 unități de moșneni și composesorate** , stăpânind **1.106.273 ha de pădure**, adică a **17-a parte din suprafața totală** a pădurilor țării

Acestora li s-a pus un **impozit de 1% , abuziv și exagerat** ,

în beneficiul actualei conducerii Cooperatiei .

< Sie volo, sie jubeo ; sit pro ratione voluntas ! >

Sau , pe românește , **domnia bunului plac !**

[invocă ex. date de colegul deputat **M.Negură**, la Cameră, cu privire la jetoanele încasate de **birocrații din Direcția centrală a cooperației** .]

Ștefan C.Ioan / 28 mart.'33

▣ Oficiul Național al Cooperatiei Române

▣ Gr.Mladenatz

Graba acestei legi nu era justificată .Multe din prevederile legiferate , erau deja aplicate în fapt. De ce , oare , PNT s-a precipitat să o aducă ?

Singurul interesat de această grabă , om cu situație "complet pierdută " , care nu putea ștepta , cerea "**salvarea**" sa printr-o **lege specială** : **Grigore Mladenatz** .

Horățiu, în **Arta poetică**, pentru a arăta un ex. de **adaosuri inexplicabile** într-o operă de artă , spunea unui pictor să nu picteze **un chiparos** , într-un **peisaj de naufragiu** ... deoarece chiparoșii nu cresc în mare !

Tot așa de inexplicabil este **art. 84** din actuala lege , privind **numirea Directorului general** al Oficiului Cooperăției ... **prin decret regal !**

"Este o simplă căpătuială , strecurată pe furiș , pentru a salva pe un **devotat partizan politic al partidului de la guvern.**"

Gromoslaw Mladenatz - pentru care se face acest text - **este în neregulă cu vechimea**. Avansat pe ziua de 1 ian.1929 - director cls.I ... în mart.'29 , după 2 luni ...devine **director al Oficiului Național**, adică cu patru trepte mai sus , situație la care ar fi putut ajunge abia după 4 ani ! **Numirea sa** , cu călcarea Statutului funcționarilor publici (legea Mironescu, oct.'32) **este nulă de drept.**

Acum încercați să-l salvați cu această " parașută legală in extremis " !

Se va spune : **Mladenatz** este un specialist , deține **o catedră de cooperăție** , la care tot PNȚ l-au ridicat cu iuțea fulgerului , la **Academia de comerț** ... și acum îi pregătiți alta la **Academia Agricolă !** [-----]

Chestiunea dlui Mladenatz , colorează perfect această lege , și-i dă **parfumul celui mai tare politicianism.**

Ștefan C.Ioan / 28 mart.'33

Elemer Gyarfás / 28 mart.'33

▣ **Legea cooperăției**

Se alătură observațiilor făcute de Ștefan Ioan (PNL-1)

Pe lângă asta , are 3 obiecții principale :

1. De ce societățile cooperative - care au personalitate juridică - nu sunt supuse dispozițiilor **Legii firmelor și registrelor de comerț ?**
2. De ce s-a modificat art. 68 , care prevede **desființarea cooperativelor** care nu se vor înscrie în Uniuni , **în termen de 1 an ?**

-Voicu Nițescu : Cu excepția celor minoritare , din Ardeal și Basarabia , până în 1938 .

-Gyarfás : se declară liniștit și mulțumit de răspuns.

3. **Composesoratele** . Primește bucuros ca Oficiul Național al Cooperăției să se ocupe de ele. Este contra contribuției de 1 % , în sarcina acestor composesorate ; consideră abuziv amestecul Oficiului în bugetele acestora.

Gyarfás / 28 mart.'33

NP Niculescu -Lungu (raportor la lege)

(este de la Curtea de Argeș)

▣ **Obștiile devălmașe, composesoratele**

-DIȘtefan Ioan a ocupat un loc în Consiliul de administrație al

Căsei Centrale a Băncilor Populare . Este un loc de "general" ...

dar **în ce unitate a lucrat , efectiv ?!**Nu știu dacă d-sa a fost **moșnean, pe undeva ?**

Știe **cât de proastă este administrația acestora ? Este o administrație rea.**

Cu această lege, lucrurile se vor îndrepta. Măsurile luate sunt salvatoare ..

▣ **Legea cooperăției - ▣ Răspuns lui Ștefan Ioan**

Voicu Nițescu (ministru)

Roagă senatorii să voteze legea

Apără legea ; contraargumentează lui Ștefan C Ion ; aduce ex. din timpul guvernărilor liberale :

Într-un an (1927) , sub guvernarea liberală, s-au lichidat 976 cooperative ;
în 4 ani de guvernare PNȚ + Iorga ... s-au lichidat doar 730 cooperative.

Prin măsurile luate, **guvernul dorește însănătoșirea cooperativelor.**

Dintre **cooperativele de credit, 96 % s-au afiliat Uniunii** .Au rămas neafiliate doar 4 % .

Celelalte cooperative (moșnenești și composesorate) **s-au afiliat 70 %** .

Și ele au cerut conrolul Oficiului Național.

Dacă dl Ștefan ar fi cunoscut oamenii de la Ministerul Agriculturii , din timpul guvernării pNT ,
n-ar fi adus asemenea **învinuiri , care nu au nici un temei.**

Art. 84 ... se găsește în **art. 205 din Codul liberal** (din 1928) ,

al cărui **autor a fost dr. Lupu** , iar **raportor la Senat** ... însuși **dl Ștefan Ioan (ilaritate)**

încât nu înțelege de ce îi învinuiește de aranjamente politicianiste !

[**ia apărarea lui Mladenatz**]

Legea cooperației / 28 mart.'33

56.)Istoricul Ministerului Agriculturii , 5 iun.'33

("Universul " , an 50, nr.150, 5 iun.'33 , nr jubiliar)

[**Se dă lista celor 57 miniștri ai agriculturii , din apr.' 1883, și fotografiile ai celor mai mari :**

PSAurelian, PPCarp, Al.Lahovary, N.Filipescu, Al.Constantinescu, IGDuca,

C.Garoflid, Gh.Cipăianu, G.Mârzescu, I.Mihalache, G.Ionescu - Sisești .

Culeg câteva informații despre interbelic ... așa]

/ Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerțului și domeniilor , s-a înființat în 1883.

(înainteadministrarea bunurilor statului , sub diverse aspecte , erau dispersate la diferite alte ministre) Cu timpul s-au creat atâtea servicii , încât... în 1900 era un mozaic incoerent .

Au urmat succesive organizări, reorganizări, sub diverse guvernări.

/ În 1909, industria și comerțul s-au separat , agricultura și domeniile rămânând singure.

Existau diverse Direcțiuni : a exploatării agricole, a pescăriilor, a pădurilor ,zootehnică , etc etc .

/ După 1919, au apărut noi departamente , legate de reforma agrară :

Casa noastră Basarabia ; Banca regională -Cernăuți ;

"Casa centrală a cooperației și împrumutării " , direcția funciară, direcția cadastru,

creditul ipotecar, Centrala obștiilor sătești, Centrala băncilor populare ,

Centrala cooperativelor de producție și consum ...

/ La 1921 - 1922 , ministerul s-a împărțit în două : Agricultură și Domenii ;

/ La 1925, s-au în ființat Camerele de agricultură.(Alex.Constantinescu)

/ 1927- Institutul de cercetări agronomice (C.Garoflid) ;

/ În 1929-30 I.Mihalache, ajutat de Virg.Potârcă , a organizat Înv.agricol superior superior,

făcându-l de grad universitar ; a legiferat Înv.agricol de gr.I și II , de popularizare ;

a înființat regiile autonome **CAPS, PARID, REAY, ONAC** ; a grupat și reorganizat ministerul

agriculturii ; a modificat legea Camerelor Agricole; a făcut propagandă personală , în acele "

Scrisori către plugari " ;

/ În 1929 [PNȚ , Mihalache] se elaborează Legea de organizare a tuturor ministerelor .

Ea a fixat **organizarea Ministerului :**

1. Secretariat general (cu secțiile de personal, statistică, șa așa)

2. Direcțiunea contabilității , cu 5 servicii;

3. Direcțiunea agriculturii , cu 4 servicii : producția agricolă , plante cultivate ,
islazuri, viticultură, horticultură .';

4.Direcțiunea zootehnică , cu 2 servicii : creșterea animalelor ; serv.sanitar veterinar ;

5.Direcțiunea aplicării reformei agrare , cu 3 servicii : exproprierea, împrumutării ,
lichidarea financiară ;

6. Direcțiunea cadastrului , cu 2 servicii : cadastru și geodezie.

7. Direcțiunea regimului silvic, cu 3 servicii : administrativ, tehnic, ameliorări .

8. Serviciul vânătorii .

/Afară de acestea , existau instituții independente și exterioare Ministerului :

Consiliul tehnic al pădurilor, avocaturile statului, academiile de înalte studii agronomice

(București și Cluj), școala de subingineri silvici (la Politehnică) ,
inspectorate agricole, veterinarie , cadastrale, silvice ;
Institutul de cercetări agronomice (cu 18 secții și stațiuni centrale) , casa grădinilor publice
Toată această organizație , **însușea 5. 698 persoane , plătite de la buget.**

**/ În 1929, Legea pentru organizarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice - p0rin care s-au înființat Regiile Autonome , instituții descentralizate,
cu autonomie bugetară și administrativă :**

**1. "Casa autonomă a pădurilor statului " (" CAPS ") , înființată în 1930,
condusă de un Consiliu de administrație, cu mai multe departamente ,
cuprinzând 11 direcții silvice, 195 ocoale silvice, 6 centre de exploatare.**

2. "Administrația generală a pescăriilor și ameliorării regiunilor inundabile a Dunării " (" PARID ") , înființată în 1930, prin detașarea lor de la Minister,, cu 4 administrații regionale de pescărie și servicii hidrologice .

**3. " Regia exploatărilor agricole, viticole, horticole , sericicole, apicole " (" REAZ ")
care a avut până în 1931 , și instituții zootehnice. Cu un Consiliu de administrație,
și cu instituții exterioare : ferme, pepiniere, stațiuni sericicole etc.**

4. " Oficiul național al colonizării " (" ONAC ") , datează din 1930 .

REFORMA AGRARĂ

**Anunțată în 1913, precedată de alegerile pentru Constituantă (pentru modificarea unor art.)
debutând în 1917 , prin modificarea Constituției, apoi prin Decretele -legi din 15 dec. 1918,
desăvârșită prin Legile din 1920, 1921.**

Întreaga evoluție a ministerului a fost legată de rezolvarea " chestiei agrare " , care a fost rezolvată
abia în timpul șo după primul război mondial.

La ea au contribuit mulți bărbați de stat , titulari ai departamentului, printre care cei cu contribuții
deosebite au fost : **Alex.Constantinescu și GGMârzescu** (care au pregătit reforma constituției
și au dat liniile generale ale exproprierii și împrumutării) , **IGDuca** (care a pus în aplicare
decretele și a înființat Comitetul Agrar) , **I.Mihalache** (care a continuat aplicarea decretelor și
a înființat legea pentru Basarabia) și **Const.Garoflid** (a realizat legile de ref.agrară pentru
Vechiul Regat , Transilvania, Bucovina) . **Toate aceste personalități au depus o muncă
titanică pentru ca reforma să se desăvârșească.**

Opera aceasta va rămâne ca o încununare a tuturor.

57.) Conferința Blocului țărilor agricole, București, 5 iun.'33

GMironescu, Virg.Madgearu, Nic.Titulescu [Vezi la fișier Politică externă](#)

Conferința blocului statelor agrare . București, 5- 6 iun '33

Cuvântări : **GMironescu Virgil Madgearu N.Titulescu**

("Lupta " , an XII, nr.3480, 6- 7 iun.'33 ; "Facla" , an XII, nr. 704, 7- 8 iun.'33)

Titluri mari + foto , aspect Conferință .

[**LD . Conferința era continuarea unor demersuri agrariene, la care PNȚ, special Madgearu,
a depus multe stăruințe. A fost o pregătire în vederea apropiatei Conferinței de la Londra ,
Aceste conferințe nu s-au soldat cu succese notabile, dar , ca doctrină , ca eșec ...
sunt de notat . Madgearu a fost ales președintele Conferinței.]**

Cu deosebită solemnitate , la Palatul Parlamentului, în prezența **membrilor guvernului -**
GMironescu, Virg.Madgearu (finanțe) , **Voicu Nițescu** (agricultură) , **Popovici** (justiție) ,
DRloanițescu (muncă) ; **VVTilea, Petre Andrei, M.Ghelmegeanu** (subsecretaridestat) ;
ministrul Finanțelor **Zawadski** (Polonia) , ministrul Agriculturii **Muravief** (Bulgaria) ,
ministrul Agriculturii **Tomovici** (Iugoslavia) , subsecretarul de stat Agricultură **Karl de Mayer**
(Ungaria) , în numele ministr. Agriculturii **Milan Hodza** , J.Șeba (Cehia) ;
miniștrilor la București : Ciolac Antici (**Iugoslavia**) , Arcijewsky (**Polonia**) , Jan Seba
(**Cehoslovacia**) , Collas (**Grecia**) , Hamdulah SuphyBey (**Turcia**) , Robefb (**Bulgaria**) ,
Anton Bubrik (**Ungaria**) ; atașați comerciali din respectivele țări ;

C.Argetoianu (Uniunea Agrariană) , **Jean Th Florescu** (PLD) ,
Ionescu -Sisești (ex-ministru guv.lorga) , **G.Taşcă** ; **CRMircea** (UGIR) ,
parlamentari din grupul " agrarian " : **I.Cămărășescu**, **Virgil Potârcă** , **Ernest Ene**, **V.Toncescu**,
Niculescu -Duvăz, **Cezar Simionescu**, **Gr.Mladenatz**, etc etc

▣ **GGMironescu** (vice prim ministr, ministru Interne) :

Salută popoarele care , unite, s-au întrunit ca să apere interesele lor agricole.
Aceasta nu implică ideea de luptă, ci de cooperare.

Deoarece criza este mondială, și soluțiile trebuie să fie mondiale.

În **Conferința de la București**, se vor cerceta și fixa cele mai propice remedii și metode
, pentru a le propune **Conferinței de la Londra**.

Principiile fundamentale au fost stabilite la **Conferința de la Varșovia** (august 1930)

"Trebuie **coordonate interesele a două, a trei, a patru state** și lărgit mereu cercul.

Se vor stabili astfel **uniuni economice regionale** [.....] și apoi **se vor asambla**.

[-----] **Uniunea economică** a popoarelor civilizate pentru **a trăi frățește și a prospera fără
pedici** - iată viitorul măreț către care trebuie să tindem.**Să-l pregătim cu metodă și sinceritate** ,
rupând hotărât cu un trecut trist , din ură și din războaie.[-----]

Guvernul român, prin glasul meu, exprimă cele mai vii urări pentru **succesul acestei conferințe**

▣ **Virgil Madgearu** :

[**LD : este acesta bilanțul crud al guvernărilor PNT din p.d.v.economic ?**

Putea fi el pus numai pe seama crizei economice ?

Cum trebuie apreciat discursul lui Madgearu, din acest p.d.v. ?]

▣ **Blocul țărilor agrare – ▣ Conferința de la București**

Este cea mai importantă conferință a blocului țărilor agrare din Europa centrală și orientală.

Țările agrare au relevat înainte de criză , **pericolul protecționismului agrar**

practicat de **țările industriale importatoare de produse agrare** ,

ca un obstacol insurmontabil în calea realizării solidarității economice europene

Ele au dat alarma asupra **pericolului pierderii de bușeele naturale**

de scurgere a produselor **Statelor agricole exportatoare europene** ,

arătând că implica **ruinarea milioanele de producători agricoli**

și sărăcirea progresivă a țărilor noastre. [-----]

Zădarnic am pledat pentru favorizarea dezvoltării unor unități economice mari ,

asemănătoare Statelor Unite ale Americii,

menite să deschidă calea pentru **realizarea solidarității economice europene** .

[-----]

Rostul Conferinței de la București, este să fixeze **atitudinea noastră comună**

față de problemele economice financiare **ce urmează să-și găsească rezolvarea la Londra**.

Scopul **Aide - Memoire -ului** relativ la atitudinea țărilor agricole

din Europa Centrală și Orientală la Conferința Mondială , este să înlesnească , să creeze,

o bază de înțelegere și să stabilească **un punct de vedere comun**.

Madgearu / 5 iun.'33

▣ **Defensiva blocului agrar**

"Acțiunea de până acum a blocului țărilor agricole , prezintă următoarele caractere :

într-o perioadă de agresivitate economică crescândă,

blocul s-a menținut într-o atitudine defensivă. "[-----]

El a izbutit să elaboreze **un program de principii și de soluții economice practice** care,

respinse la început, **au pătruns treptat treptat** în spiritul public european ,

și **au triumfat asupra prejudecăților și intereselor potrivnice** [!?]

) dar, " **în afară de succesul moral n-am obținut nici un rezultat tangibil**. "

Dar criza s-a accentuat ... **Țările agricole nu poartă nici o vină pentru asta** .

Madgearu / 5 iunie '33

▣ Mentalitatea mercantilă

▣ Industrializarea forțată

Reconstrucția economică și financiară postbelică a statelor noastre , a fost condusă de **regulile clasice ale politicii de stabilizare** (1924 -1928) , **împrumuturile** se găseau cu prea mare ușurință , unele țări au trecut la **dezvoltare industrială accelerată** , a fost asistată de consilierii Societății Națiunilor sau de Băncile de emisiune. **Statele industriale** n-au urmat recomandările Conferinței economice din 1927, și la **măsurile exagerate de protecționism agrar** , introdus de statele industriale , **statele agrare n-au reacționat** decât ... după aproape 3 ani !

Madgearu / 5 iunie '33

▣ Politica de deflație

[LD : oare cum s-o fi simțit Madgearu când prezenta aceste " performanțe " ? !

Ce a ieșit din politica " porților deschise " ?!

ce a ieșit din eliminarea protecționismului pentru industriei ? !]

În acest timp, **venitul național a descrescut** , sub scăderea catastrofală a prețurilor.

Statele agricole au practicat o **politică de deflație sângeroasă** , care a costat **sacrificii incomensurabile**.

"**Cazul României**" , este în această privință tipic. Ca și în celelalte țări , criza economică s-a manifestat printr-o **scădere generală a prețurilor** și printr-o **retragere masivă de credite**. Scăderea prețurilor între 1929-1932, a fost mai accentuată la produsele agricole și alimentare. Țara a luptat într-o muncă istovitoare , menținându-și aproape constantă producția agricolă.

Cu toate acestea, **rezultatul a fost o scădere totală a valorii totale a producției** de la **167 miliarde (1929) , la 87 miliarde (1931) .**

care a atras **o scădere a venitului național**

de la **185 miliarde (1929) , la 107 miliarde (1931) .**

Datoria publică , care în bugetul pe 1929 reprezenta doar 15,5 % , în 1932 ajunge la 20,6 % .

Madgearu / 5 iun.'33

▣ Retragerea capitalurilor străine .

▣ Contractarea de împrumuturi

[LD : ce nu pot eu înțelege este ... de ce **România a suportat** din 1929 , **o retragere de capitaluri străine** și **o fugă de capitaluri naționale de 15 miliarde de lei .**

Economia românească **a fost lipsită de capitaluri străine**, care în mod normal ar fi trebuit să vie .

Institutele de credit **au suferit** ;

statul a fost silit să contracteze împrumuturi pe termen lung de cca 20,5 miliarde lei și alte credite și avansuri de cca 5,6 miliarde lei , pe termen scurt ;

Această situație dezastruoasă a anulat și sacrificiul de aproape **7 miliarde lei** consimțit de Stat din împrumutul de stabilizare , pentru a realiza lichiditatea portofoliului BNR

Madgearu / 5 iun.'33

▣ Sacrificiile suportate de România

România **a introdus târziu controlul devalului** și controlul comerțului de import, și , până în 1931, **a făcut față tuturor aranjamentelor sale financiare** față de străinătate , fără a reclama nici o ușurare . **Această politică de sacrificiu , a devenit imposibilă.**

Toate eforturile naționale **n-au putut să împiedice convulsivitățile sociale.**

" **Criza mondială a ajuns la un punct paroxistic**

dincolo de care **ordinea economică actuală este primejduită.**"

Virgil Madgearu / 5 iun.'33

▣ Stare de război economic

▣ Scepticism .

" Experiența **conferințelor economice internaționale** din trecutul apropiat ,
ne comandă însă **scepticism și suntem îngrijorați** de perspectiva de a vedea terminate și
lucrările Conferinței de la Londra, printr-o **serie de recomandări platonice** , a căror realizare , ar
putea fi împiedicată și în viitor , ca și în trecut de **conflictele grave de interes** ,
care comandă încă **starea de război economic în care se găsește omenirea.** "

Virgil Madgearu / 5 iun.'33

▣ Anularea datoriilor de război !

▣ Balanța comercială activă !

▣ Înlăturarea barierelor comerciale !

Mai presus de orice trebuie să afirmăm cu tărie **necesitatea absolută a anulării imediate
a datoriilor de război**, care s-au dovedit a constitui **un factor de permanent dezechilibru**
în balanța prețurilor și **un ferment de neliniște și frământare politică** ,
a cărui îndepărtare este indispensabilă pentru restabilirea încrederii .[-----]
Într-adevăr , **una din condițiile esențiale** ale asanării situației economice
este **restaurarea creditului**.

Aceasta nu se poate realiza însă fără să se reconstruiască **etalonul de aur**

internațional. Nu putem în această privință decât **aproba în întregime**

concluziile **Delegației aurului** de pe lângă **Societatea Națiunilor** .

Astăzi, însă , după **suspendarea etalonului monetar** în Marea Britanie și Statele Unite,

restaurarea monetară trebuie să înceapă prin **stabilizarea acestor monete** .

Aceasta presupune însă **echilibrarea bugetului și scăderea inflației**.

Din nefericire , pentru **țările agrare** , **realizarea acestor condiții este imposibilă** ,

atâta vreme cât **prețul produselor lor nu pot asigura o balanță comercială activă**.

[-----] **Dacă nu se vor deschide barierele comerțului**, rând pe rând,

toate țările agricole debitoare vor deveni insolvente .[-----]

Madgearu / 5 iun.'33

▣ Conferința de la Londra

Nu se pot face pronosticuri . " **Dar** nu ne putem opri de a nu sublinia credința noastră că
un eșec al acestei supreme încercări de restaurare economică pe căile internaționale,

va arunca responsabilitatea istorică asupra tuturor conducătorilor de azi

ai desinelor popoarelor . " De aceea datoria țărilor agricole este să dea tot concursul pentru

deplina reușită a inițiatorilor Conferinței, pentru " dezarmarea economică a lumii " .

Dacă însă Conferința va eșua , **rostul " blocului agrar " este să realizeze "**

apărarea în comun" a țărilor agricole , prin **organizarea unor "autarhii regionale"** .

Madgearu / 5 iun.'33

▣ **Muravief, Zavodski, Tomovici, Mayer, Hodza** , într-o formă sau alta , exprimă îngrijorările
țărilor respective și se aliază la p.d.v. exprimat de Madgearu.

Conferința blocului agrar / 5 iun.'33
